

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Nuorisotyöllä tulevaisuutta

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon
tulevaisuuksia tarkastelemassa

Katriina Huttunen

Järjestö- ja nuorisotyön koulutus (90 op)

Huhtikuu / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Katriina Huttunen	Sivumäärä 72 ja 17 liitesivua
Työn nimi Nuorisotyöllä tulevaisuutta – Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon tulevaisuuksia tarkastelemassa	
Ohjaava opettaja Merja Kylmäkoski	
Työn tilaaja Humanistinen ammattikorkeakoulu	
Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on tarkastella nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen (nuva) ammatillisen perustutkinnon koulutuksen ja työelämän tulevaisuuksia vuonna 2025. Kehittämistyö on tulevaisuudentutkimus ja se on toteutettu Delfoi-menetelmällä. Asiantuntijat Delfoi-paneelissa olivat tutkimuksen, kehittämisen, koulutuksen ja työelämän edustajia eri sektoreilta. Panelisteja oli yhteensä 41. Kehittämistyön tietopohja rakentuu tulevaisuusväitteiden ympärille. Väitteissä tarkastellaan nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ikä-, kohderyhmä- ja ohjauksen metelmämuutoksia, soveltuvuutta eri työtehtäviin, työn lähestymistapaa ja tutkintonimikkeen toimivuutta työn sisältöjen kuvaajana. Kehittämistyö luo ammattialalle näkökulmia ja pohjaa nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon koulutuksen kehittämisestä ja vastaavuudesta työelämään. Kehittämistyötä voidaan hyödyntää sekä koulutuksen valtakunnallisessa kehittämisessä että koulutusorganisaatioiden omien opetussuunnitelmien kehittämisessä. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien ammattitaitoa tarvitaan tulevaisuudessa. Työ nähdään edelleen enemmän ennalta ehkäisevänä kuin korjaavana, vaikkakin nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajat tulevat tekemään yhä enemmän tulevaisuudessa töitä myös korjaavan työn parissa. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajia pidetään menetelmäosaamisen asiantuntijoina. Kuitenkin ohjauksen menetelmät ja niiden luokittelu kaipaavat uudistamista. Uudet ehdotukset ohjauksen menetelmiin nousevat sosiaalisen elämän ja jaksamisen tukemiseen liittyvistä haasteista. Ohjaustyön kohderyhmämuutos tulee muuttumaan tulevaisuudessa väestörakenteen muutoksen myötä. Painopiste oletetaan pysyvän nuorissa, mutta monikulttuurisuus ja ikääntyvät tuovat lisää työskarkaa nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajille. Varhaiskasvatustyö nähdään enemmän muiden alojen osaamisena, mutta nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien ryhmäohjauksellisella osaamisella olisi annettavaa myös varhaiskasvatuksen tehtäviin. Työikäisten ohjausosaaminen ei ole merkittävänä osa-alueena nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien työssä, vaikka sosiaalinen vahvistaminen, yhteisöllisyys ja osallisuus voisi tuoda lisäarvoa työttömien työnhakijoiden ohjaukseen sekä epätyypillisten työsuhteiden nivelvaiheisiin. Tulevaisuuden ohjaus- ja kasvatustyö vaatii sekä yhteisöpedagogeja että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajia. Ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneiden vahvuutena on ryhmäohjaukselliset, kohtaamisen ja vuorovaikutuksen taidot. Yhteisöpedagogien vahvuutena puolestaan nähdään yksilöohjauksen, johtajuuden, kehittämistyön ja isojen kokonaisuuksien hallintataidot. Vaikka koulutukset sivuavat toisiansa, osaaminen on erilaista. Koulutusasteiden erot koulutuksessa tulisi säilyttää ja selkiyttää. Molempien koulutusten ei ole tarvetta vastata samoihin osaamistavoitteisiin. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto kaipaa sisällöllistä kehittämistä. Tutkinto painottuu edelleen hyvin paljon nuorisotyöhön, mutta tulevaisuus haastaa laajentamaan kohderyhmäosaamista. Pelkästään nuorisotyöhön rakennettu opintopolku ei tue työllistymistä enää vuonna 2025. Tulevaisuuden työnteon ennakoinnin, lainsäädännön, koulutusjärjestelmien ja -sisältöjen tulisi muodostaa polkuja, jotka työllistävät tarkoituksenmukaisesti. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkintoa suositellaan rakennettavaksi niin, että se erottuisi vahvemmin omaksi alakseen eikä se näin ollen rinnastuisi esimerkiksi lähihoitajatutkintoon. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja –tutkintonimikettä on myös uudistettava. On syytä pohtia vastaako nimike tulevaisuuden ammattia, tutkinnon kokonaissisältöä ja työnkuvaa, mikäli tulevaisuuden työtehtävät ovat muualla kuin nuorten vapaa-ajanohjauksessa. Työn tilaajana toimii Humanistinen ammattikorkeakoulu. Asiasanat Tulevaisuudentutkimus, Delfoimenetelmä, Ammatillinen koulutus, Nuorisotyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Katriina Huttunen	Number of Pages 89
Title Youth Work With a Future – Possible developments in vocational qualification for the Youth and Leisure Instructor in the future	
Supervisor Merja Kylmäkoski	
Subscriber Humak University of Applied Sciences	
This research development project's aim is to peer into the future of the vocational qualification and work life of Youth and Leisure Instructors. The development project is a futures study, and was carried out by using the Delphi method. The Delphi Expert Panel consisted of 41 professionals of research, development, work life and education. The knowledge base of the study is centered on Delphi arguments. The objective of the arguments is to examine the future by looking at changes in the work and education of Youth and Leisure Instructors, specifically changes in the Youth and Leisure Instructors works' age and target groups, methods of instruction, suitability to different tasks and the qualification title. This project creates perspectives for the development of the vocational qualification of Youth and Leisure Instruction and it's compatibility with work life. The project can be used to benefit both the national development of the Youth and Leisure Instructors education, as well as the education providers' curriculums. The skills and competences of Youth and Leisure Instructors will still be needed in the future. Even in the future, the work will be more of preventive than corrective. The Youth and Leisure Instructors are considered to be experts in using different instructional methods. The methods of instruction and their classifications are in need of renewal. The challenges in supporting the well-being and social participation of clients bring forth new suggestions for instructional methods. The target groups of Youth and Leisure Instructors' work will change due to changes in the population structure. The focus will still remain with the youth, but cultural diversity and the elderly will bring more work to the instructors. Early childhood education is seen as being under the expertise of other fields. Despite this, Youth and Leisure Instructors' know-how could have a lot to give to the work of early childhood education. The instruction of the working-age population is not a major part of the work of Youth and Leisure Instructors. However, with it's focus on promoting civic engagement, sense of community and participation, the instructional methods could bring added value to for example guiding the unemployed jobseekers. In the future, both Bachelors of Humanities and Youth and Leisure Instructors will be needed in the work of guidance and education. Although the studies are parallel in many aspects, the know-how and competences are distinct. The differences in educational levels should be maintained and clarified. Both trainings shouldn't have to correspond to the same learning outcomes. The vocational qualification of Youth and Leisure Instructors is in need of renewal. The degree is currently focused on youth work, but the future to broaden the skills to a larger target group. A learning path built solely on youth work will not secure employment in 2025. This is why legislation, qualification structure, and learning outcomes should be formed in a way that promotes the employment of Youth and Leisure Instructors in the future. The recommendation is, that the vocational qualification of Youth and Leisure Instructors would be formed in a way that would distinguish it from other similar degrees, i.e. Practical Nursing. The qualification title should be renewed as well. It is relevant to ask, whether the current title will correlate to the Youth and Leisure Instructors work and education, if in the future, the work expands to other target groups and different types of tasks as well. The subscriber of the research was Humak University of Applied Sciences.	
Keywords Futures research, Delphi method, Occupational education, Youth work	

SISÄLLYS

1 JOHDATUS KEHITTÄMISTYÖN YTIMEEN	5
1.1 Kehittämishankkeen yhteiskunnallinen taustoit	5
1.2 Taustoista kehittämistyön aiheen valintaan	7
1.3 Aiheen valinnasta kehittämistyön tarkoitukseen ja rajaamiseen	8
1.4 Lukuohjeet kehittämistyön raporttiin	10
2 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄLLISET VALINNAT	10
2.1 Kehittämistyö opinnäytetyönä	10
2.2 Kehittämistyön etiikka ja luotettavuus	11
2.3 Toimintatutkimus prosessina	12
2.4 Tulevaisuudentutkimus kehittämistyönä	14
2.5 Ennakointia Delfoilla	18
3 TUTKIMUKSEN JA TOSIELÄMÄN KOHTAAMINEN	20
3.1 Menetelmästä käytännön toteutukseen eDelfoilla	20
3.2 Kehittämistyöhön liittyvät aiemmat tutkimukset ja kartoitukset	25
4 TULOKSIA JA TEORIAA PEILATEN	26
4.1 Kohderyhmämuutosväitteen taustoit	26
4.2 Kohderyhmämuutosväitteen analysointia	28
4.3 Menetelmäosaamisväitteen taustoit	33
4.4 Menetelmäosaamisväitteen analysointia	34
4.5 Kelpoisuusväitteen taustoit	39
4.6 Kelpoisuusväitteen analysointia	41
4.7 Työn painopisteen muutos –väitteen taustoit	43
4.8 Työn painopisteen muutos –väitteen analysointia	46
4.9 Työmarkkinoiden muutos –väitteen taustoit	48
4.10 Työmarkkinoiden muutos –väitteen analysointia	52
4.11 Ammattinimikkeen poistaminen –väitteen taustoit	54
4.12 Ammattinimikkeen poistaminen –väitteen analysointia	56
5 TULEVAISUUDEN KUVIA JA PÄÄTELMIÄ	58
5.1 Arviointia analysoinnin ohesta	58
5.2 Hämmästyttää kummastuttaa pientä kulkijaa	60
5.3 Nuvan tulevaisuus 2025	61
5.4 Koulutuksen kehittämisen haasteet	64
5.5 Kehittäjä katsoo tulevaisuuteen	64
6 LOPUSSA KIITOS SEISOO	66
LÄHTEET	67
LIITTEET	72

1 JOHDATUS KEHITTÄMISTYÖN YTIMEEN

1.1 Kehittämishankkeen yhteiskunnallinen taustoitus

”On sanottu, että tämä vuosikymmenen puolivälin aika jää historiaan; elämme murroksen aikaa. Että se, mitä nyt päätetään tehdä, on oleva ratkaisevaa tulevaisuudellemme.” (Niinistö 2016.)

Tasavallan presidentin valtionpäivien 2016 avauspuheen sanoihin on helppo yhtyä myös koulutuksen näkökulmasta käsin. Koulutuksen kentälle ollaan laatimassa laajoja muutoksia. Muutosprosessit ovat pitkiä ja monisäikeisiä, kuten kehittämistyötä tehdessäni tulin huomaamaan. Päätöksiä tehdessämme emme aina voi nähdä sitä suuntaa, johon olemme matkalla. Lempilainaukseni kuuluu, että ”aina voimme valita, mutta koskaan emme voi valita valinnastamme johtuvia seuraamuksia”. Toivon voivani kuitenkin ymmärtää, että päätöstenteosta syntyy seuraamuksia. Joskus hyvin laajoja ja useita sukupolvia koskevia. Päätöksenteon taustalle on otettava tutkimuksia mahdollisista tulevaisuuksista. Tämä kehittämistyö tarkastelee humanistisen ja kasvatustieteiden nuoris- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkimuksen tulevaisuutta koulutuksen ja työelämän näkökulmista.

Vuonna 2025 Suomi on maa, jossa kaikki haluavat oppia uutta. Suomi on koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa. Hallitusohjelman ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteena on lisätä ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallista merkitystä, uudistaa rahoitusta ja rakenteita jatko-opintokelpoisuus säilyttäen. Tavoitteena on karsia koulutuksen päällekkäisyyksiä ja yhdistää nuorten ja aikuisten ammatillista koulutusta. Koulutuksen järjestäjiä kannustetaan tehostamaan toimintaansa samalla kuin lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista. Tavoitteena on myös vahvistaa toisen asteen ja korkeasteen välistä yhteistyötä. Joustavien opintopolkujen vahvistamisen ja julkisen sektorin kelpoisuusvaatimusten päivittämisen avulla on tarkoitus vahvistaa nopeampaa siirtymistä työelämään. (Valtioneuvosto 2015, 17–18.)

Reformi haastaa jokaista koulutuksen kanssa tekemisessä olevaa instituutiota muutokseen. Koulutusorganisaatioiden on kyettävä vastaamaan nopeammin ja

joustavammin työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin kilpailukyvyn tehostamiseksi. Koulutuksen on mahdollistettava joustavia opintopolkuja yksilön tarpeista lähtien rohkeilla ja innovatiivisilla tavoilla, jotta saamme osaavia ammattilaisia siirtymään nopeammin työelämään. Meidän on purettava turhia raja-aitoja sekä koulutuksesta, että työelämästä. Osaamisen on noustava keskiöön, ei suoritettun tutkinnon. Hukkaamme yhteiskuntamme rahoja, kun vaadimme esimerkiksi 10 vuotta etsivää nuorisotyötä tehneeltä, loistavalta alan ammattilaiselta korkeakoulututkintoa vakinaistaessamme henkilöstöä. Edelle menevät juuri valmistuneet AMK-tasoiset opiskelijat ilman etsivän työn kokemusta, muutamien opintopisteiden etsivän työn opintojaksolla varustettuina. Teimmekö juuri pitkään alalla työskennelleestä, osaavasta, nuorten sankarista työttömän tai ilman motivaatiota opiskelevan aikuisen, joka paremminkin tuhlaa yhteiskuntamme ehtyviä varoja, kun tuottaa arvoa ja euroja.

Useat muutokset tarvitsevat pohjalleen toimivan ja mahdollistavan lainsäädännön, koulutusrakenteet, rahoituksen, sekä kannustavan ja arvostavan asenteen. Syksyllä 2015 lainsäädännön kautta vahvistettu osaamisperusteisuus, jolla tarkoitetaan työelämän ja opiskelijan tarpeista lähtevää koulutusta, on järkevä ja tervetullut uudistus ammatilliseen koulutukseen. Lainsäädännön vaikutuksia ei kuitenkaan vielä vajaan lukuvuoden jälkeen voida arvioida kovin perusteellisesti, kun jo seuraavat haasteet odottavat nurkan takana. Ammatilliseen koulutukseen kohdistuu vuosina 2014–2018 satojen miljoonien euron leikkaukset. Leikkaukset vaativat koulutuksen järjestäjiltä isoja muutoksia koulutuksen toteuttamiseen. Koulutus elää jatkuvassa muutostilassa ja näin ollen järkevä, pitkälle katsova ennakointi voi pelastaa monta keikkuvaa laivaa. (AMKE 2015; OAJ 2015.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 16.2.2012 ohjaus- ja työryhmän ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämistä varten (TUTKE 2). Työryhmän tuli valmistella muutokset ammatillista koulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskeviin säädöksiin ja määräyksiin. Tutkintojärjestelmää kehitettiin työryhmän antaman esityksen pohjalta, ja siitä ovat tuotoksena mm. uusi ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen säädösten uudistukset, jotka tulivat voimaan 1.8.2015. Tutkintojärjestelmän kehittämistyö jatkuu edelleen ja Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti uuden työelämän ohjausryh-

män ammatillisen tutkintorakenteen uudistamiseksi (OHRY) 15.4.2015 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015a).

Humanistisen ja kasvatustieteiden koulutusta on lähdetty tarkastelemaan ammatillisen koulutuksen kehittämisen valossa. Ohjauksen ja kasvatustieteiden tutkintojen tutkintorakenteen kehittäminen on osa tätä isoa tutkintojen ja tutkintorakenteiden kehittämisen kuvaa. Opetushallituksen asettama työryhmä (OHJAKAS) valmisti ohjauksen ja kasvatustieteiden tutkintojen tutkintorakenteen kehittämistä vuonna 2015. (Opetushallitus 2015a).

Sain mahdollisuuden olla ohjauksen ja kasvatustieteiden tutkintojen tutkintorakenteen kehittämistyöryhmän sihteerinä (liite 1). Työskentelyn ohessa sain nähdä Humanistisen ja kasvatustieteiden ammatillisten tutkintojen kehittämisen prosessin kokonaisuuden. Kehittämishankkeen idea syntyi OHJAKAS-työryhmän työskentelyn aikana. Humanistisen ja kasvatustieteiden koulutuksen kehittämisen taustalle täytyy saada laaja-alaista tietoa päätöksenteon tueksi. Kehittämistyön tarkoituksena oli kerätä Humanistisen ja kasvatustieteiden asiantuntijoilta ajatuksia sekä nuoris- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnosta että siitä valmistuneiden työn tulevaisuudesta. Kehittämistyön tilaajana toimii Humanistinen ammattikorkeakoulu.

1.2 Taustoista kehittämistyön aiheen valintaan

Toimintatutkimuksen yksi luotettavuusarvo syntyy tutkijan/kehittäjän sidonnaisuuksien esille tuomisesta tutkittavaan kohteeseen (Heikkinen 2001, 179). Oma kiinnostukseni tutkimusaiheeseen nousee ammattitaustastani. Olen opiskellut nuoris- ja vapaa-aika-alaa pitkän kaavan kautta ja nähnyt alan koulutuksen muutos- ja murrosvaiheet vuodesta 1995 alkaen. Olen työskennellyt koulutuksen parissa eri tehtävissä lähes koko viisitoistavuotisen työurani. Viimeisimmäksi olen saanut olla kehittämässä ammatillista koulutusta koordinoimalla organisaatiossani 1.8.2015 uudistuneeseen lainsäädäntöön liittyvät toimenpiteet. Taustaltani olen humanistisen ja kasvatustieteiden päätoiminen tuntiopettaja ja olen opettanut pääasiassa nuoris- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnossa. Nuoris- ja vapaa-ajanohjaajan työkokemukseni on painottunut aina enemmän va-

paa-aikasektorille kuin nuorisotyöhön. Tämän vuoksi myös kehittämishankkeeni pyrkii katsomaan alaa laajemmasta näkökulmasta kuin nuoret ja nuorisotyö, vaikka työn nimi viittaakin enemmän nuorisotyön tulevaisuuteen.

Ammatillisen koulutuksen reformi haastaa jokaista alalla työskentelevää muuttamaan omaa ajatteluaan ja suhtautumista koulutukseen, opettamiseen, oppimiseen, ammattitaidon saavuttamiseen ja tulevaisuuden työn tekemiseen. Valitsin kehittämistyön aiheeni syvästä halusta olla mukana antamassa eväitä vähän tutkitun (Kouvo & Kaunismaa 2013, 2) humanistisen ja kasvatusalan koulutuksen tulevaisuuksia koskevan päätösteon taustalle. Kehittämistyön kautta halusin lisätä myös omaa asiantuntijuuttani ammatillisen koulutuksen kehittämisessä.

Orientaationa toimintatutkimuksessani toimii emansipatorinen tiedonintressi, jonka päämääränä on toteuttaa reflektiota vapauttaakseen ihmiset heitä rajoittavista sisäisistä ja ulkoisista pakoista. Nuoriso- ja vapaa-aikatyössä on paljon perinteisiin kiinnittyneitä ajatusmalleja – ja ideologioita, joita ei välttämättä muisteta kyseenalaistaa. Kehittämistyöhöni valitut väitteet toimivat kyseenalaistajina ja uuden tiedon ja ajattelun etsimisen välineenä. (Nieminen 2012, 37–39; Heikkinen 2001, 81–82.)

1.3 Aiheen valinnasta kehittämistyön tarkoitukseen ja rajaamiseen

Kehittämistyön tarkoituksena on yhdistää alan asiantuntijoiden mielipiteitä ja ajatuksia alan tulevaisuuksista peilaten niitä tutkimusten tuottamiin ja yleisesti vallalla oleviin ajatuksiin tulevaisuuksista. Kehittämistyön tarkoitus on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Millaisena alan keskeiset toimijat näkevät nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon ja työelämän tulevaisuuden?
- 2) Vastaavatko eri sektoreiden tulevaisuusajatuksukset toisiaan?
- 3) Millaisia tulevaisuuksia voidaan asiantuntijoiden kommentteista hahmottaa?

Kuva 1. Kehittämistyön rajauksen konteksti ammatillisissa perus/- ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa.

Kehittämistyön rajaaminen osoittautui haasteelliseksi, koska OHJAKAS-työryhmän käsiteltävänä oli laajasti humanistinen ja kasvatustutkinnot ja löyhästi niihin liittyvät muut tutkinnot (liite 1). Kuvassa yksi on esitelty nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkintoon liittyvät ammatilliset tutkinnot, joiden pohjalta kehittämistyön rajaus tehtiin koskemaan ainoastaan nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen viitekehystä. Tällä rajauksella kehittämistyö pysyy mahdollisimman selkeänä ja yksinkertaisena. Kehittämistyön raportissa kuitenkin viitataan läheisiin aloihin muun muassa tuloksia käsiteltäessä.

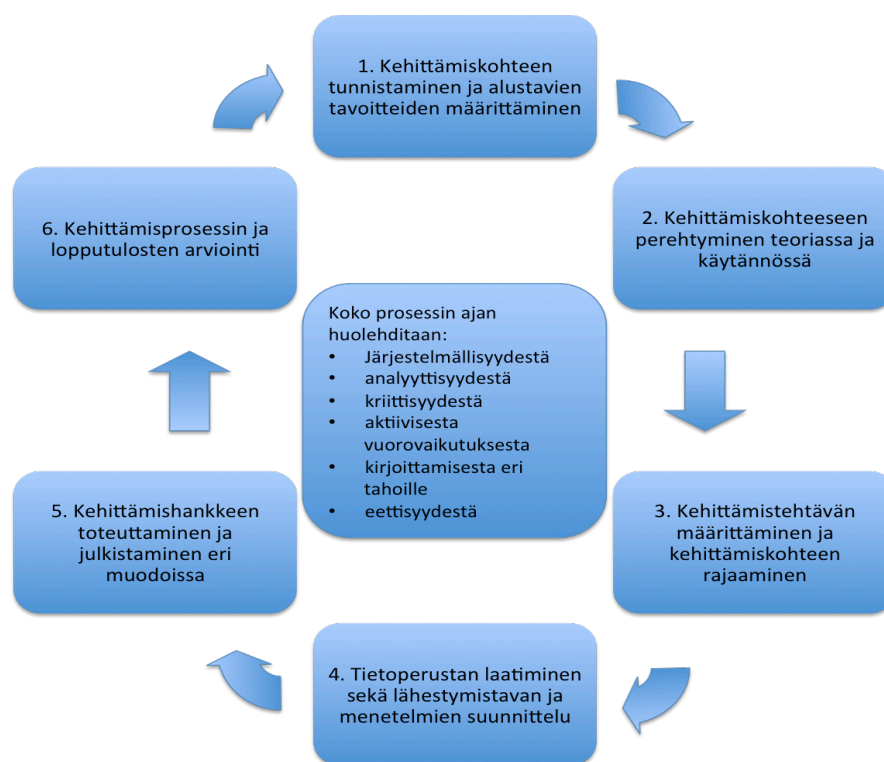
Kehittämistyön raportoinnissa rajaukset olivat myös tarpeellisia. Suomalaisessa koulutuspolitiikassa tapahtuu tällä hetkellä paljon, joten olisi ollut mielenkiintoista lähestyä omaa aineistoa kaikista suunnista käsin. Kuitenkaan sirpalemainen lähestymistapa ei ole tarkoituksenmukaista. Raporttiin on pyritty tuomaan sellaisia näkökulmia, jotka keskustelevat kerätyn aineiston kanssa luonnollisesti.

1.4 Lukuohjeet kehittämistyön raporttiin

Kehittämistyön raportti pyrkii mahdollisimman aitoon dialogiin teorian ja tulosten välissä. Näin ollen erillistä teoriaa sisältävää lukua ei raporttiin ole kirjattu. Teoreettiset tulokulmat on kirjoitettu tuloksien yhteyteen ja ne löytyvät kappaleesta neljä. Alussa esittelen kehittämistyön menetelmät ja valinnat. Lopussa käytän hyväkseni kehittäjän mahdollisuutta hahmotella kehittämistyön kautta esiin nousseita tulevaisuuden haasteita mahdollisista nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon tulevaisuuksista.

2 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄLLISET VALINNAT

2.1 Kehittämistyö opinnäytetyönä

Kuva 2. Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi (Ojasalo ym. 2009, 24).

Tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on ratkaista käytännöstä nousseita ongelmia tai uudistaa vanhoja käytänteitä sekä luoda uutta tietoa työelämän käytänteistä. Kehittämisen tueksi kerätään tietoa sekä käytänteistä että teorias- ta ja niitä arvioidaan systemaattisesti ja kriittisesti. Kehittämistyössä voidaan

käyttää monipuolisesti erilaisia menetelmiä, jonka vuoksi kehittäminen näyttäytyy alati muuttuvalta prosessilta (kuva 2). Keskeistä tutkimuksellisessa kehittämistyössä on aktiivinen vuorovaikutus eri tahojen kanssa. Kehittämistyö pyrkii suunnitelmallisuuteen, järjestelmällisyyteen, itsenäiseen ajatteluun ja kriittisyyteen. Se rakentuu aitojen työelämän tarpeiden ympärille ja tarvitsee kumppanuutta ja vastuullista yhteistyötä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 18–24.)

Tutkimuksellisuus kehittämistyössä on merkityksellistä, koska tällöin kehittämistyötä ei tehdä pelkästään intuition perusteella, vaan kehittämisen taustalla on erilaisista lähteistä hankittua tietoa. Tutkimuksellisuus on laajempaa, kuin pelkätkä tutkimustiedon hyödyntäminen kehittämistyössä. Tutkimuksellisuudessa uusi tieto rakentuu jo olemassa olevan tiedon päälle. Tämän vuoksi kehittämistyössä olisi merkittävää, että teorian sovellettavuus käytäntöön olisi näkyvää. Tutkimuksellinen kehittämistyö prosessina pitää sisällään suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin vaiheet ja on hyvin lähellä näin ollen projektimaista toimintaa. (Ojasalo ym. 2009, 21–23.)

Ylemmän ammattikorkeakoulun kehittämistyön tavoitteena on, että opiskelija voi osoittaa kykynsä yhteisöjen kehittäjänä, uuden tiedon tuottajana ja soveltajana sekä valmiutena seurata monialaista ajankohtaista yhteisöjen kehittämisen tutkimusta ja ammattikäytäntöjen kehittämistä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015, 6.) Tämän kehittämistyön tarkoituksena on vastata osaltaan tutkimuksellisen kehittämistyön kriteereihin luomalla uutta tietoa työelämän muuttuvista tarpeista. Samalla vahvana tahtona on, että kehittämistyö osoittaa asiantuntijuuttani ammatillisen koulutuksen kehittäjänä, uuden tiedon tuottajan ja soveltajana.

2.2 Kehittämistyön etiikka ja luotettavuus

Eettisesti tehty tutkimus on luotettava ja sen tulokset ovat uskottavia. Hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimusetiikka toimii ikään kuin tutkimuksen laatujärjestelmänä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 4–5.) Omassa työssäni olen pyrkinyt hyvään eettiseen tutkimustoimintaan. Tutkimuksen tekemisen lähtökohdaksi on oltava ihmisarvon kunnioittaminen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007,

25). Olen ottanut tutkittavien yksityisyyden kunnioittaminen huomioon kaikissa tutkimuksen tekemisen vaiheissa.

Olen pitänyt tärkeänä aineiston hankinnassa, että tutkittaville ei saa aiheutua haittaa tutkimuksen missään vaiheessa. Tavat, joilla kysyin tutkittavia osallistumaan tutkimukseen on olivat eettisiä. Kerroin asiantuntijapanelisteille selkeästi mistä on kyse, mitkä ovat tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät. Liitteessä 2–4 on esimerkkejä tutkittaville menneistä kirjeistä ja ohjeista. Tutkittavien henkilötiedot ja tunnistettavuus on suojattu koko prosessin ajan. Ohjekirjeessä pyysin asiantuntijapanelisteja pitäytymään kirjoituksista, joissa heidän organisaationsa tai henkilötiedot voisivat tulla esille. Panelistien henkilötiedot ja kerätty aineisto ei ole yhdistettävissä toisiinsa tutkimusaineistoja käsiteltäessä ja säilytettäessä. (Jyväskylän yliopisto, 2007.)

Tiedostan, että tekijänoikeus (1961/404) antaa 70 vuoden suojan teokselle, joten on tärkeää kunnioittaa toisten tekemiä töitä oikeaoppisen viittaustekniikan avulla. Tutkimuksessa on pyritty mainitsemaan asiainmukaisesti kaikki käytetyt lähteet. (Kuula 2011, 68–69.)

2.3 Toimintatutkimus prosessina

”Toimintatutkimus alkaa siitä, mihin laadullinen ja määrällinen tutkimus loppuvat” (Kananen 2012, 37). Kehittämisen- ja toimintatutkimuksen ero on hyvin häilyvä, koska molempien keskeinen tavoite on pyrkiä muuttamaan tai parantamaan jotain asian tilaa. Yhtenä selkeänä erona on, että toimintatutkimuksessa tutkija itse on mukana kehittämiskohteen toiminnassa. (Emt., 41.)

Tässä kehittämistyössä hyödynnetään toimintatutkimusta. Toimintatutkimuksella ei ole yksiselitteistä määritelmää ja se voidaan määritellä enemmänkin tutkimukselliseksi lähestymistavaksi (Eskola & Suoranta 2000, 127). Toimintatutkimuksessa kulkevat käsi kädessä käytännön muutoksen aikaansaaminen ja tutkitun tiedon tuottaminen. Kehittämisen kohteena on usein ihmisten tai organisaatioiden toiminnan muuttaminen. (Heikkinen 2001, 170.) Toimintatutkimuksessa on merkityksellistä se, että kehittämistyöhön osallistuvat muutoksen kohteena olevat ihmiset organisaatiossa (Ojasalo ym. 2009, 38).

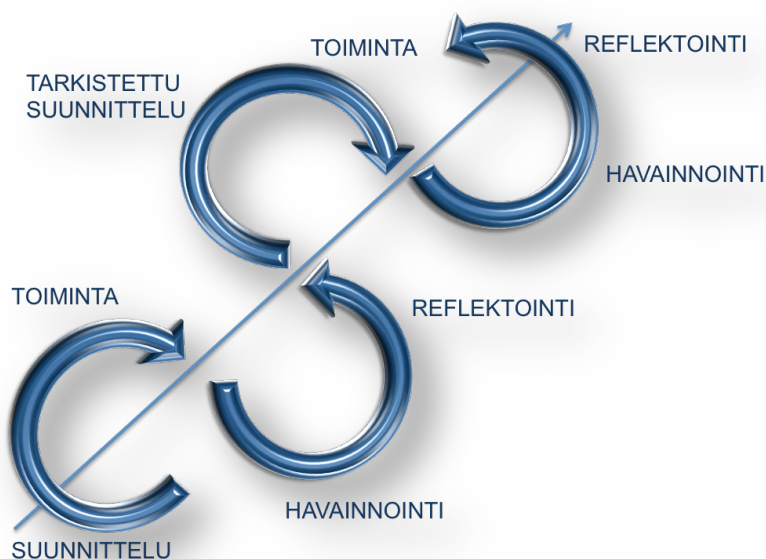
Tässä tutkimuksessa aktiivisina toimijoina ovat Delfoi-panelistit, jotka koostuvat alan eri viitekehysistä. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon opettajat/ lehtorit, tutkijat, työnantajat, työntekijät sekä opiskelijat ovat tutkimuksessa miettimässä ja kehittämässä oman työnsä/ alansa tulevaisuutta.

Toimintatutkimuksessa kehittäminen toteutetaan yhteisössä, jossa yksilöt reflektoivat ja kehittävät työtään, analysoivat miten toiminta on muuttunut ajansaatossa, kehittävät vaihtoehtoja ongelmien ratkaisemiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi ja tuottavat uutta tietoa toiminnasta. Toimintatutkimuksessa voidaan käyttää erilaisia tutkimusmenetelmiä. Tässä kehittämishankkeessa käytetään menetelmänä ennakointia, joka toteutetaan verkkosovellus eDelfoin avulla. (Heikkinen 2001, 170; 183.)

Toimintatutkimuksen keskeisiä piirteitä ovat käytäntöön suuntautuminen, ongelma-keskeisyys, tutkittavien ja tutkijan aktiivinen rooli muutosprosessissa ja tutkittavien ja tutkijan yhteistyö. Näin ollen tutkimuksen tavoitteena on muuttaa sosiaalista todellisuutta, ei pelkästään kuvata tai selittää sitä. Muutos voi olla erilainen kuin mitä lähdettiin tavoittelemaan tai sitä ei välttämättä edes tapahdu. (Kuula 2006.) Tutkimukseni aikaikkuna on 10 vuotta ja toivotun/halutun muutoksen toteutumisen tai toteutumattomuuden seuraaminen jää pitkän ajan päähän. Kuitenkin lähitulevaisuudessa tehdään ne mahdolliset päätökset, jotka luovat tilan toivotun/halutun tulevaisuuden rakentamiselle.

Toimintatutkimuksen kautta voidaan saada esiin tietoa, jota ei muutoin saada. Miten, miksi tutkittava kohde voi muuttua tai miten ja miksi se ei välttämättä muutu. Silloin jos muutosta ei toimintatutkimuksen kautta tapahdu, voidaan saada selville erilaisia valtarakenteita, asenteita työskulttuureita tms., jotka eivät muuten välttämättä tulisi ilmi. (Kuula 2006.)

Toimintatutkimuksessa teoria ja käytäntö kulkevat rinnakkain, jolloin teoria on sisällä käytännössä ja käytäntö sisällä teoriassa. Tätä yhteyttä kuvataan usein Kurt Lewiniltä lainatulla lauseella ”Mikään ei ole niin käytännöllistä kuin hyvä teoria”. Toimintatutkimukseni yhtenä tavoitteena on nostaa hiljainen tieto tietois- sen ja diskursiivisen harkinnan tasolle. Kieli auttaa tuomaan toiminnan tietoisel- le tasolle. (Heikkinen 2001, 171.)

Kuva 3. Toimintatutkimuksen sykli (Heikkinen 2001, 177–178).

Toimintatutkimusta kuvataan (kuva 3) usein spiraalimallilla, koska se etenee sykleittäin vaiheesta toiseen, joskin vaiheiden tunnistaminen ei ole olennaista tutkimuksen etenemisen kannalta. Omassa kehittämistyössäni huomasin, että eri vaiheet synnyttivät uusia luontaisia sivupolkuja, joita en aikaisemmin ollut ennakoanut. Nämä sivuspiraalit kuvaavatkin hyvin toimintatutkimukselle tyypillistä projektiivisuutta. (Heikkinen 2001, 177–178.) Kehittämistyöni syklien sisältöjä on esitelty tarkemmin kohdassa 3.1.

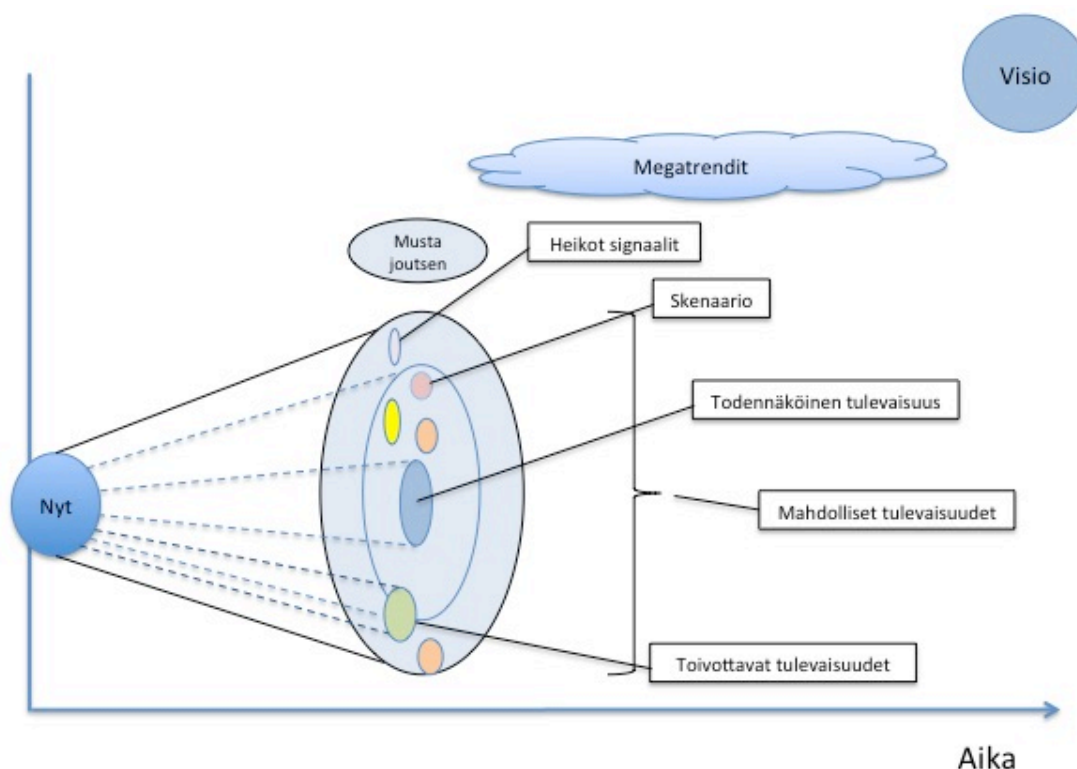
2.4 Tulevaisuudentutkimus kehittämistyönä

Maailma on alati jatkuvassa muutosliikkeessä. Muutoksia on ollut ennen ja niitä on nyt. Tulevaisuuteen katseensa suuntaavia futuristeja on kolmenlaisia. Heitä, jotka korostavat tämän hetken muutosten voimaa ja erityisyyttä. Toinen futuristien ryhmä näkee, että tämän hetken muutosten sumaa korostetaan liikaa, koska muutoksia on tapahtunut aikaisemminkin. Muutokset ovat olleet jopa suurempia ja merkittävimpiäkin kuin nyt. Tulen, kirjoitustaidon, pyörän ja sähkön keksiminen vaikuttavat merkittävästi myös tässä ajassa. Kolmanteen futuristien luokkaan voidaan katsoa kuuluvaksi heidät, jotka eivät osaa päättää kumpaa

suuntaa he edustavat. He ajattelevat, että suuria muutoksia on tapahtunut ennenkin, mutta he näkevät, että elämme nyt suuren muutoksen aikaa. (Hiltunen 2012, 21–22.) Tuoreena tulevaisuutta hahmottelevana kehittäjänä ajattelen kuuluvani tähän kolmanteen luokkaan, jossa varovaisesti yritän raotella tulevaisuuksien verhoja nähdäkseni edes jotain mahdollisista tulevaisuuksista ja muutoksista.

Tulevaisuudentutkimusta voidaan luonnehtia tieteiden väliseksi toiminnaksi, joka pyrkii avaamaan yhteiskunnallisten tulevaisuuden mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen kehityslinjoja. Tulevaisuudentutkimuksessa pyritään ennakkoinnin lisäksi löytämään tutkimuskohteelle vaihtoehtoisia ja tavoiteltavia kehityssuuntia ja –mahdollisuuksia. Tulevaisuudentutkimus ei pyri ymmärtämään pelkästään historiaa ja löytämään sieltä tiettyjä kehityslinjoja, vaan se pyrkii löytämään myös epäjatkuvuuksia, odotettavissa olevia uusia ilmiöitä, rakenteita ja niiden vaikutuksia. (Wilenius 2015, 15.)

Tulevaisuudentutkimuksella pyritään edistämään hyvien päätösten tekemistä huomioiden mahdolliset tulevaisuudet. Tulevaisuudentutkimus pyrkii selvittämään, mikä on tulevaisuudessa mahdollista, toivottavaa (tai vältettävää) ja todennäköistä. Näiden selvitysten kautta halutaan antaa toimijoille tietoa päätöksen tekojen pohjalle. (Rubin 2002.) Kehittämistyöni yhtenä tavoitteena on tuoda päätöksentekijöiden tietoisuuteen alan asiantuntijoiden ajatuksia mahdollisista tulevaisuuden kehityssuunnista.

Kuva 4. Tulevaisuustuubit tulevaisuuskartalla. (Mukaellen Kuusi & Kamppinen 2003, 138; Van Galeen, Sjef 2016.)

Tulevaisuudentutkimuksen peruskäsitteisiin kuuluva tulevaisuuskartta (kuva 4) huomioi sen mikä on suunnistajille erityisen olennaista suunnatessaan kohti omaa visiotaan. Se pyrkii havainnollistamaan sen, millaisiin valintatilanteisiin suunnistaja joutuu ja mihin mahdolliset valinnat ohjaavat. Visio kuvaa sitä tavoiteltavaa tulevaisuutta, jonne suunnistaja haluaisi pyrkiä. Tulevaisuuksia voi olla monenlaisia. Tahtona on suunnistaa kohti hyväksyttäviä tulevaisuuksia ja vastaavasti välttää ei-hyväksyttäviä. (Kuusi & Kamppinen 2003, 136–140; Malaska & Virtanen 2013, 125–126.)

Trendi ilmaisee pidemmän aikajakson aikana tapahtuvaa yleistä kehityssuuntaa. Se on ilmiö, joka on alkanut menneisyydessä ja sen odotetaan jatkuvan yhä edelleen. Trendit eivät kuitenkaan jatka suuntaansa samanlaisina kuin menneisyydessä, joten niiden arvioiminen on haastavaa. Megatrendit ovat puolestaan globaaleja kehityskulkuja, joiden voidaan olettaa jatkuvan myös tulevaisuudessa. Megatrendiä pidetään kehityksen suurena aaltona ja kaikkiin vaikuttavana ilmiönä. Sitra kokoaa vuosittain trendilistan keskeisistä tulevaisuuden globaaleista ilmiöistä. (Hiltunen 2012, 78–81; Kiiski Kataja 2016.)

Kartassa nähtävät heikot signaalit, ovat asioita, jotka eivät ole muodostuneet trendeiksi. Ne voivat olla esimerkiksi uusia teknologisia mahdollisuuksia tai työn tekemisen malleja. Niitä voi olla vaikea huomata ”kohinan” ja muiden signaalien joukosta. Heikot signaalit voivat toimia uhkina tai mahdollisuuksina. Villit kortit ovat tapahtumia, jotka ovat yllättäviä ja odottamattomia, joten ne eivät ole ennustettavissa. Kaikessa epätodennäköisyydessään villit kortit ilmaantuessaan vaikuttavat laajalti yhteiskuntaan. Emme välttämättä tunnista ilmenevää villiä korttia, koska selitämme sen helposti vähemmän yllättäväksi ja ennustamattomaksi aikaan kuuluvaksi ilmiöksi. (Hiltunen 2013, 296–297; Hiltunen 2012, 138–149.)

Tulevaisuuspolut eli skenaariot ovat tulevaisuuskartalla esitettävät loogisesti etenevät tapahtumasarjat, jotka osoittavat sen miten todennäköinen, mahdollinen tai tavoiteltava tulevaisuus kehittyy pala palalta. Se toimii ikään kuin mahdollisten tulevaisuuksien käsikirjoituksina kohti tavoiteltavaa visiota. Käsikirjoituksissa kerromme vaihtoehtoisia tarinoita tulevaisuudesta. Mihin suuntaan tulevaisuus voisi mennä, ja millä teoilla ja toimilla, mitä välttämättä ja mitä vahvistamien. Toimintastrategia on tapa, jolla edetään tulevaisuuskarttaa käyttämällä kohti visiota. Se muodostuu toimintatavoista, joilla vältetään karikot ja voidaan varautua yllättäviin tilanteisiin. Mikäli eksymme suunnitellulta tulevaisuuden polulta, niin varasuunnitelmat nousevat arvoonsa. (Kuusi 2016.)

Laaja-alaisessa koulutuksen kehittämisesä tulevaisuuden kartoilla olisi tilausta tässä ajassa, jossa päätöksiä tehdään koskemaan seuraavan sukupolven tulevaisuutta ja yhteiskunnan rakentumista. Opetushallituksen koulutuksen ennakointi pyrkii selvittämään, kuinka paljon ja minkälaista koulutusta tulevaisuudessa tarvitaan. Ennakointi perustuu lähtökohtaisesti tulevaisuuden työvoiman tarpeeseen, jolloin ulkopuolelle voi jäädä helposti työn, ammattialojen vaikuttavuuden ja merkittävyyden tulokulmat. Tämän vuoksi koulutuksen ennakkoinnin lisäksi tarvitaan syvempää ammattialojen tulevaisuuden ennakkointia. (Opetushallitus 2016.)

Tulevaisuuden ennakkoinnin ja hallinnan näkökulmasta on tärkeää tiedostaa ne asiat, mitkä ovat pysyviä ja mitkä muuttuvia sekä ne, joiden halutaan muuttuvan (Haapala 2012, 52).

Jokaisena aikakautena yritämme luovia tulevaisuutta / kehitystä parempaan suuntaan, jotta se olisi hyväksyttävä ainakin meidän näkökulmistamme katsotuna. Tahtonamme on tavoitella hyvää tulevaisuutta. Kenen tulevaisuus on hyvä ja kenellä on oikeus päättää, millaista visiota kohden lähdemme suuntaamaan? Mistä me voimme tietää, mikä on hyvä tulevaisuus? Päätöksenteko on aina arvosidonnaista.

2.5 Ennakointia Delfoilla

Ennakointi on käytetty menetelmä toimintatutkimuksessa. Muutosvauhti on niin kovaa, että on tärkeää pyrkiä ennakoimaan kehityksen suuntia. Ennakoinnilla pyritään hahmottamaan erilaisia mahdollisia tulevaisuuksia ja varautumaan niihin antamalla työkaluja päätöksenteon tueksi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 39.) Ennakointia voidaan käyttää menetelmänä silloin, kun tulevaisuus, jota ennakoidaan ei ole kovin kaukana nykyisyydestä ja siihen ei ole vaikuttamassa paljon erilaisia muuttujia (Futurix). Kehittämistyössä ennakoidaan kymmenen vuoden päässä olevaa tulevaisuutta. Päätöstentekoprosessi ja lainsäädännön uudistaminen vie oman aikansa, joten kymmenen vuotta koulutuksen kehittämisessä on lyhyt aika. Tämä on harmillista, koska työelämä ja osaamistarpeet voivat muuttua nopeammin kuin mihin järjestelmä voi vastata.

Ennakoinnin neljä menetelmällistä lähtökohtaa ovat luovuutta hyödyntävät menetelmät, vuorovaikutusta korostavat menetelmät, historiatietoa hyödyntävät menetelmät ja asiantuntijatietoa hyödyntävät menetelmät. Delfoi toimii hyvänä yhdistelmänä näistä kaikista. Se mahdollistaa parhaimmillaan reaaliaikaisen, diskursiivisen luottamuksellisen ilmapiirin, jossa ilman kasvojen menettämisen pelkoa voi julkistaa mielipiteensä anonymiteetin vuoksi. (Kuusi 2016.)

Delfoi on tulevaisuudentutkijoiden kehittämä metodi, josta voidaan käyttää myös nimityksiä Delphi tai Delfi. Sen tarkoituksena on tuoda esiin erilaisia tulevaisuuden skenaarioita. Delfoi on menettelytapa, jolla voidaan pyrkiä tuottamaan mahdollisimman luotettava mielipiteiden konsensus asiantuntijaryhmän keskuudessa kontrolloidun palautteen avulla. Delfoin perustana toimii mahdollisimman edustava asiantuntijapaneeli, joka arvioi Delfoissa esitettyjä väitteitä oman asi-

antuntijuutensa pohjalta. Väitteitä kommentoidaan anonyymisti, eikä fasilitaattori tai muut panelistit tiedä kenen mikäkin kommentti on. Kommentit ovat kuitenkin kaikkien nähtävillä ja niihin voi ottaa myös kantaa jatkamalla kommenttiketjua. (Linturi 2003.)

Delfoi on lähinnä laadullista tutkimusta, mutta sen kautta voidaan saada myös määrällistä analyysiä. Delfoita luonnehditaan haastattelu- tai kyselymuotoiseksi tekniikaksi, jossa vuorovaikutusprosessin avulla kootaan asiantuntija-paneelistien tieto ja oletukset yhteen. Delfoita on hyödyllistä käyttää silloin, kun tutkittava asia on vaikeaselkoinen. Tässä kehittämishankkeessa tutkimuksen tulevaisuus voidaan nähdä vaikeaselkoisena, koska siihen liittyy hyvin paljon historiallista painolastia ja tunteita. (Auvinen 2013, 3.)

Delfoi toimii hyvin osallistamisen välineenä koulutuksen kehittämishankkeessa. Perinteiset lausunto-/ kuulemiskierrokset ovat osin hyvin yksipuolista toimintaa, joten Delfoi voi parhaimmillaan toimia osallisuuden lisääjänä ja nostaa osallisuusastetta kuulemisesta kumppanuuden tasolle, jolloin toimijat yhdessä analysoivat tilannetta ja ideoivat tulevaisuutta. Päätökset kuitenkin lopullisesta kehittämisestä tehdään edelleen virkamiestasolla. (Horelli, Kyttä & Kaaja 2002, 42.) Tätä luovaa yhteistyöprosessia olisi vielä paremmin tukenut kahden tai kolmen kierroksen Delfoi, mutta tutkijana päädyin kuitenkin vain yhden kierroksen Delfoihin epäillessäni paneelistien sitoutumista pidempään Delfoi-prosessiin.

Pääasiassa Delfoi kostuu usein kahdesta tai kolmesta asiantuntija-panelistikierroksesta, joiden kautta kerätään tietoa ja laitetaan uusia väittämiä saadun kerätyn pohjalta uudelleen kiertoön lisätarkastelua varten. Tarkoituksenani ei ollut saada aikaan konsensusta, vaan saada paneelistien kautta kuuluviin se ”kentän” hiljaisen tiedon ääni, jota muuten ei tavoitettaisi. (Futurix.) Delfoi mahdollistaa toimintatutkimukselle tyypillisen avoimen ja vapaan keskustelun kaikkien asianosaisten kanssa (Heikkinen 2001, 174). Delfoi-prosessissa asiantuntijat tuottavat kommenttiansa kautta erilaisia näkökulmia esitettyyn väitteeseen. Kommentit analysoidaan joko jaetuksi tai erimielisiksi näkemyksiksi.

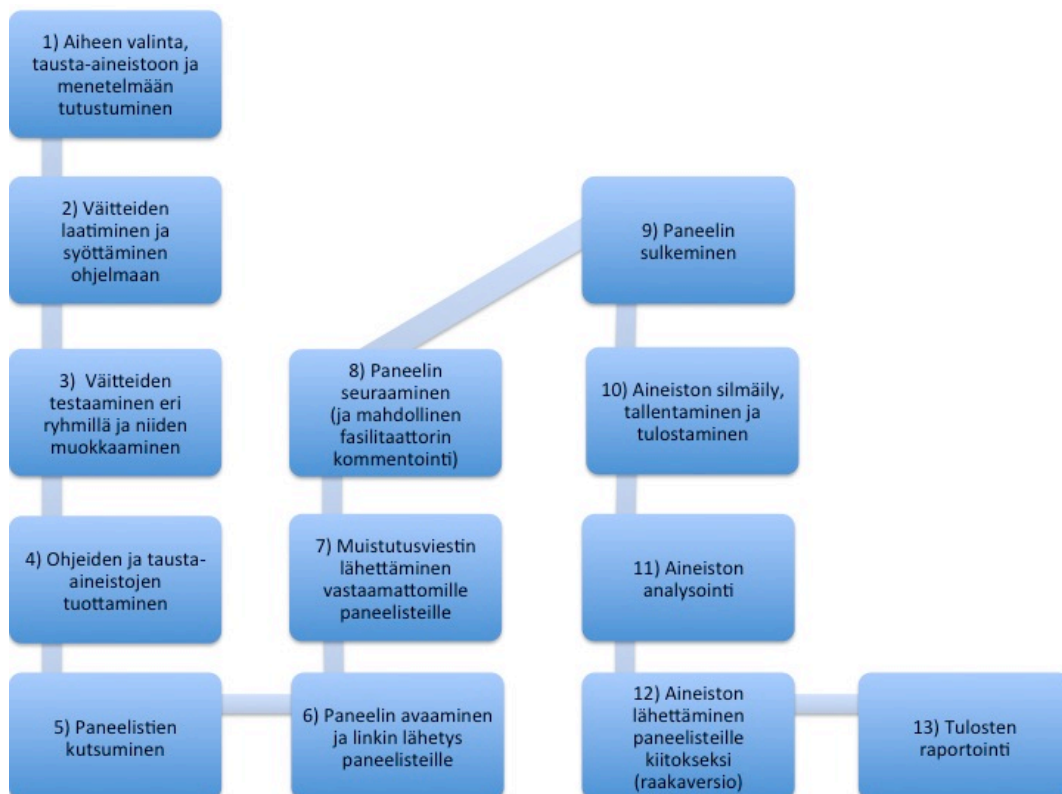
Delfoin vahvuutena on anonymiteetti kaikissa vaiheissa, jolloin kukin voi kommentoida väitettä niin radikaalisti kuin kokee haluavansa, ilman, että tarvitsee

huolehtia oman tai organisaationsa maineesta. Delfoi-menetelmä soveltuu hyvin koulutuksen tulevaisuuden arvioimiseen. Se toimii hyvänä tiedonsaannin väylänä päätöksenteon tai suunnitelmien taustalle. Menetelmän hyötyinä on eri asiantuntijoiden näkemysten yhdistäminen ja argumenttien esille saaminen. Delfoi-ta voidaan käyttää yksimielisen äänen löytäminen, mutta vaikka sitä ei saavutettaisikaan, menetelmä tuo hyödyllistä tietoa asiantuntijoiden näkemyksistä erilaisista tulevaisuudentiloista. (Futurix.)

Delfoi sopii kehittämistutkimuksen menetelmäksi sen vuorovaikutteisesta ja osallistavasta tavasta tuottaa arvokasta tietoa. Totesin myös, että Delfoi ei olisi kovin kulunut tapa tiedon keräämisen menetelmänä, joten parhaimmillaan se lisäisi kiinnostusta asiantuntijoiden tiedon tuottamiseen ja pahimmillaan se voitaas estää sitä. Tutkijana joutuu tekemään usein valintoja, joiden seurauksista ei voi olla täysin varma.

3 TUTKIMUKSEN JA TOSIELÄMÄN KOHTAAMINEN

3.1 Menetelmästä käytännön toteutukseen eDelfoilla

Kuva 5. Kehittämistyön prosessi.

Kehittämistyön prosessi (kuva 5) alkoi keväällä 2015, jolloin OHJAKAS-työryhmän sihteerinä työskennellessäni sain mahdollisuuden löytää mielenkiintoisen ilmiön, johon olisi syytä paneutua syvemmin. Tutustuin tausta-aineistoihin ja pyrin löytämään työryhmätyöskentelyn, kentän keskustelujen ja pohja-aineiston pohjalta asioita, joiden näkökulmista käsin mahdollisia tulevaisuuksia olisi hyödyllistä tarkastella. Tein tässä vaiheessa itselleni selväksi, että teen kehittämishankkeeni ulkopuolella OHJAKAS-työryhmän, jotta pystyn pitämään itselläni selkeämmin tutkijan vapauden. Etsin tarkoituksenmukaisen tutkimuksellisen lähestymistavan ja menetelmän kehittämishankkeeni toteuttamiseksi. Lähdin heti alusta alkaen mukaan kehittäjille ja tutkijoille tarkoitettuun tulevaisuuskientutkimuksen metodyhteisöön ja osallistuin Delfoi-pajoihin kerran kuukaudessa. Syksyllä 2015 aloitin Delfoin väitteiden rakentamisen. Lopulta ne syntyivät kahden kuukauden aikana. Testasin väitteitä useilla eri ryhmillä. Väitteet muuttuivat ja vähenivät jatkuvasti prosessin aikana. Haastavaa oli saada väitteistä mahdollisimman herätteleviä. Lopulta Delfoihin valikoitui kuusi väitteitä (liite 2), joista kaksi ensimmäistä oli ryhmittelykysymyksiä ja neljä viimeistä kahden kriteerimuuttujan (toivottavuus ja todennäköisyys) tulevaisuusväitteitä.

Väitteiden rakentamisen ja testaamisen ohessa hankin tutkimuksen asiantuntija-panelistit. Tarkoitukseni oli etsiä noin kolmenkymmenen asiantuntijan paneeli, mutta kiinnostus tutkimustani kohtaan oli sen verran suurta, että päätin ottaa riskin ja nostaa paneelistien määrää neljäänkymmeneen asiantuntijaan. Lopulta osallistuvia panelisteja oli 41.

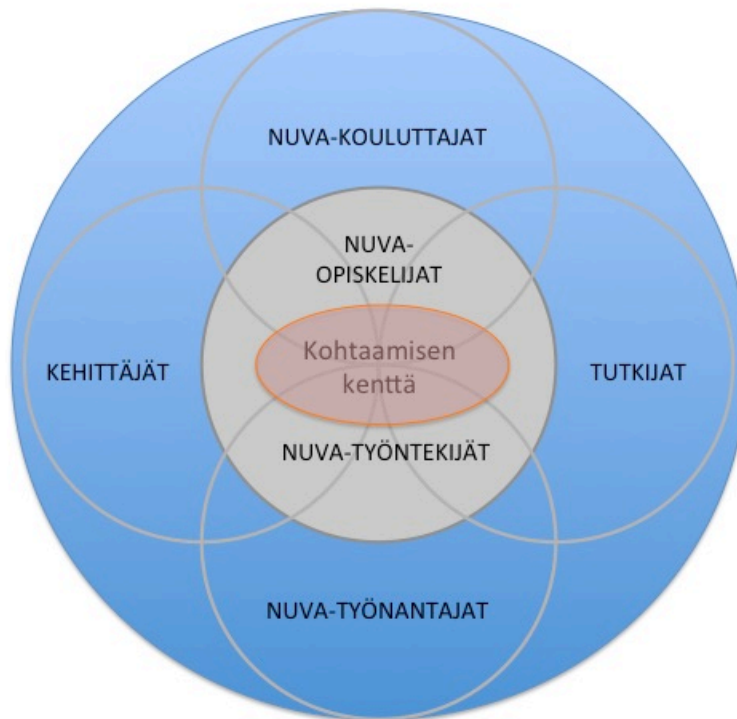
Paneelistien hankinta tapahtui sähköpostia ja sosiaalista mediaa hyödyntämällä. Loin Facebook- ja Instagram-sovelluksiin ”Nuorisotyöllä tulevaisuutta”-ryhmät, joihin kutsuin omia alan verkostojani. Kutsuin tutkimukseen myös NuVa-verkoston Facebook-ryhmään laittamalla kutsulla (liite 3). Samaa kutsua jaoin myös Nuorisotutkimusverkostolle, Kanuuna-verkostolle ja Kolmannen sektorin toimijoille sähköpostin kautta. Kutsussa pyysin ottamaan yhteyttä sähköpostilla, mikäli vastaanottaja halusi osallistua tutkimukseen. Valitsin kiinnostuneet asiantuntija-panelistit suoraan ilmoittautumisjärjestyksessä. Aikataulun umpeutumisen jälkeen tuli vielä muutamia ilmoittautumisia, jotka otin mukaan paneeliin.

Laadin verkko-ohjelmaan ohjeet eDelfoin käytöstä (liite 5). Lisäsin ohjelmaan tietoa tutkimuksen tarkoituksesta, aikataulusta ja väitteiden taustoista. Lisäksi liitin mukaan tausta-aineistoksi voimassa olevat tutkinnon perusteet. Ohjelman kautta pääsi tutustumaan vielä paneelisteille lähetettyyn kutsukirjeeseen (liite 3) ja informaatiokirjeeseen (liite 4).

Avasin eDelfoi-paneelin maanantaina 23.11.2015 ja samalla lähetin kaikille paneelisteille suoran linkin eDelfoi-paneeliin. Seurasin kahden viikon aikana paneelistein kommentointia eDelfoi-ohjelmassa, mutta en katsonut silloin tarpeelliseksi lähteä fasilitoimaan. Jälkeenpäin ajateltuna olisin voinut mennä herätteleämään paneeliin dialogia, koska dialogi jäi harmittavan pieneksi paneelistien välillä, vaikka muutoin kommentteja kertyikin hyvin. Panelistit olivat käyneet vastaamassa väitteisiin ensimmäisen viikon aikana reippaasti, mutta toisen viikon alussa laitoin muistutusviestin vielä heille, jotka eivät olleet käyneet vastaamassa väitteisiin. Tarkoitukseni oli sulkea paneeli 6.12.2015, mutta koska se jäi sulkematta, muutama vastaaja oli käynyt pari päivää paneelin määräajan jälkeen kommentoimassa väitteitä. Tällä ei kuitenkaan ole merkitystä tulosten luotettavuuteen.

Ilman aineistoa ei synny tutkimusta ja hyvää tutkimusta ei tehdä ilman hyvää tutkimusaineistoa (Hakala 2001, 10). Paneelin sulkeutumisen jälkeen olin helpottunut, että olin saanut kommentteja paneeliini. Ensimmäisten silmäilyjen jälkeen huomasin, että minulla on rikasta ja moniäänistä aineistoa käsissäni. Aineistoa kertyi yhteensä viidenkymmenen sivun verran. Tutustuin tarkasti ja huolellisesti aineistooni ja pohdin, miten lähden käsittelemään sitä. Uskoin, että itse aineisto antaa minulle eväät pureutua sen sisälle. Laadullisen aineiston analyysin on tarkoitus tuoda selkeyttä aineistoon ja samalla luoda uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Eskola & Suoranta 1998, 137). Lähdin teemoittelemaan jokaisesta väitteestä esiin nousevat asiat ja koodasin ne eri väreihin. Kirjoitin teemoista nousevat asiat koneelle omin sanoin ja koneella aloin muokkaamaan niistä raportoitavaa tekstiä. Nostin analysoinnin yhteydessä esiin erilliset äänet ja yritin syventyä myös siihen, mitä aineistossa ei käsitelty ja mistä asioista mahdollisesti vaietaan. Aineiston alkuperäiset versiot ovat hyvin värikkäät ja täynnä marginaalitekstejä.

Hyvästä tutkimusaineistosta ei ole hyötyä, mikäli siinä olevaa tietoa ei pystytä löytämään (Hakala 2001, 10). Koin aineiston analyysin hyvin vaikeaksi ja työlääksi. Pelkäsin pilaavani monet hyvät argumentit omilla tulkinnoillani. Analysointivaihe kesti tämän vuoksi hyvin kauan ja jouduin muutaman kerran jättämään analysoinnin kokonaan taka-alalle ja keskityin raportoinnissa muihin tehtäviin.

Kuva 6. Asiantuntijoiden kohtaamisen kenttä.

Delfoi-asiantuntijapaneelista muodostui mielenkiintoisempi kuin osasin odottaa. Kohtaamisen kenttä (kuva 6) osoittaa, että paneelissa on mukana hyvin eri sektoreilta olevia asiantuntijoita. Delfoi mahdollistaa arankin argumentoijan äänen kuulumisen paneelissa ja näin luo parhaimmillaan moniäänisen dialogin käsiteltävästä aiheesta.

ASIAANTUNTIJUUS → INTRESSI ↓	NUVA-KOULUTTAJA	NUVA-TYÖNANTAJA	NUVA-OPISKELIJAT (VALMISTUNEET)	TUTKIJA/KEHITTÄJÄ	NUVA-TYÖNTEKIJÄ
TUTKIMUS/KEHITTÄMINEN	0	0	0	6	0
KOULUTUS	12	0	6	1	0
HALLINNOINTI	4	6	0	0	4
KENTTÄTYÖ	0	5	0	0	6

ASIAANTUNTIJUUS → INTRESSI ↓	NUVA-KOULUTTAJA	NUVA-TYÖNANTAJA	NUVA-OPISKELIJAT (VALMISTUNEET)	TUTKIJA/KEHITTÄJÄ	NUVA-TYÖNTEKIJÄ
TUTKIMUS/KEHITTÄMINEN	10	10	1	11	7
KOULUTUS	12	8	5	8	5
HALLINNOINTI	6	10	0	7	3
KENTTÄTYÖ	7	9	4	7	11

Kuva 7. Asiantuntijamatriisit minun (ylempi kuva) ja panelistien (alempi kuva) määrittämänä.

Kuva 7 osoittaa tarkemmin millaisista asiantuntijuuksista ja intresseistä käsin panelistit olivat vastanneet väitteisiin. Kuvan 7 ylempi taulukko kertoo oman näkemykseni paneelistien asiantuntijuudesta, joka on muodostettu heidän työn- ja tehtävänkuvien kautta siinä vaiheessa kun he ilmoittautuivat mukaan tutkimukseen. Huomionarvoista on, että panelistien oma ajatus asiantuntijuudestaan ja intresseistä oli laajempi kuin oma arvioni. Tämä tuo tutkimukselle lisää luotettavuutta, koska erilaiset äänet eri sektoreilta, asiantuntijuuksista ja intresseistä pääsevät paremmin kuuluviin. Monella panelistilla on laaja-alaista kokemusta ja asiantuntijuutta eri osa-alueilta.

Kuva 8. Paneelistien ammattinimikkeet sanapilvessä. Mitä suurempi teksti sitä enemmän kyseisiä ammattinimikkeitä oli vastaajilla.

Kuvassa 8 esitetään sanapilven avulla paneelistien eri ammattinimikkeet. Sanapilvessä nimikkeen fonttikoko kertoo suhteessa kuinka paljon ko. ammattinimikkeitä on vastaajina. Yhteensä 41 panelistilla oli 25 erilaista ammattinimikettä. Sanapilvessä olevista ammattinimikkeistä voidaan todeta, että koulutusosalalla vakiintuneita nimikkeitä ovat opettaja ja lehtori, kun vastaavasti esimerkiksi nuorisotyötä tekevien nimikkeet vaihtelevat laajasti. Panelisteilta kerättiin myös muita taustatietoja kuten esimerkiksi ikä, asema, koulutustausta, maakunta ja edustussektori. Näillä taustatietokysymyksillä oli tarkoitus varmistaa tutkimuksen asiantuntijuuksien laajuus. Taustatiedoista raportoinnissa ei käytetty muuta kuin ammattinimikettä ja sitäkin vain antamaan lukijalle näkökulmaa siihen, millaisista ammattikunnista asiantuntijapanelistit ovat.

3.2 Kehittämistyöhön liittyvät aiemmat tutkimukset ja kartoitukset

Humanistisen ja kasvatusalan ammatillisesta koulutuksesta on tehty hyvin vähän tutkimuksia ja kartoituksia (Kouvo & Kaunismaa 2013, 2). Tämän kehittämissankkeen aiheeseen viittaavia aineistoja ovat esimerkiksi Juotteen ja Anttilan (2007) tekemä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon osaamistarpeiden ennakointi vuosille 2015–2020, Kouvon ja Kaunismaan (2013) nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinnon ja lasten- ja nuorten erityisohjaajan

ammattitutkinnon osaaminen ja profiili-selvitys sekä Mäkelän (2006) tekemä nuorisoalan koulutustoimikunnan alaisen koulutuksen tarveselvitys. Lisäksi raportissa viitataan Uusitalon (2013) raporttiin G6 Opistoissa tehtyyn työllistymiskartoitukseen, jossa avataan kuudesta kansanopistosta 2008–2012 välisenä aikana valmistuneiden nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien työllistymistä alalle.

Vuosilukuja tarkasteltaessa voidaan todeta, että aineisto alkaa olla vanhahtavaa. Ala on jatkuvassa muutosliikkeessä. Nuorisotutkimusverkoston ja Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisujen kautta saadaan uudempaa lähdeaineistoa aiheen käsittelyyn. On kuitenkin todettava, että aineistot koskevat laajasti nuorisotyötä, mutta vapaa-aikaan, eri ikä- ja kohderyhmiin liittyvien artikkeleiden määrä on vähäistä. Tästä heräsi kysymys, kuka tutkii ja kehittää vapaa-aikatyötä osana humanistista ja kasvatusalaa.

Liitteessä viisi (5) esitellään ne aineistot, jotka olivat OHJAKAS-työryhmän työskentelyn tausta-aineistona. Osa tästäkin aineistosta on jo vanhahtavaa ja osaa kartoituksista ei ole tehty tieteellisten kriteerien mukaisesti. Kuitenkin lähdeaineiston ollessa niukkaa, olen käyttänyt aineistoja jonkin verran myös kehittämishankkeen raportissa.

4 TULOKSIA JA TEORIAA PEILATEN

eDelfoilla saatua asiantuntijapaneelistien aineistoa kertyi yhteensä noin viisikymmentä sivua. Tässä luvussa peilaan kerättyä aineistoa väitteiden taustalla vaikuttaviin ilmiöihin, käsitteisiin, teoriaan ja osin omiin ajatuksiin. Tuloksia käydään läpi jokaisen kuuden väitteen kautta.

4.1 Kohderyhmämuutosväitteen taustoitus

Väite 1: Nuvan perustutkinnosta valmistuneiden työn kohderyhmän muutos vuoteen 2025 mennessä.

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien työn tehtävä- ja kohderyhmäkenttää on syystäkin pidetty laajana. Vaikka ammattinimikkeessä esiintyy vahvana sana ”nuoriso”, ei kohderyhmä ole kuitenkaan pitäytynyt pelkästään nuorisossa. G6 Opistoissa tehty työllistymiskartoitus avaa kuudesta kansanopistosta 2008–2012 välisenä aikana valmistuneiden nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien työllistymistä alalle. Raportin mukaan valmistuneista (n=289) esimerkiksi 3,6% on työskennellyt valmistuttuaan ikääntyvien ohjauksen parissa 4,8% vammaistyön parissa sekä 13,8% lastensuojelun, perhetyön ja päivähoidon parissa. (Uusitalo 2013, 10.)

Paneelin ensimmäinen väite pohjautuu ajatukseen siitä, että yhteiskuntamme väestörakenne on muuttunut ja edelleen muuttumassa, joten ohjauksen ja kasvatuksen tutkintojen tulisi uudistua sen myötä. Väestörakenteenmuutos Suomessa on Euroopan maista nopeinta. Yli 80 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa nopeimmin ja vastaavasti nuoremman väestön määrä vähenee. Suomi elää nyt pidentyneen eliniän ansioista neljän sukupolven aikaa. Työikäisten väestön osuus pienenee noin 65 prosentista 58 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä. Väestörakenteen muutokseen on herätty työllisyyden, työttömyyden ja työurien pidentämisen näkökulmasta. Kuitenkin on selvää, että ikärakenteet vaikuttavat laajalti koko yhteiskuntaan. On kyettävä ennakoimaan sekä sosiaaliturva- että palvelujärjestelmiä tarpeita vastaavaksi. Esimerkiksi vuodesta 2030 eteenpäin ennakoitaan, että kasvupaine on koti- ja laitoshoidossa. Suomesta on rakennettava sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kaikenikäisten tulevaisuuden yhteiskunta. Hyvinvointivaltio pitää huolta heistä, jotka eivät itse kykene huolehtimaan täysin itsestään. (Vaarama 2013, 5,13.)

Lapset, nuoret, erityisryhmät ja ikääntyneet ovat myös humanistisen ja kasvatustalouden kohderyhmää. Humanistisessa ihmiskäsityksessä ihmistä pidetään kaiken mittana. Humanismi korostaa ihmisen kykyjä ja mahdollisuuksia tehdä elinympäristöstään paikka, jossa kaikilla on hyvä olla, elää ja toteuttaa itseään. Humanismissa tärkeää on korostaa suvaitsevaisuutta ja ihmisoikeuksia. Jokainen ihminen on arvokas ja jokaisella ihmisellä on yhtäläinen ihmisarvo. Ihmisille jää myös vastuu huolehtia lähimmäisistään, kaikesta elävästä ja maailmasta. (Martikainen & Vähämäki, 2016.)

Suomen väestön ikääntyminen johtuu pidentyneestä eliniästä ja syntyvyyden laskusta. Suomen väestön odotetaan kasvavan vuoteen 2050 mennessä kuu-teen miljoonaan. Kasvua selittävät eliniän pidentyminen ja maahanmuutto. Maahanmuutto on Suomessa pientä verraten muihin Euroopan maihin, kuiten-kin se on kaksinkertaistunut viimeisten kymmenen vuoden aikana. (Vaarama 2013, 13.)

Syksyllä 2015 turvapaikanhakijoiden määrän äkillinen kasvu oli yllättävä ja ai-heutti useita toimia yhteiskunnassamme, jotta kykenimme vastaamaan nopeasti muuttuneeseen tarpeeseen. Turvapaikanhakijoita on Suomessa ollut 2000-luvulla vuosittain vaihtelevasti noin 1500–6000 hakijaa. Vuonna 2015 Suomeen saapui 32 478, kun vuonna 2014 vastaavasti turvapaikanhakijoita saapui 3651. Suomeen saapuville turvapaikanhakijoille ei ole yhtä yhteistä teki-jää. Turvapaikan hakijat lähtevät kotimaastaan esimerkiksi pakoon sotaa, tur-vattomuutta ja vainoa. Pääasiallisesti lähtijät päätyvät kotimaansa lähelle. Suo-mi ei itsessään ole kovin houkutteleva maa sosiaaliturvan, työllisyystilanteen tai vetovoimaisuuden näkökulmista. Voidaankin ajatella, että Suomen suuria tur-vapaikanhakijamääriä voidaan selittää lähtö- ja kauttakulkumailla. (Sisäministe-riö 2016.)

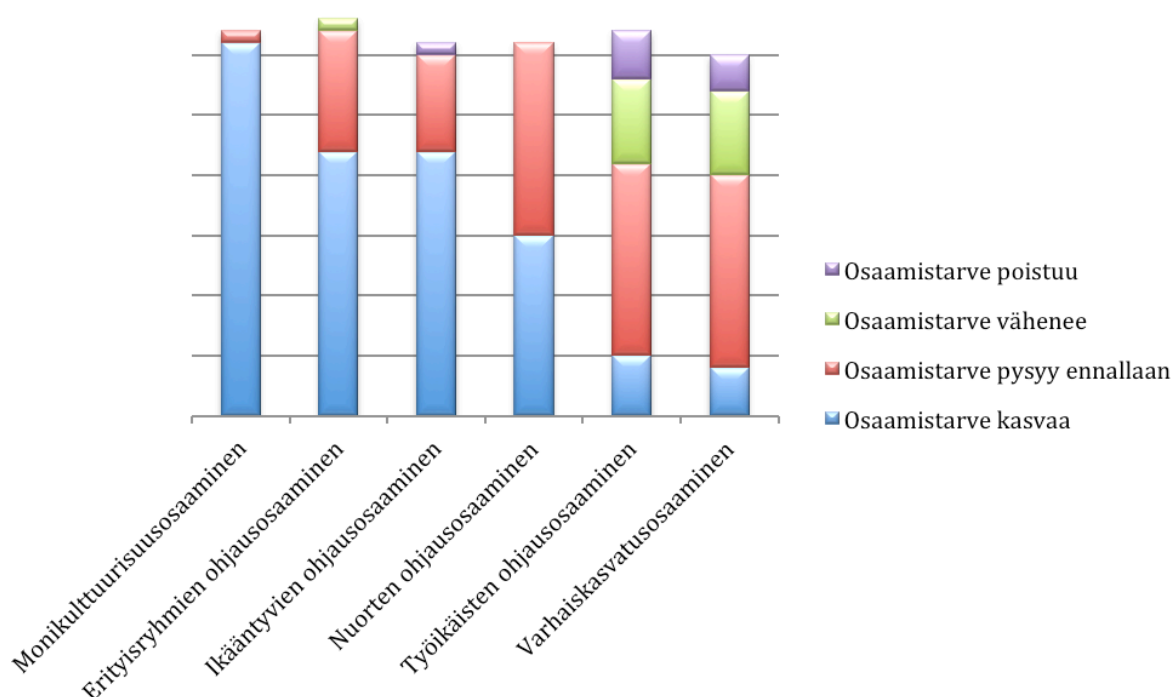
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnossa on monikulttuurisen toimin-nan ohjauksen tutkinnon osa, jonka tuottamalle osaamiselle tuli yllättäen laajaa kysyntää turvapaikanhakijoiden saapuessa Suomeen (Nuva-verkostopäivät, 2015).

Suomessa uudistetaan parhaillaan muutamaa humanistiseen ja kasvatustieteeseen vaikuttavaa lakia. Varhaiskasvatustieteellisen ja nuorisolain uudistukset tuovat työn kohderyhmään mahdollisesti muutoksia, joskaan lainsäädännössä ei tällä hetkellä ole tehty linjauksia soveltuvuudesta. (Opetus- ja kulttuuriminis-teriö 2016a; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016b.)

4.2 Kohderyhmämuutosväitteen analysointia

Nuva-perustutkinnosta valmistuneiden kohderyhmämuutos vuoteen 2025 mennessä –väitteeseen valittiin kohderyhmät tutkinnon perusteiden tutkinnon osien pohjalta. Näitä kohderyhmiä ovat ikääntyvien ohjausosaaminen, monikulttuurisuusosaaminen ja nuorten ohjausosaaminen. Lisäksi väitettä täydennettiin sellaisilla kohderyhmillä, jotka ovat ikään kuin sisään kirjattu tutkintoon tai ammattiin. Näitä kohderyhmiä ovat varhaiskasvatusosaaminen, erityisryhmien ohjausosaaminen ja työikäisten ohjausosaaminen.

Osaamistarpeen muutosindikaattorit jaettiin neljään kategoriaan: 1) osaamistarve poistuu 2) osaamistarve vähenee 3) osaamistarve pysyy ennallaan 4) osaamistarve kasvaa. Kysymys oli ns. raahauskysymys, jossa kohderyhmät lajiteltiin sopivien kategorioiden alle. Delfoi-paneelin etusivulla oli myös yksityiskohtaiset ohjeet ”raahukseen”, jolla pyrittiin vähentämään ongelmia vastaamisessa. Saatujen vastausten perusteella voidaan todeta, että panelistit ovat ymmärtäneet väitteen käytännön toteutuksen.

Kuva 9. Osaamistarpeiden muutos vuoteen 2025 mennessä. Kuva ei keskity vastaajamäärien jakautumaan, joten kuvasta on poistettu vertailuluvut.

Panelistien mielipiteet olivat hyvin samankaltaisia, suuria poikkeamia suuntaan tai toiseen ei löytynyt. Poikkeamia ei löytynyt myöskään eri asiantuntijuuksien tai intressien väliltä. Osaamistarpeen kasvua ennakoidaan eniten monikulttuurisuusosaamiselle, erityisryhmien osaamiselle ja ikääntyvien ohjausosaamiselle. Nuorten ohjausosaaminen nähdään osin kasvavana, mutta osin ennallaan pysyvänä. Ilmeisesti nuorten ohjausosaaminen on katsottu selkeästi vakiintuneena ohjausalueena tutkinnossa ja eikä sitä siksi kyseenalaisteta.

Osaamistarpeen vähenemistä ja poistumista ennakoidaan selkeimmin työikäisten ja varhaiskasvatusosaamiselle. Varhaiskasvatusosaamisen pienentymistä tai jopa poistumista panelistit perustelevat muiden varhaiskasvatukseen liittyvien tutkintojen nojalla. Kommenteista tuli esille myös, että varhaiskasvatuksen nähdään siirtyvän enemmän koulujen vastuulle. Osaamistarpeen vähentymistä perustellaan myös väestörakenteen muutoksella eli syntyvyyden vähenemisellä. Alueellisesti nähdään, että kaupungeissa ja isoimmilla paikkakunnilla työ jakautuu eri ammattialoille selkeämmin, mutta pienemmillä paikkakunnilla nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajat tekevät työtä ”vauvasta vaariin” periaatteella.

Työikäisten ohjausosaamisen väheneminen tai poistuminen selitetään aikuisväestölle tarjottavien muiden palvelujen avulla, esimerkiksi työnantajien tarjoamien palvelujen kautta. Muutama panelisteista kyseenalaisti sen, että osataanko nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammattitaitoa soveltaa työikäisiin.

Mikäli työikäisten ohjausosaamisella ymmärretään myös työttömien työnhakijoiden ja työvoiman ulkopuolella olevat, ajattelen myös tämän olevan tulevaisuudessa korostuva osaamistarve pitkittyvän taantuman ja korkean työttömyyden aikana sekä siitä noustessa. (Panelisti 3.12.2015 18:04:29.)

Ikääntyvien ohjausosaamisen tarpeen kasvua ja ennallaan pysymistä panelistit perustelivat väestörakenteen muutoksella. Ikääntyvien määrän kasvu ja vapaa-ajan lisääntyminen lisäävät ohjauksen ja tuen tarvetta ikääntyvien parissa. Kotona asumisen tukeminen ja aktivoiminen nähdään nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammattilaisille soveltuvana työnä. Ikääntyvien ohjaus nähdään alan tulevaisuutena, johon tulisi panostaa myös koulutuksessa.

Ikäihmisten määrä suhteessa muuhun väestöön kasvaa ja ikäihmisten elinajan odote ja kunto parempia kuin aiemmin, näin ollen voisi ajatella ei-hoidollisten työtehtävien tuolla kentällä lisääntyvän, harrastustoiminnan ohjausta esim. liikunta ja kulttuuri menetelmänä, erityisryhmien ja monikulttuurisuuden ymmärtäminen/näkyminen työssä myös ikääntyvien näkökulmasta tärkeää ja tässä suhteessa osaamistarve mielestäni kasvaa. (Panelisti 23.11.2015 20:00:55.)

Paneelista nousee esille myös kriittinen ääni, jossa todetaan, että vanhusten palveluihin liittyvät yksiköt enemmänkin vähenisivät kuin lisääntyivät.

Erityisryhmien ohjausosaaminen nähdään kasvavana tai ainakin ennallaan pysyvänä. Perusteluissa kuitenkin asiaa ei nostettu juurikaan esille. Kommentteista voidaan päätellä, että yksilöohjaus korostuu yhä monimuotoisemmassa maailmassa. Nähdäänkö tällöin jokainen yksilö erityisenä ja jokainen muodostunut ryhmä erilaisten yksilöiden kimppuna?

Nuorten itsenäistyminen ja yhteiskuntaan liittyminen moninaistuvassa yhteiskunnassa edellyttää jalat maassa toteutuvaa ohjausta. Maailman moninaistuessa itse perusohjaus edellyttää monien erityiskysymysten tunteista eikä erillistä "erityisryhmien ohjausta".
(Panelisti 6.12.2015 16:26:44.)

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammattilaiset nähdään myös yhteiskuntatakuun lunastajina, jolloin erityisryhmien ohjausosaamiselle on tarvetta. Näin ollen sosiaalisen vahvistamisen merkitys tutkimuksessa kasvaa. Erään panelistin kommentti tukee myös erityisryhmien ohjausosaamisen vahvistamista. Hänen mielestään mielenterveysosaamista tarvitaan lisää tutkimukseen, koska se on merkityksellistä ohjaustyössä. Erityisryhmien ryhmämuotoinen ohjausosaaminen nähdään vähenevänä, mutta yksilökohtainen ohjaus lisääntyvänä.

Nykyisen työllisyystilanteen ja sen sivuvaikutusten valossa suuren merkityksen koulutuksessa tulisi mielestäni saada erityisryhmät. Tarvetta erityisryhmien esim. "kotiin jääneiden" nuorten kohtaamiselle on paljon. Auttajia on jo nyt paljon, ja vaikka kukin pyrkii tahollaan ohjaamaan nuorta "luukuttamatta" tätä hyödyttäviin palveluihin, nuva koulutuksen käyneiden etu on nuorisotyöllinen työote. Uskon, että tämän työotteen painotus, yksilön aito kohtaaminen, tulee nousemaan tulevaisuudessa vieläkin suurempaan asemaan. (Panelisti 5.12.2015 23:45:00.)

Monikulttuurisuusosaaminen puhututti paljon panelisteja johtuen ajankohdasta, jolloin paneeli oli auki. Turvapaikanhakijoiden huippuviikot olivat vuonna 2015 viikoilla 47–49 ja Delfoi-paneeli toteutettiin viikolla 49 (Maahanmuuttovirasto 2015). Panelistit ovat yhtä mieltä siitä, että monikulttuurisuusosaaminen on tullut jäädäkseen nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammattiin. Osaamistarpeen kasvua perustellaan monimuotoistuvalla yhteiskunnalla. Ohjausalan ammattilaiset nähdään myös tukemassa maahanmuuttajien kotouttamista. Osin panelistit näkevät, että monikulttuurisuus arkipäiväistyy ja rinnalle tarvitaan oman kulttuurin ymmärtämistä.

Alueellisesti nähdään, että maahanmuuttajia on nyt myös siellä missä aiemmin ei ole ollut. Monikulttuurisuusosaamisessa myös yksilöohjaus korostuu, koska ihmisten taustat ovat monimuotoisempia. Pääkaupunkiseudun monikulttuurinen työ on menossa jo seuraavissa sukupolvissa ja sen haasteet ovat erilaisia.

Monikulttuurisuusosaaminen kasvaa. Toisaalta Pääkaupunkiseutua lukuun ottamatta muualla maassa perusosaamisellekin on kova kysyntä. Pääkaupunkiseudulla joudutaan tekemisiin monisyisten moninaiisiin etnisiin ryhmiin ja kolmannen polven maahanmuuttajien identiteettityöhön liittyvien kysymysten kanssa. Nuorten ohjauksessa korostuu nonformaalin erityisesti verkossa tapahtuvan oppimisen ja identiteettityön ohjaus. Nuorisotyöntekijöistä tulee entistä selvemmin murrosiän asiantuntijoita ja monella tavalla rakentuvan minäkuvan tukijoita, identiteettiohjaajia. (Panelisti 8.12.2015 20:24:14.)

Nuorten ohjausosaamisen tarpeen panelistit näkevät hyvin samankaltaisena. Se joko kasvaa tai pysyy ennallaan. Vain yksi panelisti näkee väestörakenteen muutoksen tuovan muutoksia nuorten ohjausosaamisen tarpeeseen. Ohjausosaamisen kasvua perustellaan sillä, että toimintaympäristöt monimuotoistuvat ja vapaa-ajan ja instituutioiden rajat hämärtyvät.

Koulutyö nostetaan esiin useissa paneelistien kommentteissa. Sen merkitys nähdään tärkeänä ja se yhdistetään nuorten ohjausosaamiseen. Paneelistien mielestä kouluissa tullaan tarvitsemaan enemmän ohjaajia, joilla on kohtaamisen ja ryhmäohjauksen taito.

4.3 Menetelmäosaamisväitteen taustoitus

Väite 2: Nuva-perustutkinnosta valmistuneiden menetelmäosaamisen muutos vuoteen 2025 mennessä.

Paneelin toinen väite pohjautuu ajatukseen, että Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien osaamisen keskiössä on eri ohjausmenetelmien vahva hallinta oli kohderyhmänä sitten lapset, nuoret tai ikääntyneet. Nuoriso- ja vapaa-aikatyön käsitteet eivät ole yksiselitteiset. Ohjaajuus on yksi keskeinen alan termi ja väitteessäkin sivuttu käsite. Ohjaajuus, ohjaaminen, ohjausosaaminen käsitteet voivat olla selviä alalla työskenteleville, mutta ne voidaan käsittää hyvin monin eri tavoin (Parviainen 2009, 41; Lundbom 2009, 66). Lyhyesti avattuna tässä väitteessä ohjaamiseen viittaamisella tarkoitetaan sellaista toimintaa, jolla tuetaan, kannustetaan ja osallistetaan yksilöä tai ryhmää toiminnan (lue menetelmän) avulla kohti yhdessä sovittua tavoitetta, joka tukee yksilön tai ryhmän sosiaalista ja kasvatuksellista kehitystä (Huttunen & Luukkonen 2010).

Mitä menetelmillä sitten tarkoitetaan, onkin hyvä ja monisäikeinen kysymys. Nieminen (2007, 32) toteaa, että menetelmien määrittely on edelleen epäselvää. Menetelmiä on tutkittu, jäsennelty ja mallinnettu vähän. Nuorisotyössä menetelmät voidaan nähdä pedagogisina valintoina, joilla pyritään niihin kasvatuksellisiin tavoitteisiin, joita toiminnalle, yksilölle ja/tai ryhmälle on asetettu (Emt. 32). Väitteessä esiintyvät menetelmät (kulttuuriohjaus, liikunnanohjaus, luonto- ja elämystoiminta, nuorten tieto- ja neuvontapalvelu, media- ja verkko-ohjaus sekä teknisten ja kädentaitojen ohjaaminen) nousevat nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon tutkinnon perusteista ohjauksen menetelmät -tutkinnon osasta (Opetushallitus 2014a, 12).

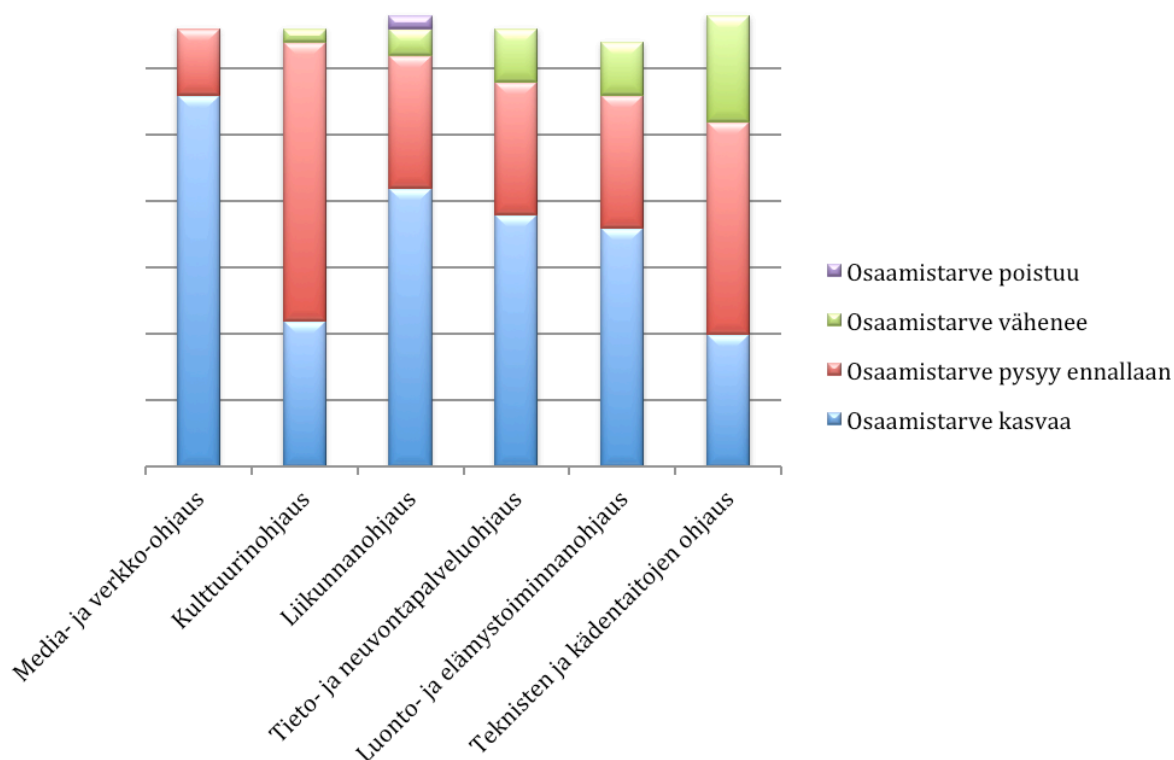
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon perusteissa määrätään, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan tulee osata yleisesti ohjauksen eri ohjausmenetelmien periaatteita ja soveltuvuutta nuoriso- ja vapaa-aika-alalla työskentelemissä. Hänen tulee osata käyttää valittuja ohjausmenetelmiä luodakseen virikkeellistä ja tavoitteellista kasvatustoimintaa, jossa kohtaaminen ja vuorovaikutus mahdollistuvat. Ohjaajan tulee tuntee yhteisöllisyyden ja yhteisöohjauksen merkitys käyttäessään eri ohjausmenetelmiä. Hänen tulee osata kiinnittää

huomiota työskentely-ympäristön viihtyvyyteen ja kulttuuriarvoihin. Ohjaajan tulee osata huomioida eri ikäisten ja erityistä tukea tarvitsevien osallistujien odotukset ja valmiudet. (Emt., 12.)

Valtakunnalliset tutkinnon perusteet jäsentävät ohjausmenetelmiä yhdellä tavalla. Koska tämä jäsentely toimii määräyksenä ammatillisen perustutkinnon toteuttamiselle, voidaan todeta, että jäsentely on vakavasti otettava. Näitä ohjauksen menetelmiä opetetaan nykyisille ja tuleville nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajille. Väitteen kautta pyrin selvittämään, onko tämä menetelmien jäsentely tarpeellinen vielä vuonna 2025.

4.4 Menetelmäosaamisväitteen analysointia

Nuva-perustutkinnosta valmistuneiden menetelmäosaamisen muutos vuoteen 2025 mennessä –väitteeseen valittiin menetelmäalueet tutkinnon perusteiden tutkinnon osien pohjalta: kulttuuriohjaus, liikunnanohjaus, luonto- ja elämystoiminta, nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, media- ja verkko-ohjaus ja teknisten ja käden taitojen ohjaus. Tieto- ja neuvontapalveluissa tehtiin muutos nimeen poistamalla edestä sana ”nuorten”. Panelisteja pyydettiin täydentämään menetelmäalueita, mikäli he näkevät, että jotain muuta menetelmäosaamista tarvitaan vuonna 2025. Osaamistarpeen muutosindikaattorit jaettiin neljään kategoriaan: 1) osaamistarve poistuu 2) osaamistarve vähenee 3) osaamistarve pysyy ennallaan 4) osaamistarve kasvaa. Kysymys oli samanlainen ns. raahauskysymys kuin edellinen, joten voidaan olettaa, että panelistit hallitsivat jo vastaustavan.

Kuva 10. Menetelmäosaamisen muutos vuoteen 2025 mennessä. Kuva ei keskity vastaajamäärien jakautumaan, joten kuvasta on poistettu vertailuluvut.

Panelistit ovat hyvin yksimielisiä siitä, että menetelmäosaamisella on keskeinen rooli nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan työssä vielä tulevaisuudessakin. Osaamistarpeet nähdään pääosin joko kasvavana tai ennallaan pysyvinä. Vain muutama kannanotto tuli joidenkin menetelmien vähenemisen puolesta ja vain yksi panelisti näki, että liikunnanohjauksen osaamistarve poistuisi kokonaan. Tälle ei kuitenkaan annettu selitettä kommentteissa.

Huomion arvoista on todeta, että panelistit käsittelevät kommentteissaan eniten nuoruutta ja nuoria koskevaa ohjausosaamista. Useat kommentit koskevat nuoruuteen liittyviä teemoja. Ikäryhmistä työikäisten kommentit jäivät pieneksi.

Yleisellä tasolla kommentteista nousi esille, että Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon opinnot ovat liikaa keskittyneet nuorisotyöhön ja nuorisopainotteiseksi. Mikäli tulevaisuudessa halutaan tähdätä laajemmin myös muille kohderyhmäalueille, koulutusta on kehitettävä. Pelkästään nuorisotyöhön rakennettu opintopolku ei anna lisäarvoa työllistymiseen vuonna 2025. Nähdään myös, että alan ammattilaisten oma harrastuneisuus on lisäarvo työllistymisessä ja se tuo syvyyttä menetelmäosaamiseen. Ohjauksen menetelmien avulla on

mahdollisuus kehittää myös alan yrittäjyyttä ja vahvistaa koulutuksessa työelämäyhteistyötä. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja-opiskelijoiden menetelmällisellä osaamisella on kysyntää esimerkiksi tapahtumien tuottamisessa jo opiskeluvaiheessa.

Yhtenä haasteena nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien työssä on ohjauksen menetelmien hallinnassa trendien mukana pysyminen. Ohjaajan on menetelmien hallinnan näkökulmasta oltava tietoinen käytettävistä olevista menetelmistä. Osalla nuorista on laajaa menetelmäosaamista hallussaan ja näin ollen ohjaajalle jää mahdollistajan rooli. Tällöin nuorten omaa osallisuutta vahvistamaan tarvitaan kannustava ja tukeva mahdollistava ohjaaja, joka varmistaa käytettävien menetelmien eettisyyden ja turvallisuuden. Taitava ohjaaja varmistaa myös menetelmien kasvatuksellisten/sosiaalisten tavoitteiden toteutumisen.

Kommenteista kävi esille, että menetelmäosaamista tulisi edelleen vahvistaa nuva-tutkinnoissa. Osaamisen tulisi olla syventävää ja soveltavaa eri kohde- ja ikäryhmien tarpeisiin vastaten. Ikääntyneet ja monikulttuurisuus tuo menetelmäosaamiseen uusia ulottuvuuksia, joita koulutuksen kautta olisi syytä vahvistaa. Yhteiskuntamme tarvitsee edelleen tulevaisuudessa matalan kynnyksen toiminta- harrastuspaikkoja, joissa voi saada kokemuksia ja elämyksiä eri menetelmäalueista ilman suurta taloudellista panostusta.

Paneelissa haastetaan myös uuteen ajatteluun menetelmien osalta. Nykyinen jaottelu on hyvin kategorinen. Uudet ehdotukset menetelmäpankkiin nousevat sosiaalisen elämän ja jaksamisen tukemiseen liittyviin haasteisiin. Uudeksi menetelmäksi toivottaisiin myös toisten kohtaamiseen ja hyvään käytökseen ja huomioimiseen liittyvää menetelmäosaamista. On tärkeää kuitenkin ymmärtää, että oli menetelmä mikä hyvänsä, se on ennen kaikkea kohtaamisen väline.

Teknisten ja kädentaitojen ohjausosaamisen tarve nähdään kasvavana, koska viriketoiminnot ja niihin rinnastettavat taitoperustat ovat taas tulevaisuudessa kysytyjä. Ikääntyvien ohjauksen näkökulmasta myös teknisten ja kädentaitojen ohjausosaamista tarvitaan, joskin niiden hallinta saattaa olla osin parempaa itse ohjattavilla kuin ohjaajilla. Kädentaitojen ohjaaminen nousee myös merkittävään rooliin työpajoilla ja kehitysvammatyössä.

Luonto- ja elämystoiminnan ohjausosaamiseen liittyvä tarpeen kasvu nousee ympäristön arvostuksen kasvusta. Terveet elämäntavat ja luonnon kunnioittaminen nähdään tulevaisuuden trendeinä. Tämän hetkisissä opiskelijoiden valinnoissa luonto- ja elämystoiminta on vähentynyt, mutta työelämäyhteistyön kautta nähdään, että elämystoiminnalle olisi kysyntää myös tulevaisuudessa. Luonto- ja elämystoiminta nähdään myös nuvan painopistealueina. Luonnossa liikkumisen terveydelliset hyödyt on huomioitava, joten tämänkin vuoksi luonto- ja elämystoiminnan ohjausosaamista on koulutuksen avulla vahvistettava. Luonto tulee olemaan ihmisten jaksamisen ja hyvinvoinnin selviämiskeino. Ihmiset erkanevat luonnosta, joten ohjaustarve korostuu.

...Luonto- ja elämystoiminnan osalta ajattelen näin, että eipä sitä enää nyky maailmassa kukaan muu oikein tee. Siitä täytyy pitää kiinni. Luonto on itseisarvo, johon kannattaa kasvattaa. (Panelisti 2.12.2015 13:10:21.)

Tieto- ja neuvontapalvelut nähdään hyvin lähellä media- ja verkko-ohjausta ja niiden yhdistämistäkin väläytellään paneelistien kommentteissa. Tieto- ja neuvontapalveluiden merkitys nähdään kasvavana maahanmuuttajien ja työttömien kanssa työskennellessä. Digitaalisaation vahvistumisen myötä ohjausta tarvitaan edelleen kaikkien palvelujen siirtyessä verkkoon. Myös taloustilanteen yhä jatkuva ahdinko tekee tieto- ja neuvontapalveluista tarpeellisemman tulevaisuudessa. Tieto- ja neuvontapalvelut muuttavat tulevaisuudessa muotoaan. Tällaisenaan kuin ne nyt toteutuvat, ei ole tulevaisuudessa välttämättä ole tarvetta.

Muutama panelisti näkee, että erilaiset neuvontapalvelut ovat tulevaisuudessa nuoriso- ja vapaa-aika-alan painopistealueita. Kuitenkin he näkevät, että neuvontapalvelut tulevat jatkossa vaatimaan laajempaa osaamista, joten voi olla, että ne eivät tällöin ole enää perustutkinnosta valmistuneiden työtä.

Liikunnanohjauksen osalta nuoret tarvitsevat ilmaisia tai lähes ilmaisia ohjauksellisia liikkumisen paikkoja, joita kunnallisessa nuorisotyössä tulisi järjestää yhä enenevässä määrin. Terveet elämäntavat nähdään tulevaisuuden trendinä. Paneelistien kommentteissa esiintyy kahta eri tapaa hahmottaa nykyisen nuva-koulutuksen liikunnanohjausosaaminen. Toisaalla todetaan, että kansanterveys ja liikunnan osaamisalueet ovat olleet nuvassa heikoissa kantimissa kautta ai-

kojen, mutta toisaalla vastaavasti nähdään, että liikunta tällaisenaan on hyvässä mallissa, eikä sitä ei ainakaan sovi vähentää. Liikunnanohjaus nähdään ohjauksen menetelmien kivijalkana.

Nuvalaisten rooli liikuttajina nähdään innostamiseen ja aktiivisuuden lisäämisen tähtäävänä. Liikunnan merkitys on kansantaloudelle merkittävä, sen vahvistaminen nuvalaisten osaamisessa on tärkeää. Lasten ja nuorten yhä kasvava liikukumattomuus lisää tarvetta käyttää liikuntaa menetelmänä myös nuoris- ja vapaa-aikatyössä. Ei kilpahenkisiä ”höntsäpelejä” on tarve lisätä vastapainoksi kilpa- ja urheiluseurojen toiminnalle. Erityisryhmien ja ikääntyvien liikunnalliseen aktivointiin nuvalaisten menetelmäosaamisesta olisi tukea tulevaisuudessa.

Kulttuurinohjaus sai panelisteilta toiseksi eniten ääniä menetelmäosaamisen lisäämisen ja ennallaan pysymistä tarkasteltaessa. Kuitenkaan kulttuurinohjaus ei herätä panelisteissa juurikaan keskustelua. Osan panelistien mielestä yhteiskunnassa kulttuurin arvostus nähdään kasvavana tulevaisuudessa. Tämän vuoksi myös kulttuurinohjausta tulisi lisätä koulutukseen esimerkiksi avaamalla näkymiä siitä, mitä kaikkea kulttuurinohjaus voi olla. Kulttuurinohjaus voisi olla enemmän nuorten oman kulttuurin vahvistamista, arviointia ja sen tekemistä. Osin nähdään myös, että kulttuuri ei ole mielenkiintoinen osa-alue nuorten silmissä, joten näin ollen sen osaamistarve vähenisi. Panelistit jättävät kulttuurinohjauksen menetelmää käsiteltäessä käsittelemättä kaikki muut kohde- ja ikäryhmät, joten tästäkin voimme todeta, että ala on hyvin vahvasti asemoitunut nuoriin. Kuitenkin kulttuurinohjaus voisi menetelmällisesti tarjota lisäarvoa kaikille ikä- ja kohderyhmille nuvalaisten osallistavan ja toiminnallisen ohjauksen kautta.

Media- ja verkko-ohjaus nähdään kulkevan käsi kädessä tieto- ja neuvontapalvelujen kanssa. Sen ohjausosaamisen tarve nähdään kasvavana, koska nuoret viettävät yhä enemmän aikaa verkossa. Verkkoa tulisi osata hyödyntää kasvatuksen välineenä, nuorten oppimisen mahdollistajana, ei vain tiedotuskanavana. Pelikasvatus nostaa päätä yhä enemmän tulevaisuudessa. Myös median käytön kriittisyyden hallitsemista tarvitaan myös jatkossa. Digitalisaatio haastaa kaikkia aloja, kuten myös nuva-alaa. Nuoret elävät ohjaajiensa aikaa edellä ja ovat kiinni verkkotrendeissä paljon ennen muuta väestöä. Alan työntekijöiden tulee pysyä kiinni trendeissä.

Verkossa tapahtuvaa ohjausta tapahtuu jo nyt, eikä se tule ainakaan vähene-
mään. Meillä on jo nyt käsissämme ohjattavia joille kotoa lähteminen on vaikeaa
eri syistä. Yksilön kohtaaminen verkossa ja haasteiden tunnistaminen verkon
kautta on tärkeää. Verkko luo anonymiteetin, mutta haastaa ohjaajia, koska aito
kohtaaminen tapahtuu ruutujen takaa. Tulevaisuuden verkkotyön haasteet ja
mahdollisuudet tulisi ottaa huomioon tutkinnon sisällöissä.

4.5 Kelpoisuusväitteen taustoitus

Väite 3: Nuvasta valmistuneet eivät ole kelpoisia työskentelemään varhaiskas-
vatuksen parissa vuonna 2025. Väitteessä otetaan kantaa siihen, kuinka toden-
näköinen ja toivottu esitetty tulevaisuus on.

Paneelin kolmas väite pohjautuu ajatukseen, että nuoriso- ja vapaa-
ajanohjaajan työllistyminen varhaiskasvatukseen on ollut haasteellista. Nuvalai-
set tekevät opintoihinsa liittyvää työssäoppimista varhaiskasvatuksen parissa,
esimerkiksi päiväkodeissa ja heidän antamaan työpanokseen ollaan oltu tyyty-
väisiä (Huttunen & Kansanaho 2015).

G6 Opistoissa tehty työllistymiskartoitus avaa kuudesta kansanopistosta 2008-
2012 välisenä aikana valmistuneiden nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien työllisty-
mistä alalle. Raportin mukaan valmistuneista (n=289) esimerkiksi 7,8% ovat
olleet töissä lastensuojelutehtävissä, 2,4% perhetyön tehtävissä ja 3,6% päivä-
hoidon tehtävissä. Raportin muutkin tehtävät ovat voineet pitää sisällään var-
haiskasvatukseen liittyviä töitä, mutta mielestäni tämä jo tuo ilmi sen, että nuva-
laisilla voisi olla kysyntää varhaiskasvatuksen parissa laajemminkin, mikäli lain-
säädäntö mahdollistaisi sen. (Uusitalo 2013, 10.)

Varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä (36/1973) ollaan uudistamassa parhaillaan.
Sen ensimmäinen vaihe tuli voimaan 1.8.2015. Ensimmäisessä vaiheessa ei
muutettu sosiaalihuollon lakia ja asetusta sosiaalihuollon ammatillisen henkilös-
tön kelpoisuuksista (272/2005) (608/2005). Kelpoisuudet aiheuttavat paljon
keskustelua yhteiskunnassa. Se puhututtaa varhaiskasvatuksen ammattikuntia
ja sen rajapintojen ammattikuntia. Lain uudistamisen toisessa vaiheessa odotet-

tavissa selkeyttä muun muassa henkilöstön nimikkeisiin, kelpoisuuksiin ja henkilöstörakenteisiin. Lastenhoitajien ja ohjaajien kelpoisuusvaatimuksena on tällä hetkellä tehtäviin soveltuva sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lapsi- ja perheyön perustutkinto tai muu vastaava perustutkinto (esim. viittomakielisen ohjauksen perustutkinto). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015, 104; Opetusalan ammattijärjestö 2016.)

Hallitusohjelman kärkihankkeiden toimintasuunnitelmassa kärkihankkeen 3 tavoitteena on nopeuttaa siirtymistä työelämään. Yhtenä toimenpiteenä on tarkoitus päivittää kelpoisuusvaatimuksia julkisella sektorilla. Keskeisinä tehtävinä on tarkoitus kartoittaa eurooppalaisen ammattipätevyysdirektiivin vaatimukset, määrittellä kansalliset painopistealueet ja laatia tarvittavat ehdotukset kelpoisuussäätelyn vähentämiseksi. (Valtioneuvosto 2015, 32–33.) Hallitusohjelman mukaiset toimenpiteet voisivat ulottua myös osin sosiaalihuollon kelpoisuusehtojen vähentämiseksi. Asia on ajankohtainen myös laajasti suomalaisen koulutuksen kehittämisen näkökulmasta. Työelämän ja koulutuksen on kehityttävä samassa aallossa, jottei turhia esteitä koulutuksesta työelämään siirtymiseen tulisi.

Ammatillisten kenttien rajavedot ovat kaukana historiassa muotoutuneita tiettyjen ammattien, tarpeiden ja rakenteiden varaan eivätkä ne enää tällaisenaan palvele nyky-yhteiskunnan tarpeita (Pohjola 2009, 21). Moniammatillisuus voi tuoda lisäarvoa koko varhaiskasvatukselle. Parhaimmillaan yhdessä tuotettu tieto ja taito mahdollistaa tehokkaiden ja innovatiivisten ratkaisujen mallit yhteisöjen monimutkaisiin ongelmiin. (Raitakari & Virokangas 2009, 6.)

Sosiaali- ja terveys- ja liikunta-alan sekä humanistisen ja kasvatustieteen alan jaetuilla kentillä on ammattikuntien välistä kelpoisuustaistelua. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset toimivat vahvasti nuorisotyön kentillä (Pohjola 2009, 27), mutta toisinpäin toiminta on pienempää. Nuorisotyöhön liittyvässä lainsäädännössä ei viitata eikä tulla viittamaan kelpoisuuksiin. Näin ollen esimerkiksi nuorisotyön kenttä lainsäädännöllisesti on vapaata työaluetta kaikille asiaan vihkiytyneille. (Nuorisolaki 72/2006.)

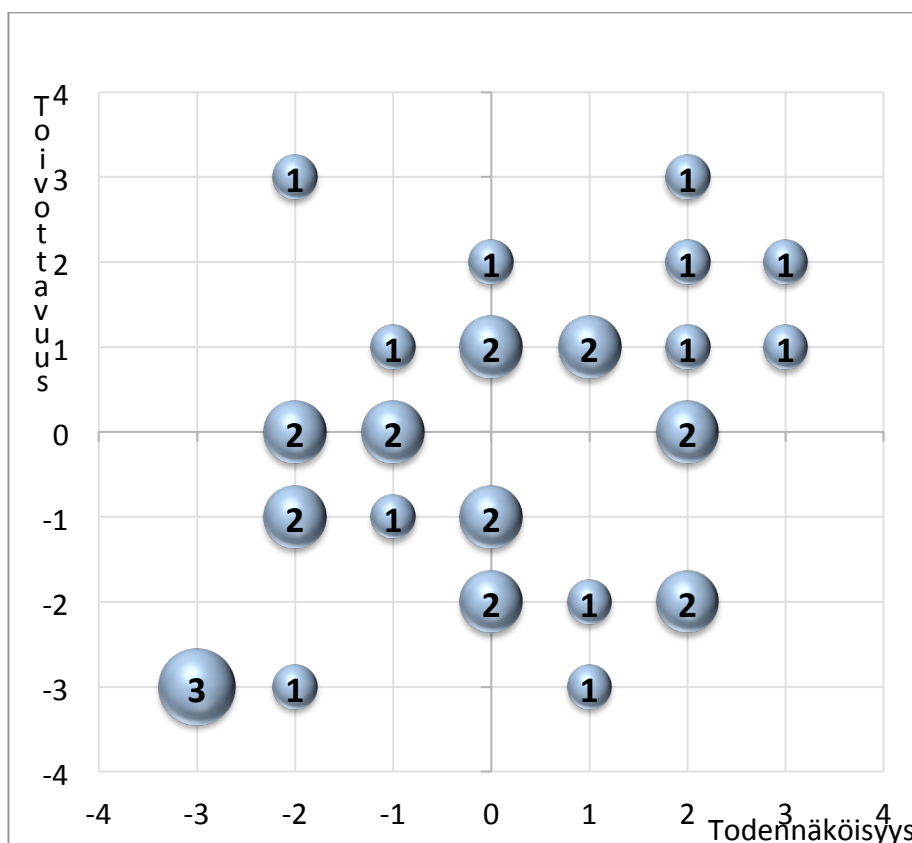
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon (nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja) tutkinnon perusteita ja sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon (lähihoitaja) tutkinnon perusteita vertaillen voidaan todeta, että lähihoitajilla on osaamisalan valinnan kautta mahdollisuus valita varhaiskasvatukseen liittyvää osaamista, kun taas nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajilla tämä osaaminen tulee koko tutkinnon suorittamisen läpileikkauksena ja mahdollisesti erikseen valittavana paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvana tutkinnon osana. Verrattessa tutkinnon perusteista ryhmänohjauksellisia taitoja, voidaan todeta, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien osaaminen keskittyy laajasti ja monipuolisesti erilaisien ryhmätilanteiden ohjaamiseen ja ryhmäprosessien ymmärtämiseen. Tämä osaaminen jää lähihoitajien koulutuksessa täysin huomiotta. (Opetushallitus 2014a; Opetushallitus 2014b). Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien ryhmänohjauksellinen osaaminen on ollut kysyttyä esimerkiksi päiväkotimaailmassa.

OHJAKAS-työryhmä oli mukana tekemässä aloitetta yhteisestä varhaiskasvatuksen tutkinnon osasta ohjauksen ja kasvatuksen tutkintoihin ja sosiaali- ja terveysalan tutkintoihin. Tutkinnon osan laatiminen on työn alla. Varhaiskasvatuksen tutkinnon osalla on tarkoitus vahvistaa ohjauksen ja kasvatusalojen varhaiskasvatuksellista osaamista. (Opetushallitus 2015b.)

4.6 Kelpoisuusväitteen analysointia

Nuvasta valmistuneet eivät ole kelpoisia työskentelemään varhaiskasvatuksen parissa vuonna 2025 –väite valittiin paneelistien arvioitavaksi, koska tällä hetkellä työnantajat tulkitsevat lakia sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista hyvin eri tavoin. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneet voivat toisaalla työllistyä esim. päiväkotiin, mutta toisaalla taas ei.

Väitteessä otetaan kantaa siihen, kuinka todennäköinen ja toivottu esitetty tulevaisuus on. Merkityksellistä kuitenkin on kuulla paneelistien perustelut siitä, miksi näin on.

Kuva 11. Nuvasta valmistuneet eivät ole kelpoisia työskentelemään varhaiskasvatuksen parissa vuonna 2025 –väitteen toivottavuus ja todennäköisyys.

Todennäköisyys-toivottavuusakselin kautta ei päästä kovin syvällisesti kiinni kelpoisuuskysymykseen. Vastaukset jakautuvat nelikentässä jokaiseen suuntaan. Tästä syystä tuloksia täytyy tarkastella panelistien argumenttien pohjalta.

Paneelissa nousi esille, että varhaiskasvatukseen sopivampi tutkinto on sosiaali- ja terveysalan perustutkinnosta valmistuneet ja näin ollen nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon ei tarvitsisi pätevöittää varhaiskasvatukseen. Nähdään, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto ei tällä hetkellä anna riittävää kelpoisuutta työskentelemään varhaiskasvatuksen puolella. Jotta pätevyyttä nuva-tutkintoon tulisi lisää, täytyisi varhaiskasvatuksen sisältöjä lisätä tutkintoon. Tosin nähdään myös, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja on varhaiskasvatuksen puolella työskennellessään ohjaajan roolissa ja tukee tällä tavoin moniammatillisuuden toteutumista. Nuvalaisen osaamiseen ei kuulu hoidolliset työtehtävät ja tällöin hänen tulokulmansa varhaiskasvatukseen on erilainen.

Olisi parempi, jos koulutus ei muodollisesti anna pätevyyttä kaikkiin mahdollisiin ammatteihin, sillä silloin emme saa minkään alan vahvoja ammattilaisia. Nytkin on jo näkyvissä tason heikkenemistä. Toivon, että NuVa koulutus keskittyy nuorisonohjaajien kouluttamiseen ja päiväkotitätiä ja -setiä voidaan kouluttaa toisaalla. Ei lähihoitajakaan ole pätevä nuorisonohjaajan tehtäviin. (Panelisti 24.11.2015 10:06:09)

Paneelista kävi esiin, että koulutusta tulisi kehittää rakenteellisesti järkevällä tavalla. Tulevaisuuden työnteon ennakkoinnin, lainsäädännön, koulutusrakenneiden ja -sisältöjen tulisi muodostaa sellaisia polkuja, jotka työllistäisivät taroituksenmukaisesti. Esimerkiksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkintoa suositellaan rakennettavaksi niin, että se erottuisi vahvemmin omaksi alakseen eikä se näin ollen rinnastuisi lähihoitajatutkintoon. Samalla kun koulutusta kehitetään, tulisi vahvistaa nuvalaisten ammatti-identiteettiä vielä enemmän ohjaukselliseen työöteeseen, jolloin työnkuva, osaaminen ja nuvalaisten rooli korostuisi oikealla tavalla. Nuvalaisia pidetään menetelmäosaamisen asiantuntijoina ja tätä osaamista tarvitaan eri sektoreilla. Kommenteista nousi esiin, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien työ nähdään murrosiän asiantuntijuutena. Tämä kommentti vahvistaa omaa näkemystäni siitä, että paneelissa on vahva nuorisotyön ääni kuuluvissa. Muut ikäluokat ja kohderyhmät saavat vähemmän ääniä kaikkien väitteiden kommenteissa. Tosin tämän väitteen kommenteissa otettiin myös kantaa siihen, että antaako tutkintonimike väärän kuvan ammattikunnan osaamisesta.

Minusta nuorisotyö on murrosiän asiantuntemusta. Työskenneltyäni varhaiskasvatukseen, alakoulujen, yläkoulujen, toisen asteen ja lopulta korkea-asteen työyhteisöjen parissa olen ollut huomaavinani, että kullakin asteella työskentelevät identifioituvat asteella olevien lasten ja nuorten kehitysvaiheeseen. Jos he eivät identifioitu, he eivät myöskään työskentele siellä kovin pitkään. Koulutettuani samoilla kursseilla sekä varhaiskasvatukseen että nuorisotyöhön sijoittuvia lasten ja nuorten erityisohjaajia saoin, että yhdistelmä ei ole ideaali. (Panelisti 8.12.2015 20:33:52.)

4.7 Työn painopisteen muutos –väitteen taustoitus

Väite 4: Nuvasta valmistuneiden työn painopiste muuttuu ennalta ehkäisevästä työstä korjaavaan työhön vuoteen 2025 mennessä. Väitteessä otetaan kantaa siihen, kuinka todennäköinen ja toivottu esitetty tulevaisuus on.

Paneelin neljäs väite pohjautuu ajatukseen siitä, että yhä vähenevät resurssit laittavat erilaiset työn tekemisen muodot/tavat/menetelmät kilpailuasetelmaan keskenään. Esimerkiksi Koulutustarjonta 2020 -työryhmän selvityksessä todetaan, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan perustutkinnon suorittaneiden kokonaistasoa tulisi vähentää, koska kuntien taloustilanne heikkenee edelleen. Kunnilla on tulevaisuudessa painetta säästöihin, ja koska nuoriso- ja vapaa-aikapalvelujen järjestämisen tasoon ei ole pakottavaa lainsäädäntöä, säästöjä otetaan sieltä mistä saadaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b, 104.) Nuoriso- ja vapaa-aikatyö perustyönä on ennalta ehkäisevää. Mikäli kuitenkin resurssit vähenevät, perustyö jää vähiin ja työn painopiste siirtyy heihin, jotka tarvitsevat nopeaa tukea.

Ennalta ehkäisevän ja korjaavan työn käsitteiden määrittelyä ei oltu laadittu Delfoin väitteen yhteyteen. Halusin jättää käsitteet auki, koska tarkoitukseni oli tällä tavoin saada kommentteja ja ihmettelyjä alan käsitteiden määrittelyyn vaikeuteen. Vaikka puhumme usein alamme tutuilla termeillä, emme kuitenkaan välttämättä tulkitse termiä samalla tavoin kuin kollegamme, saati sitten verkostomme.

Humanistisen ja kasvatustieteen alan ehkäisevän työn terminologiaa on avattu laajemmin Pylkkäsen ja Viitasen (2014) toimittamassa teoksessa, jossa myös Lundbom toteaa, että ehkäisevän työn käsite ei ole yksinkertainen tai yksiselitteinen. Ehkäisevän työn käsite muovautuu työn kohteen, menetelmän ja tavoitteiden mukaan. Käsite laajasti kuitenkin asemoituu huolenpidon, hyvinvoinnin ja hoitavaan työhön, jossa halutaan suojata kohdetta joltakin määritellyltä haitalta tai ongelmalta. (Lundbom 2014, 9–10.)

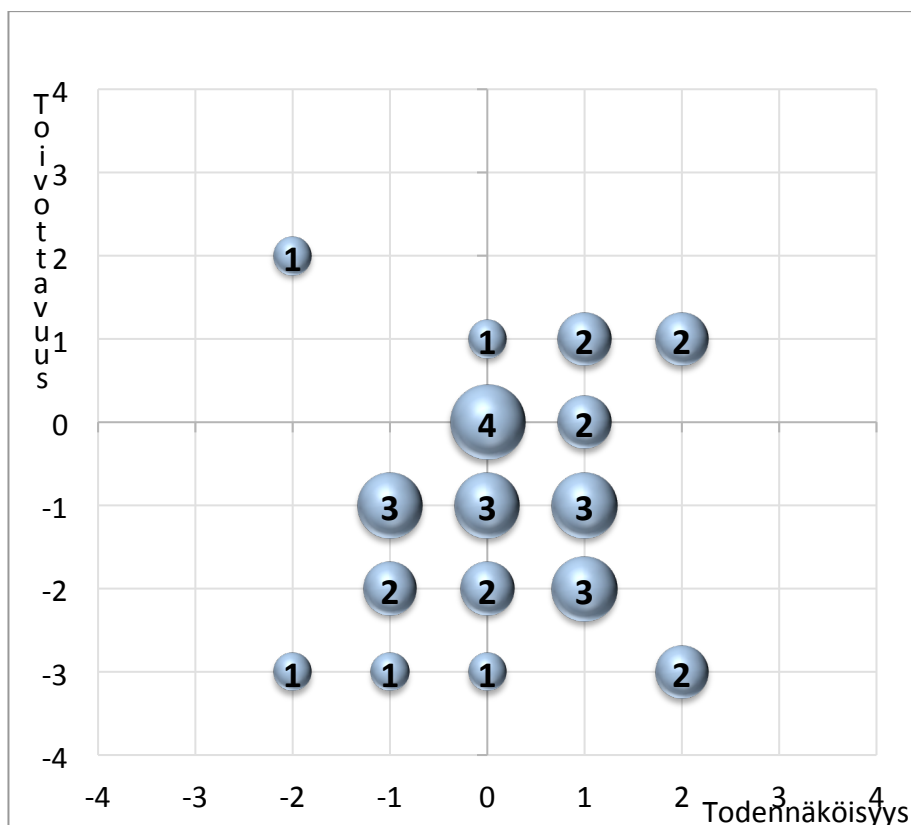
Käsitteiden määrittämisen jälkeen rajan piirtäminen ennalta ehkäisevän työn ja korjaavan työn väliin olisi mielenkiintoista. Varsinkin moniammatillisissa yhteistyöverkostoissa on keskeistä ymmärtää missä menee ehkäisevän ja korjaavan työn raja (Vuohelainen 2014, 48). Rajan löytäminen kuitenkin on eri työmuodoissa varsin erilaista.

Tarkasteltaessa esimerkiksi mielenterveystyön kautta käsitteiden rajapintoja voidaan päätyä seuraavaan. Ennalta ehkäisevä mielenterveystyö on mielenterveyden häiriötekijöiden ehkäisyä yksilöön tai ryhmään kohdistuen, kun joitakin oireita on jo näkyvissä. Tarkoituksena on vaikuttaa tilanteeseen hyvinvointia lisäämällä oireiden kurissa pitämiseksi. Mielenterveystyössä puhutaan kohdenetusta ehkäisystä silloin, kun havaitaan jo selkeitä oireita, mutta häiriödiagnoosia ei ole olemassa. Tässä kohtaan voidaan löytää mielenterveyspuolen korjaavan ja ennalta ehkäisevän työn rajapinta. (Tapio & Odell 2014, 34.)

Nuorisotyön ideologiassa ehkäisevä työ on keskiössä nuorten liittämisen kautta erilaisiin ohjattuihin, tuettuihin ja mielekkäisiin toimintoihin, jolloin nuori pääsee kiinnittymään sosiaaliseen kontekstiin. Sosiaalityössä ehkäisevä toiminta jää perustyön (eli korjaava työ) resurssien varjoon. Sosiaalityössä varhainen puuttuminen on nostettu yhdeksi keskeiseksi toiminnaksi, mutta sekin asemoituu ehkäisevän työn jälkeiseen vaiheeseen. (Pohjola 2009, 29.)

Yksi ehkäisevän ja korjaavan työn määritelmä ainakin puheentasolla on raha. Juotteen ja Anttilan (2007) raportissa eräs kunnan palveluksessa oleva haastateltava on todennut, että ”Uskon, että vuonna 2025 nuorisotoimi on yksi tärkeimmistä peruspalveluista kunnissa. Korjaavan työn osuus niin sosiaali- kuin terveystoimessa on kallista, ja kunta satsaa kaiken ennalta ehkäisevään työhön.” (Juote & Anttila 2007, 38; Pylkkänen & Viitanen 2014, 5.)

4.8 Työn painopisteen muutos –väitteen analysointia

Kuva 12. Nuvasta valmistuneiden työn painopiste muuttuu ennalta ehkäisevästä työstä korjaavaan työhön vuoteen 2025 mennessä –väitteen toivottavuus ja todennäköisyys.

Toivottavuus ja todennäköisyys -akselilla panelistit eivät pidä työn painopisteen muutosta ennalta ehkäisevästä työstä korjaavaan työhön kovinkaan toivottavana, mutta kuitenkin hieman todennäköisempänä kuin ei todennäköisenä. Kuitenkaan mitään isoa muutosta ei asian suhteen nähdä tapahtuvan vuoteen 2025 mennessä. Tarkastellessa panelistien kommentteja huomionarvoista on, että panelistien kommentit käsittelivät pääasiassa tässäkin väitteessä nuorisotyötä, vaikka väitteessä ei viitattu ennalta ehkäisevällä tai korjaavalla työllä suoraan nuorisotyöhön. Mitä ilmeisemmin panelistit näkevät asian kuitenkin vahvasti nuorisotyökeskeisenä.

Väitteen käsitteet koettiin osin haastavaksi. Niiden erotteleminen toisistaan on myös vaikeaa. Kuitenkin nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen työ nähdään enemmän ennalta ehkäisevänä. Tämän hetkistä työn tilaa kuvailtiin yhdellä äänellä

paneelissa niin, että resurssipulan vuoksi se olisi jo nyt enemmän kallellaan korjaavaan työhön. Nuva-työtä olisi kuitenkin toivottavaa tehdä ennalta ehkäisevän työn otteella silloinkin, kun se on osin korjaavaa. Kommenteissa todetaan, että ohjattavan on vaikeampi päästä nykyisin korjaavan työn pariin, ja nuorten oireilua "siedetään" normaaliympäristöissä pidempään. Ennalta ehkäisevän työn roolia tulisi strategisesti kehittää isommaksi kaikessa nuoriin kohdistuvassa työssä. Nähdään, että tällä hetkellä hyvästä ennalta ehkäisevästä työstä riippumatta resurssit eivät riitä kaikkeen, joten osin työ siirtyy siitä johtuen korjaavan työn puolelle. Haasteeksi nousee se, että ennalta ehkäisevän työn vaikutavuuden osoittaminen on vaikeaa, jotta resurssit vastaisivat tarvetta.

Kyse on kunnissa ja järjestöissä rahasta. Yksilötyössä on helpompi osoittaa vaikutuksia, vaikka todellisuudessa samalla rahalla saadaan ennaltaehkäisevässä työssä paljon isompi vaikutus. Korjaavaan yksilötyöhön on enemmän rahaa tarjolla. Liian voimakas painotus korjaavaan työhön kuitenkin johtaa nuorisotyön merkityksen ja rahoituksen vähenemiseen. (Panelisti 3.12.2015 17:54:19.)

Työllistyminen korjaavaan työhön nähdään nousevana. Tällä hetkellä jo muun muassa lastensuojelu työllistää varsinkin miespuolisia tutkinnon suorittajia. Lisäksi etsivä työ, yhteisötakuu, neuvontapalvelut tulevat kasvamaan ja näihin tarvitaan ammattilaisia. Lisäksi moniammatillisen työn vaatimus lisääntyy koko ajan, mutta tekeekö näitä työtehtäviä kuitenkin nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaksi valmistunut ammattilainen vai tarvitaanko tällaisiin tehtäviin korkeampaa koulutusta? Kuntien säästötoimenpiteet osuvat myös ennalta ehkäisevään työhön, jolloin siihen ei voida panostaa. Tässä valossa korjaava työ on tulevaisuudessa todennäköisempää, joskaan se ei ole toivottavaa.

Ennaltaehkäisevä työ on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi ja koen, että tarjottava koulutus uudistuksin voi vastata myös ajan hampaan kulumisiin. Se on myöskin yhteiskunnalle tärkeä "halpuutensa" takia. Korjaava työ edellyttää laajempaa / syvempää erikoistumista ja lyhyttä koulutusta ei kannata hajottaa laadun kustannuksella. Ne, jotka ovat tästä kiinnostuneet opiskelevat lisää. (Panelisti 23.11.2015 15:31:12.)

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon osaaminen nähdään sopivan erinomaisesti esim. lastensuojelutyöhön. Kohtaamisen ja ohjaamisen taidot sekä hyvät menetelmäosaamisen taidot sopivat korjaavaan työhön hyvin. Kui-

tenkin on muistettava, että nuva-koulutuksen ei tarvitse antaa pätevyyttä syvään korjaavaan työhön, niihin on olemassa omat ammattiryhmänsä.

Paneelista tulee ilmi, että yhteiskunnan taloudellisen ja hyvinvoinnintilan kannalta olisi tärkeää kääntää suuntaa korjaavasta ehkäisevään työhön. Ehkäisevään työhön panostamisen rakentaa tulevaisuutta, kun vastaavasti korjaava työ on aina kallista. Ennalta ehkäisevän työn osaamiseen tulisi antaa enemmän eväitä nuva-koulutuksessa. Konkreettisiin toimintatapoihin ja muotoihin tarvitaan lisää vahvistusta. Mikäli ennalta ehkäisevään työhön panostettaisiin enemmän, ei korjaavaa työtä tarvittaisi niin paljon.

4.9 Työmarkkinoiden muutos –väitteen taustoitus

Väite 5: Yhteisöpedagogit (AMK) vievät nuvasta (ammattillinen perustutkinto) valmistuneiden työt vuoteen 2025 mennessä –väite. Väitteessä otetaan kantaa siihen, kuinka todennäköinen ja toivottu esitetty tulevaisuus on.

Paneelin viides väite perustuu ajatukseen, että ammattikorkeakoulusta valmistuneet yhteisöpedagogit valtaavat perustutkinnosta valmistuneiden työpaikat. Asia on ollut esillä useita vuosia alan virallisissa ja epävirallisissa foorumeissa.

Seuraavassa taulukossa esitetään ammatillisesta perustutkinnosta ja ammattikorkeakoulusta valmistuneiden välisiä eroja osaamisessa, työpaikoissa ja kelpoisuuksissa. Humanistisen ja kasvatustieteiden koulutus ja kelpoisuus opas on vanhentumassa sekä koulutuksen uudistumisen että lainsäädännön muutosten vuoksi. Kuitenkin tässä käytetään vertailupohjana nuorisovaltuutuksen koulutustoimikunnan viimeisintä päivitystä vuodelta 2010.

Tutkinto:	Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja	Yhteisöpedagogi (AMK)
Osaaminen:	• järjestää tavoitteellista ja elämyksiä tuottavaa toimintaa eri-ikäisille • käyttää työssään omaa ohjaajuuttaan • toimii nuoriso- ja vapaa-aikatyön ammatillisten periaatteiden ja arvopohjan mukaisesti • käyttää ja soveltaa ohjausmenetelmiä monipuolisesti: kulttuuriohjaus, liikunnanohjaus, luonto- ja elämystoiminta, nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, media- ja verkko-ohjaus tai teknisten ja käden taitojen ohjaaminen. • ohjaa erilaista toimintaa ja kannustaa ohjattavia osallistumaan.	• tekee ihmissuhde- ja vuorovaikutustyötä • tekee entistä enemmän tietotyötä ja palvelee ihmisiä • tehtävissä tarvitaan laaja-alaista osaamista ihmisten kasvusta ja kehityksestä sekä yhteisöjen toiminnasta, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä tietoa kulttuureista ja osallisuudesta. • omaa valmiudet moniammatilliseen työskentelyyn
Työpaikat:	– järjestön – kunnan – valtion – yrityksen – tai muun yhteisön toimipaikat, nuorisotalot, leirit ja erilaiset laitokset.	• asiantuntijatehtävät • koulutustehtävät • kehittämistehtävät • esimiestehtävät • sekä vaativat ohjaus- ja kasvatustehtävät – nuoriso- ja järjestötoimialalla – lastensuojelutyössä – kansalaisjärjestöissä – kunnissa – ja muissa julkisen hallinnon työtehtävissä. Koulutus mahdollistaa toimimisen yksityisten työnantajien palveluksessa ja palveluyrittäjinä.
Kelpoisuus:	a) Kuntien sosiaalihuollon (esim. lastensuojelu, perhetyö) tehtäviin Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 8 §:n mukaisesti > ks. kelpoisuuskohta 2.1. b) Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan tehtäviin > ks. kelpoisuuskohta 2.	a) Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 11 §:n mukaisesti sosiaalihuollon muihin ammatillisiin tehtäviin kelpoisuusvaatimuksena on tehtävään soveltuva ammattitutkinto tai muu soveltuva koulutus. Lain 6 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksena sosiaaliohjaajan tehtäviin on tehtävään soveltuva sosiaalialalle suuntaava sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto. Lain perustelutekstissä mainitaan että esimerkiksi nuorisotyöntekijät toimivat usein moniammatillisen tiimin osana muun muassa lastensuojelun avo- ja laitoshuollossa sekä päihdehuollossa. Laissa ei kuitenkaan määritellä eri toimintayksiköiden henkilöstörakennetta vaan niistä säädetään erityislainsäädännössä. Jos erityislainsäädäntöä ei ole, työnantaja voi määrittää itse kelpoisuusvaatimuk-

		set muuhun kuin sosiaalihoajaan tehtäviin. b) Valtion koulukotien vastaavalta ohjaajalta ja ohjaajalta edellytetään sosiaalihooltajan tai yliopistollinen nuorisotyön tutkinto taikka muu virkaan soveltuva koulutus (29.1.1988/76, 26 §). c) Kirkon nuorisotyönohjaajan virkaan on kelpoinen yhteisöpedagogi (AMK), jonka tutkintoon sisältyvät 90 op:n laajuiset ev.lut. kirkon piispainkokouksen edellyttämät opinnot. d) Yhteisöpedagogi (AMK) on kelpoinen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan tehtäviin opetustoimen henkilöstön kelpoisuuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (115/2004) 9a §:n mukaisesti > ks. kelpoisuuskohta 2.4. e) Yhteisöpedagogi (AMK) on soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneena kelpoinen toimialan ammatillisten opintojen opettajaksi sen jälkeen, kun hän on suorittanut opettajan pedagogiset opinnot sekä opinto-ohjaajan tehtäviin suoritettuaan lisäksi säädetyt opinto-ohjaajan opinnot.

Taulukko 1. Humanistinen ja kasvatusala –Koulutus ja kelpoisuus vertailua (Nuorisoalan koulutustoimikunta 2010, 7–8.)

Taulukossa esitetyt erot osaamisessa, työpaikoissa, että kelpoisuuksissa ovat selvät. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen osaaminen keskittyy eri ikäisten ihmisten ohjaamiseen ja kohtaamiseen. Yhteisöpedagogien (AMK) osaaminen suuntautuu moniammatillisiin, hallinnollisiin, asiantuntija ja esimiestehtäviin.

Eurooppalainen tutkintojen viitekehyksen (EQF) tasojen mukaan ammatilliset perustutkinnot asemoituvat tasolle neljä (4) ja alemmat ammattikorkeakoulututkinnot sijoittuvat tasolle kuusi (6). Suomi on päättänyt ottaa EQF:n käyttöön, joskin sen käsittely on edelleen kesken. EQF-tasot perustuvat oppimistulosten kuvailuun, jossa tasot kuvaavat oppijan tietoja, taitoja ja pätevyyttä riippumatta siitä missä järjestelmässä tutkinto on suoritettu tai pätevyys hankittu. EQF auttaa kuvaamaan tutkintoja yhteisellä kielellä, joka auttaa jäsentämään EU:n erilaisissa koulutusjärjestelmissä suoritettuja tutkintoja tai muutoin hankittua osaamista. Tämän taulukon pohjalta voidaan todeta, että ammatillisen perustutkinnon ja ammattikorkeakoulututkinnon väliset osaamisenerot ovat selkeät ainakin EQF-tasoilla ja paperilla.

	TASO 4 Ammatilliset perustutkinnot Esim. nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja Ym.	TASO 6 Ammattikorkeakoulututkinnot Esim. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma, yhteisöpedagogi (AMK) Ym.
Osaaminen	Hallitsee oman alansa fakta- ja teoria-tiedot laajoissa asiayhteyksissä sekä tietyt kognitiiviset ja käytännön taidot sekä ilmaisukyvyyn ja pystyy hyödyntämään näitä tietoja ja taitoja ratkais-taessa oman alan erityisongelmia ja suorittaessaan alan tehtäviä. Työsken-telee itsenäisesti yleensä ennustetta-vissa, mutta mahdollisesti muuttuvissa toimintaympäristöissä. Vastaa omien tehtäviensä loppuun suorittamisesta sekä toimii turvallisesti ja vastuullisesti työyhteisössä. Kykenee taloudelliseen, tulokselliseen ja suunnitelmalliseen toimintaan ja töiden järjestelyyn. Kykenee valvomaan muiden suorittamia rutiinitehtäviä. Valmiudet toimia yrittäjämäisesti toisen palveluksessa tai alan itsenäisenä yrittäjänä. Arvioi omaa osaamistaan ja parantaa työhön tai opintoihin liittyviä toimia. Kehittää itseään ja työtään. Valmius jatkuvaan oppimiseen. Osa viestiä monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti eri tilanteissa ja tuottaa monipuolisia, myös alaan liittyviä, tekstejä äidinkielellään. Osa toimia erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa eettisten periaatteiden mukaisesti. Selviytyy kansainvälisestä viestinnästä ja vuorovaikutuksesta toisella kotimaisella ja ainakin yhdellä vieraalla kielellä. Noudattaa kestävän kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja.	Hallitsee oman alansa laaja-alaiset ja/tai erikoistuneet fakta- ja teorian tiedot sekä kognitiiviset ja käytännön taidot sekä ilmaisukyvyyn. Pystyy hyödyntämään näitä tietoja ja taitoja ratkaistessaan luovasti abstrakteja ongelmia ja suoritta-essaan alan tehtäviä. Ymmärtää ammatil-listen tehtäväalueiden sekä alan ja eri alojen rajapinnat. Kykenee johtamaan ja valvomaan toimintaympäristöjä, jotka muuttuvat ennakoimattomasti. Kykenee valvomaan muiden suorittamia tehtäviä. Hyvä valmius toimia alan itsenäisenä yrittäjänä. Arvioi ja kehittää omia ja muiden suorituksia ja työtä. Valmius jatkuvaan oppimiseen. Osa viestiä suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle äidinkielellään. Osa toimia erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisös-sä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa eettisten periaatteiden mukaisesti. Kykenee kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen omalla alallaan toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä. Noudattaa kestävän kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja.

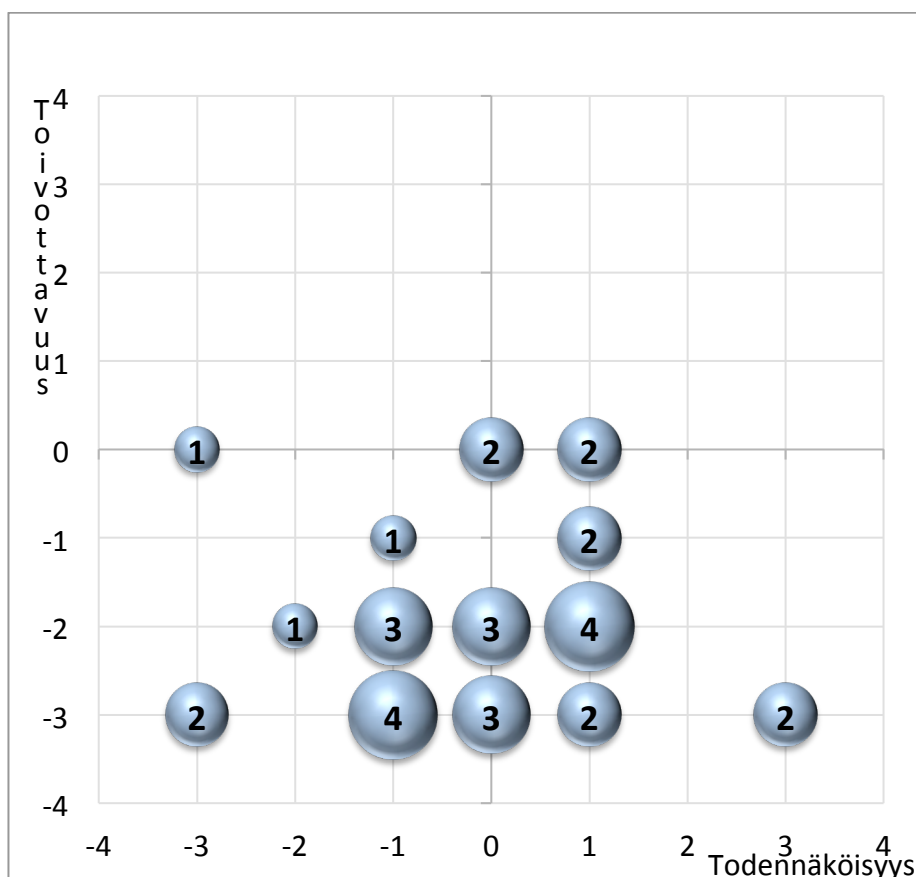
Taulukko 2. EQF:n tasot neljä (4) ja kuusi (6) vertailussa. (Opetus- ja kulttuuri-ministeriö 2010.)

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon tutkinnon perusteissa on kuvattu ammattialan arvoperusta ja perustutkinnon tavoitteet (Opetushallitus 2014a, 106–108). Humanistisen ammattikorkeakoulun kansalaistoiminnan ja

nuorisotyön koulutusohjelman, yhteisöpedagogi (AMK) opetussuunnitelmasta löytyvät koulutusohjelman tavoitteet, kompetenssit ja osaamisen kuvaus (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013, 5–6). Näitä dokumentteja vertailemalla (liite 7) nähdään yhä selvemmin, että tutkinnon suorittaneet työskentelevät samoilla työkentillä, mutta hyvin erilaisissa tehtävissä. Nuvalaisten osaaminen keskittyy yksilön- ja ryhmänohjaustaitoihin yhteisöllisiä menetelmiä hyödyntäen. Yhteisöpedagogien osaamisen vaativuustaso nousee osallisuuden vahvistamiseen, vaikuttamiseen, hallinnolliseen ja kehittävään osaamiseen.

Näiden kolmen eri vertailun valossa työnkuvat, tehtäväkentät ja osaamisalueet voisivat koulutuksellisesti ja työllistymisen näkökulmasta olla selvärajaisia. Kuitenkin huomioon on otettava yksilön oma työ- ja urakehitys.

4.10 Työmarkkinoiden muutos –väitteen analysointia

Kuva 14. Yhteisöpedagogit (AMK) vievät nuvasta (ammattillinen perustutkinto) valmistuneiden työt vuoteen 2025 mennessä –väitteen toivottavuus ja todennäköisyys.

Panelistien mielestä ei ole toivottavaa, että yhteisöpedagogit vievät nuvalaisten työt. Kuitenkin todennäköisyys -akselilla äänet jakautuivat tasaisemmin. Perustelut väitteeseen olivat hyvin moniulotteisia joissa korostuivat eri koulutusasteiden osaamisen tasot, koulutuksen erot, yhteiskunnalliset työllistymisen haasteet, yhteisöpedagogien arvostuksen nousu ja nuvasta valmistuneiden työpaikat ja -tehtävät.

Panelistit näkevät, että työelämässä tarvitaan sekä yhteisöpedagogeja, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajia. Ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneiden vahvuutena todetaan ryhmänohjaukselliset, kohtaamisen ja vuorovaikutuksen taidot. Yhteisöpedagogien vahvuutena puolestaan nähdään yksilöohjauksen, johtajuuden, kehittämistyön ja isojen kokonaisuuksien hallintataidot. Vaikka koulutukset sivuavat toisansa, osaaminen on erilaista. Panelistit tuovat esille, että erot koulutuksessa tulisi säilyttää ja selkiyttää. Molempien koulutusten ei ole tarvetta vastata samoihin osaamistavoitteisiin.

...Nuva-amk -ulottuvuus tulisi nähdä mahdollisena työntekijöiden ammatin ja osaamisen syventämisen polkuna, ei vastakkainasetteluna.
(Panelisti 6.12.2015 16:47:40)

Panelistit toteavat, että pitkällä tähtäimellä korkeamman koulutuksen saaneet eivät tyydy tekemään perustason työtä. Näin ollen sitoutuminen perustason työhön nousee yhteisöpedagogien haasteeksi. He havittelevat vaativimpia, vastuullisempia, asiantuntijan työtehtäviä hankkeista, esimiestehtävistä, suunnittelehtävistä ja viroista. Nuvalaiset nähdään perustyön työrukkasina, kenttätöntekijöinä ja käytännön kohtaajina sekä menetelmäohjausosaajina.

Eräs panelisteista tuo esille, että yhteisöpedagogien töitä valuu myös sosionomeille. Edellisten väitteiden kommentteissa vastaavasti tuotiin esille, että nuvalaisten työtä tehdään myös lähihoitajan koulutuksella.

Paneelistein mielestä koulutuksen arvostus ja pätevyys on ratkaiseva siinä, kuka työllistyy mihinkin tehtävään. Eräs panelisti toivoo alalle hyviä tyyppisiä, kun taas vastaavasti toinen panelisti haluaisi nähdä osaamisen työllistymisen keskiössä, eikä ”hyvän tyyppin”.

Ammatillisen perustutkinnon huolestuttavana haasteena nähdään sisään pääsevien opiskelijoiden nykyinen taso. Kuitenkin ammatillinen perustutkinto nähdään loistavana koulutuksena, josta saa hyvän perustyön koulutuksen. Kysymyksenä nousee uralla eteneminen. Voiko koulutuksen ja osaamisen myötä luoda alalla uraa?

Yhteisöpedagogit ovat saaneet sijansa yhteiskunnassa ja panelisteista muutama näkeekin, että tutkintoa arvostetaan. Se vaikuttaa monipuoliselta ja useaan paikkaan sopivalta. Alueelliset erot nousevat myös esille. Joissain kunnissa valitaan nuorisotyöhön AMK-tasoinen osaaja, jota ei nähdä välttämättä hyvänä. Panelisti näkee, että kenttätöitä tarvitaan enemmän kuin koskaan ja nuvalta valmistuneet ovat tässä työssä paikallaan. Kuntapuolella työllistymisen kilpailu nähdään koventuvan, koska uusia toimia ei ole luvassa. Haasteeksi yhteisöpedagogien kohdalla nousee se, että viihtyvätkö he perustyössä. Moniammattillisuus ja monialaisuus vaatii erään panelistin mielestä AMK-tutkintoa, kun taas toinen panelisti näkee, että myös nuvalaiset voivat toimia monialaisissa verkostoissa, kunhan muistavat tuoda esille vastuullisten aikuisten yhteisölliset taidot.

En usko, että näin tulee käymään. Työelämä pohtii jo nyt rekrytoinneissa, millaista osaamista mikäkin työtehtävä vaatii ja palkkaa henkilön sen mukaan. Perustutkintotason ohjaus- ja kohtaamisosaamisella on arvonsa, tulevaisuudessa toivottavasti vielä enenevässä määrin. On koulutuksen järjestäjien tehtävä edistää työelämän tietoisuutta perustutkinnon tuottamasta osaamisesta sekä luoda keskustelua eri kouluasteiden välille esimerkiksi koulutusten sisällöllisistä ja sijoittumiseen liittyvistä teemoista.
(Panelisti 3.12.2015 18:22:19.)

4.11 Ammattinimikkeen poistaminen –väitteen taustoitus

Väite 6: Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan ammattinimike poistetaan vuoteen 2025 mennessä. Väitteessä otetaan kantaa siihen, kuinka todennäköinen ja toivottu esitetty tulevaisuus on.

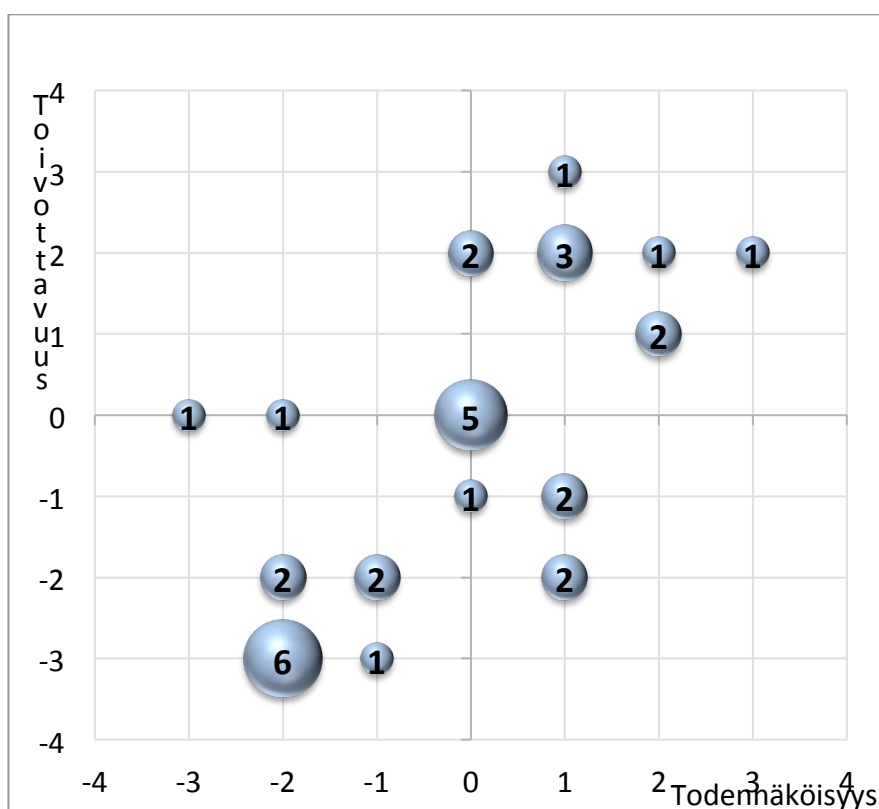
eDelfoi-paneelin viimeinen väite perustuu ajatukseen, että nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammattinimike on vaihtunut tai poistunut vuoteen 2025 mennessä. Väite perustuu laajaan ja pitkään keskusteluun tutkintonimikkeestä. Nimikkeen vaihto oli esillä OHJAKAS-työryhmässä koko sen työskentelykauden ajan

ja Opetushallituksen esityksessä opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotetaan nimikkeen muuttamista nuoriso- ja yhteisöohjaajaksi. Tämä nimikkeen muutos liittyy laajempaan tutkinnon rakennemuutokseen, jossa humanistisen ja kasvatustalan ammatillisia perus- ammatti- ja erikoisammattitutkintoja ehdotetaan muutettavaksi.

Halusin väitteen kautta herättää keskustelua eri asiantuntijoiden välillä ammattinimikkeestä, koska tiesin väitettä kirjoittaessani, että nimikettä tullaan uudistamaan. Nimikkeen vaihtaminen ei ole yksiselitteistä. Sekä OHJAKAS-työryhmässä, lausunnoissa että koulutustoimikunnassa ollaan asiasta montaa eri mieltä. NuVa-verkostossa nimikkeen vaihtamisesta ollaan puhuttu vuosia, mutta kaikille sopivaa nimikettä ei ole löytynyt. Osa puolustaa nuoriso-sanankäyttämistä ja osa haluaisi sen pois.

Kuka omistaa nuoruuden, vai olisiko nuoruus vapautettava kaikkien eri ammattialojen vapaaseen käyttöön ja korostettava osaamista tarpeiden vaatimalla tavalla. Nuorisotyöllä on monopoliasema suhteessa nuoruuden hallinnoinnissa (Pohjola 2009, 26–27). Vääristääkö ammattinimike tätä asemaa osin jopa väärään suuntaan? Kannan tutkintonimikkeessäni sanaa nuorisotyö, mutta se ei tee minusta nuorisotyöntekijää.

4.12 Ammattinimikkeen poistaminen –väitteen analysointia

Kuva 15. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan ammattinimike poistetaan vuoteen 2025 mennessä –väitteen toivottavuus ja todennäköisyys.

Toivottavuus ja todennäköisyys -akselilla tarkasteltuna panelistien mielipiteet jakautuvat mielenkiintoisella tavalla. Osa on sitä mieltä, että nimikkeen poistuminen olisi toivottavaa ja todennäköistä, kun taas osa on sitä mieltä, että se ei ole toivottavaa, eikä todennäköistä. Viisi panelistia joko ovat jättäneet vastaamatta kysymykseen tai he eivät ole halunneet muodostaa asiasta mielipidettä.

Esitetyn väitteen voi tulkita kahdella tavalla. Toisaalta tutkintonimike voidaan nähdä poistuvana tai korvattavana jollain toisella nimellä tai toisaalta voidaan tulkita väite niin, että tutkinto olisi poistumassa kokonaan.

Panelistit näkevät, että tutkintonimikkeelle olisi syytä tehdä tulevaisuudessa jotain. Ainakin on syytä pohtia, palveleeko nimike tulevaisuuden ammattia ja onko se yhteydessä tutkinnon kokonaissisältöön ja työnkuvaan. Osa on sitä mieltä, että tämänhetkisestä nimikkeestä ei tule nuvalaisten laaja-alainen osaamisen tarpeeksi esille. Nimike keskittyy liikaa nuoriso- sanan ympärille. Osin oltaisiin

poistamassa sanaa nuoriso ja jätettäisiin kuitenkin sana vapaa-ajanohjaaja. Vapaa-ajanohjaaja käsittää laajemman ikäryhmän ja kertoo työn ”arvopohjasta”. Osa ajattelee, että tulevaisuuden työpaikat ovat enemmän muualla kuin nuorten vapaa-ajanohjauksessa ja tällöin nimike ei nykyisellään toimi.

Osa panelisteista ei usko tai toivo, että nimike poistuu. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan nimike kertoo heidän mielestään siitä, mistä työssä on kysymys. Nuoriso-sanankäytöstä nimikkeessä myös puolustetaan ammatti-identiteetin rakentumisen kautta. Nuorisotyöllä on myös vahva kohtaamisen pohjakaiku, jota pidetään merkityksellisenä ammattikunnalle. Nuoriso-sana nähdään viittauksena kasvatukselliseen ajatteluun ja toimintaan. Vaikka koulutuspolitiikka ohjaa laaja-alaisuuteen, tulisi ”nuoriso”-sana säilyä ammattinimikkeessä tavalla tai toisella.

Nuoriso-ohjaajan ammattinimike tulee säilymään tavalla tai toisella. Vaikka tutkintanimikkeestä poistettaisiin ”nuoriso” tai ”vapaa-aika”, se ei määrittele niitä ammattinimikkeitä, joita työnantajat määrittävät työn tehtäväkuvien kautta. Ammatti-identiteetin rakentumisen näkökulmasta nimikkeen tulisi olla sellainen, että jokainen valmistunut voisi sen omaksua osaksi omaa ammatti-identiteettiään.

Tutkinnon poistumisen kautta nimikkeen poistumista kommentoidaan päättäjien vallalla ja koulutusmäärien putoamista. Mikäli sisältöihin ei saada jotain uutta lisäarvoa tutkinnon uudistamisen kautta, mitä esimerkiksi lähihoitajat eivät osaa, niin erään panelistin mielestä voi hyvinkin olla mahdollista, että nimike poistuisi kokonaan vuoteen 2025 mennessä. Lähihoitajien ja nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien ammatin kompetenssieroja on sivuttu väitteen kolme (3) yhteydessä.

Näen tämän kyllä uhkana, opsia, tutkinnon tavoitteita ja valmistuvien amatinkuvaa ja -identiteettiä tulee terävöittää. Tutkinnosta valmistuneet ovat myös käveleviä käyntikortteja ja markkinoijia tutkinnolle. Laadukas tutkinto tuottaa laadukkaita osaajia ja osaajille on työmarkkinoilla aina tarve. Ohjaajuus ja menetelmäosaaminen ovat tutkinnon kärkiä, niitä tulee vahvistaa. Kasvatuksellinen ohjaajuus ja menetelmäosaaminen yhdistettynä on myös sellaista osaamista, jota mikään muu tutkinto tai koulutus ei anna. (Panelisti 23.11.2015 20:56:34.)

5 TULEVAISUUDEN KUVIA JA PÄÄTELMIÄ

”Jos olisin kysynyt ihmisiltä, mitä he haluavat liikkumiseen, he olisivat todennäköisesti sanoneet, että nopeampia hevosia.” (Henry Ford.)

Kehittämistyöni auttoi minua ymmärtämään miten eri tavoin voimme hahmottaa humanistisen ja kasvatusalan, ohjauksen ja kasvatuksen alat ja nuoris- ja vapaa-ajanohjaajan koulutuksen ja työn. Usein oman tutun ja turvallisen alueen ulkopuolista maailmaa on vaikea kuvitella ja siksi haluamme myös viimeiseen asti puolustaa tämän turvallisen alueen olemassaoloa. Senkin uhalla, ettei sille tällaisenaan olisi enää tarvetta tulevaisuudessa. On tärkeää myös tunnistaa, että kun puhumme omaan työhön vaikuttavista muutosilmiöistä tulemme helposti varovaiseksi aiheen suhteen. Kukaan ei halua sahata oksaansa jolla istuu tai purra ruokkivaa kättä. Oman työn tulevaisuuteen voisi olla mahdollista vaikuttaa sitä lisäävästi, mutta koska se vaatii aina uuden ja jopa pelottavankin näkökulman valitsemista sen jättää helposti tekemättä. Omalta turvallisuusvyöhykkeeltä ei ole niin helppoa poistua.

5.1 Arviointia analysoinnin ohesta

Kehittämistyön haasteiksi nousi Delfoi-väitteissä käytettyjen käsitteiden avaamattomuus ja sitä myöden niiden erilainen tulkitseminen. Vaikka käsitteiden avaamattomuus oli etukäteen tehty valinta, keskustelu olisi voinut olla hedelmällisempää ja tulokset luotettavampia, kun kaikki panelistit olisivat tienneet mistä näkökulmasta asiaa lähestytään. Delfoin toisena haasteena oli aidon dialogin puuttuminen panelistien väliltä. Vain muutamassa kohdassa panelistit olivat vastanneet toistensa kommentteihin. Tätä voidaan selittää uudella menetelmällä, ja asiaan olisi voinut varautua paremmin henkilökohtaisilla yhteydenotoilla ja kannustamisella aitoon dialogiin kommenttikentässä. Voi olla myös niin, että perinteisesti tutkinnonperuste- ja opetussuunnitelmatyö on aina konsensushaikuista, jolloin se voi vaikuttaa myös panelistien hyvin yksimieleiseen kommentointiin eri asioista.

Huomionarvoista tulosten analysoinnissa oli se, että kommenteissa nousi esille vahvasti nuorisotyöpainottuneisuus. Useat paneelin väitteet koskivat koko nuoriso- ja vapaa-aika-alaa, mutta kuitenkin panelistien kommentit käsittelivät pääasiassa nuorisotyötä. Kertooko tämä siitä, että panelisteina oli vahvasti nuorisotyön asiantuntijoita ja vapaa-aikasektorin äänet jäivät kuulumattomiin? Toisaalta työ nähdään kommenttienkin perusteella hyvin nuorisotyökeskeisenä, jopa ammattinimike ohjaa työtä nuorten suuntaan. Tästä esimerkkinä oli se, että aikuisten parissa tehtävää ohjaustyötä ei katsota juurikaan nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen pariin kuuluvana. Vaikka työnteon ideologialla voisi olla paljon annettavaa esim. työttömien työnhakijoiden ohjaamisessa.

Mielenkiintoista oli havaita, että alueelliset erot tulivat paneelissa selkeästi esille. Kommenttien perusteella näyttäisi siltä, että pienemmällä paikkakunnilla nuvalaisilta vaaditaan laajempaa osaamista sekä kohderyhmän, iän ja menetelmien osalta kuin isommissa kaupungeissa. Haasteet kuitenkin ovat isoissa kaupungeissa erilaisia kuin pienissä kunnissa.

Yhtenä tehtävänäni oli löytää aineistosta sellaisia alueita joista ei mielellään keskustella tai niitä pidetään ongelmallisina. Pysin löytämään myös sellaiset teemat, joita ei nähdä kuuluvaksi nuoriso- ja vapaa-aikatyöhön. Harmillista oli huomata tässä yhteydessä, että yrittäjyys sai vähän palstatilaa. Samoin työkäisiin liittyvät ohjauksen mahdollisuudet. Mielestäni oli yllättävää, että varhaiskasvatus sai jonkin verran sellaista kannatusta, ettei se kuuluisi nuvalaisten osaamisalueisiin. Näitä edellä mainittuja teemoja olisi mielenkiintoista avata hieman tarkemmin muilla tutkimuksilla.

Panelistien eri asiantuntijuuksien ja intressien välillä ei löytynyt juurikaan mitään suuria poikkeamia joista olisi voinut todeta, että tutkijat ovat tiettyä mieltä ja kouluttajat tiettyä mieltä. Mielipiteet sekoittuivat jokaisessa ryhmässä hyvin tasaisesti. Tätä voi puolustaa se, että panelistien omat asiantuntijuudet ja intressit asettuivat hyvin moneen eri näkökulmaan ja he tarkastelivat väitteitä laajemmasta viitekehyksestä käsin kuin pelkästään yhdestä asiantuntijuudesta ja intressistä.

5.2 Hämmästyttää kummastuttaa pientä kulkijaa

Aineistoa käsiteltäessä pohdin, että osaammeko nähdä ne mahdollisuudet, jotka meillä on käsissämme. Kompastuuko humanistisella ja kasvatusalalla laaditut innovaatiot alan vaatimattomaan ääneen ja alan huonoon arvostukseen jyräävien massojen alla? Alalla on esimerkiksi erilaisia toimivia ennalta ehkäisevän työn malleja tarjolla useissa kunnissa, mutta alan vaatimaton ääni kertoo, että ”tämä on nyt tämmöistä, muut tekevät hienompaa ja parempaa”. Missä on nuvan paljon puhuttu vahva ja järkkymätön ammatti-identiteetti? Sen tiedän, että se nousee puolustamaan lapsen, nuoren, aikuisen ja ikääntyneen oikeuksia aina tarpeen vaatiessa paikassa kuin paikassa. Onko muiden oikeuksien puolustamisesta tullut niin tärkeää, että oman ammatin puolustaminen unohtuu siinä sivussa?

Minua jäi myös askarruttamaan, että onko Nuoriso- ja vapaa-aikatyö lyhyestä historiasta ja pienestä alasta huolimatta vakiintunut ammatti, joka pyrkii pitämään yllä jotain tuttua ja turvallista? Vai voidaanko todeta, että ala on innovatiivinen, muuntautumiskykyinen ja tulevaisuudessa elävä työ, joka pyrkii löytämään uria ja uomiaan parantaaksensa yhteiskuntamme hyvinvointia. Voidaanko alaa edes luokitella näin rajusti kahteen eri äärilaitaan?

Surullista on huomata, että alalla on edelleen vähän akateemista, systemaattista tutkimusta. Nuorisotutkimusverkosto, Tampereen yliopisto, Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Mikkelin ammattikorkeakoulu tuottavat onneksi tutkimuksia, mutta ammatillisen koulutuksen tutkimus on tässäkin suhteessa vähäistä. Tutkimuksia lukiessani huomasin myös, että tutkimuksissa korostuu nuorisotyön osuus. Mihin jää kaikille ikä- ja kohderyhmille osoitettu vapaa-aikatyön tutkimus. Kuka sitä tekee?

Kehittämistyöni herätti minussa ison kysymyksen siitä, kuka omistaa nuoriso- ja vapaa-aikatyön? Ketkä kaikki ammattiryhmät ovat tervetulleita operoimaan yhteisen hyvän eteen? Huudamme moniammatillisen työn puolesta, mutta suojelemme omaamme työn ja työnideologian menettämisen pelossa. Mikäli lähdemme liikkeelle kohderyhmien tarpeista, eikä ammattikuntien rakentamista instituutioista voisimme saada aikaan uudenlaista ajattelua työ- ja toimintamu-

toihimme. Onneksi tällaisia rakenteita on havaittavissa esimerkiksi Oman muotoinen koti –hankkeessa, jossa kolme alle 25-vuotiasta nuorta muutti Laajasalon palvelutalo Rudolfiin (Oman muotoinen koti 2016).

Vastaavasti työllistymisen raja-aidat luovat haasteita nuoriso- ja vapaa-aikalalle. Mikäli nähdään, että sosionomit tekevät yhteisöpedagogien työtä ja lähihoitajat tekevät nuvalaisten työtä, eikä töiden jakautumista tapahdu kuitenkaan toiseen suuntaan, voidaan kyseenalaistaa yhteiskunnallisesti koulutusrakenteiden toimivuutta ja tasapuolista alojen arvostamista. Onko kysymyksessä suurten, tunnettujen alojen brändäys ja pienten alojen jalkoihin jäänti? Myös lainsäädännölliset aukot vahvistavat työllistymistä vain toiseen suuntaan.

Tutustuessani kehittämishankkeen aikana erilaisiin lähteisiin, huolestuin huomautessani, että virkamiestasolla on yleisesti tiedossa ja hyväksyttyä, että nuorisotyöstä karsitaan ensimmäisten joukossa. Koulutustarjonta 2020 –työryhmän perusteluina nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinnon suorittaneiden kokonaismäärän laskemiseksi kerrotaan, että koska kuntien tulee säästää kustannuksista, se tullaan tekemään mitä ilmeisemmin nuoriso- ja liikuntapalveluista, sillä niiden järjestämisen tasoon ei ole pakottavaa lainsäädäntöä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b, 104.) Nuorisotyö nähdään tässäkin kerätyssä aineistossakin edelleen enemmän ennalta ehkäisevänä ja näin ollen yleensä halvempänä vaihtoehtona kuin korjaava työ. Silti sen toteuttamisen tasosta ollaan valmiita luopumaan, vaikka pidemmällä aikavälillä säästöt voivat kääntyä suuriksi menetyksiksi. Ja kuitenkin, kun kaikkea ei voi laskea rahassa.

5.3 Nuvan tulevaisuus 2025

Miltä sitten nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnosta valmistuvien tulevaisuus näyttää vuonna 2025? Tehdäänkö nuorisotyöllä tulevaisuutta? Rakentaako yhteisöllisyyteen, osallistavuuteen, sosiaaliseen vahvistamiseen ja vaikuttamiseen painottava ammattikunta yhteiskuntaamme parempaan suuntaan? Voiko näistä ammattimme vahvuuksista olla annettavaa laajemmallekin kohderyhmälle kuin nuorille? Olisiko pian aika poistaa ammattinimikkeestä sana ”nuoriso” ja tarkastella työkenttää laajemmasta ikäskaalasta käsin?

On huojentavaa saada todeta, että Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammattitaidolla on edelleen kysyntää kymmenen vuoden päästä. Alan loistavaa ohjaus- ja menetelmäosaamista tarvitaan myös muilla ikä- ja kohderyhmäluilla. Mitä ilmeisemmin tutkintonimikkeekin johdosta työ kuitenkin tulee painottumaan edelleen vahvasti nuorisotyöhön. Ohjaustyön kohderyhmämuutos tulee muuttamaan tulevaisuudessa väistörakenteen muutoksen myötä. Vaikka painopiste oletetaan pysyvän nuorissa, niin monikulttuurisuus ja ikääntyvät tuovat lisää työsarkaa nuvalaisille. Mielenkiintoista on huomata, että varhaiskasvatustyö nähdään hieman enemmän muiden alojen osaamisena, joskin nuvalaisten ryhmäohjauksellisella osaamisella olisi annettavaa myös varhaiskasvatuksen tehtäviin.

Se, että tulevaisuuden nuva-työ nähdään vuonna 2025 edelleen enemmän ennaltaehkäisevänä kuin korjaavana on ilahduttavaa. Kuitenkin jo nyt ja enemmän ehkä tulevaisuudessa nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajat tulevat tekemään töitä myös korjaavan työn parissa.

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajia pidetään menetelmäosaamisen asiantuntijoina. Kuitenkin ohjauksenmenetelmät ja niiden luokittelu kaipaavat uudistamista tulevaisuuteen matkatessa. Uudet ehdotukset ohjausmenetelmiin nousevat sosiaalisen elämän ja jaksamisen tukemiseen liittyvistä haasteista.

Ilo oli huomata, että yhteisöpedagogien ja nuvalaisten myrskyisten rinnakkaiselon vuosien jälkeen ammatillisen perustutkinnon ja ammattikorkeakoulututkinnon välillä on rauhan ja yhteistyön ilmapiiri. Tulevaisuuden ohjaus- ja kasvatustalan työtehtävissä tarvitaan sekä yhteisöpedagogeja että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajia. Ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneiden vahvuutena on ryhmäohjaukselliset, kohtaamisen ja vuorovaikutuksen taidot. Yhteisöpedagogien vahvuutena puolestaan nähdään yksilöohjauksen, johtajuuden, kehittämistyön ja isojen kokonaisuuksien hallintataidot. Vaikka koulutukset sivuavat toisiansa, osaaminen on erilaista. Koulutusasteiden erot koulutuksessa tulisi säilyttää ja selkiyttää myös käytännön tasolla. Molempien koulutusten ei ole tarvetta vastata samoihin osaamistavoitteisiin.

Tilastoinnin näkökulmasta meillä on edelleen luokitusongelma. Luokitus on jäänyt elämään vanhaa tilastokeskuksen ammattialaluokitusta vaikkei se vastaa enää nykyistä koulutusalaaluokitusta. Vaarana on, että saamme jatkuvasti ulos vääränlaista dataa, jonka perusteella tehdään virheellisiä opintopaikkojen vähentämistä vääristä paikoista.

Huomionarvoista on, että valtaosa nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnosta valmistuttuaan työllistyy eri luokitusten aloille esimerkiksi lastensuojeluun, koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan, liikunta ja vapaa-aikaohjaajiksi, koulunuorisotyöhön, henkilökohtaisen avustamisen töihin, ikääntyvien ohjaukseen, kehitysvamma-alalle, työpajaohjaukseen, varhaiskasvatukseen, asunto-ohjaukseen ja päivähoitoon (Uusitalo 2013; Huttunen & Kansanaho 2015).

Useilla aloilla on työvoimapulaa ja nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammattilaiset ovat otettu työelämässä hyvin vastaan ja heidän ohjauksen ammattitaitoa on arvostettu. Esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuvat palvelutavat tarvitsevat ohjauksen ja vuorovaikutuksen ammattilaisia. Ihmisten osallistaminen, hyvinvoinnin, demokratian ja taloudellisuuden näkökulmasta on tulevaisuudessa keskiössä. Uusi hallitusohjelma vaatii mm., että kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa. Osana tätä työtä tarvitaan ohjausosaamista hoitotyön lisäksi. Tähän työhön on nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajalla osaamista, vaikka ammattinimike usein virheellisesti yhdistetään vain kunnan nuorisotyöhön. Nuoriso- ja vapaa-ajan tutkinto antaa laaja-alaisen osaamisen eri työsektoreille kunnissa, järjestöissä sekä yksityisellä puolella. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien henkilöstön yksityiskohtaisista ja kapea-alaisista kelpoisuusvaatimuksista luovutaan, jolloin tehtäviin valittavien osaaminen korostuu. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon kohdalla työllistymisen esteitä on runsaasti esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ja lastensuojelussa, vaikka tutkinnon antama osaaminen olisi riittävää tiettyihin ko. alojen työtehtävistä ja toisi aloille kaivattua moniammatillisuutta. (Huttunen & Kansanaho 2015.)

5.4 Koulutuksen kehittämisen haasteet

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto kaipaa sisällöllistä kehittämistä. Tutkinto painottuu edelleen hyvin paljon nuorisotyöhön, mutta tulevaisuus haastaa laajentamaan kohderyhmäosaamista. Pelkästään nuorisotyöhön rakennettu opintopolku ei tue työllistymistä enää vuonna 2025. Tulevaisuuden työnteon ennakkoinnin, lainsäädännön, koulutusrakenteiden ja -sisältöjen tulisi muodostaa polkuja, jotka työllistävät tarkoituksenmukaisesti. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkintoa suositellaan rakennettavaksi niin, että se erottuisi vahvemmin omaksi alakseen eikä se näin ollen rinnastuisi esimerkiksi lähihoitajatutkintoon.

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja –tutkintonimikettä on myös uudistettava. On syytä pohtia vastaako nimike tulevaisuuden ammattia, tutkinnon kokonaissisältöä ja työnkuvaa. Nimike nähdään osin keskittyvän liikaa ”nuoriso” -sanalla ympärille, mikäli tulevaisuuden työtehtävät ovat muualla kuin nuorten vapaa-ajanohjauksessa. Opetushallituksen kevään 2016 esityksen mukaan nimike olisi vaihtumassa koulutusrakenteen muutosten yhteydessä nuoriso- ja yhteisöohjaajaksi. Onko tämäkään tutkintonimike tarpeeksi kuvaava vastaamaan nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan tulevaisuuden työtehtäviin?

5.5 Kehittäjä katsoo tulevaisuuteen

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon kehittämistä tulee edelleen jatkaa tieteelliseen tutkimukseen pohjaten. Keskeisiä jatkotutkimuksen aiheita ovat esimerkiksi perustutkinnosta valmistuneiden työllistymisen polut ja urat. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon perusteissa käytettävien käsitteiden tulkinnat olisi hyvä myös kerätä nuva-kouluttajilta kautta Suomen. Näiden erilaisten tulkintojen kautta päästäisiin kiinni niihin merkityksiin, joiden kautta tutkintoa viedään eteenpäin kouluttamalla yhä uusia ja uusia nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajia maailmalle. Vaikka tutkinnon perusteet muuttuvat, ei välttämättä annettava opetus muutu.

Kehittämistä ei tule tehdä kehittämisen vuoksi, eikä tutkimusta tutkimisen vuoksi. Leppä & Palomäki (2012, 227) toteavat, että nuorisotyön kenttä on jo itsessään pirstaleinen, joten kehittämistyötä tarvitaan perustyöstä aina lainsäädännön tasolle. Kuitenkin on syytä kiinnittää huomiota mitä kehitetään, missä kehitetään ja kuka kehittää. Kehittämistyön rajapinnat täytyy olla selvillä, eikä kehittämistyön ohjaamiseen riitä pelkästään eri verkostojen omat sopimukset, vaan se tarvitsee tuekseen kansallista ohjausta.

Humanistinen ja kasvatustieteellinen tarvitsee avointa, vuorovaikutuksellista keskustelua niin koulutusalojen ja -tasojen välillä kuin myös eri toimintasektoreiden välillä. Delfoi mahdollistaa hyvin ainakin tulevaisuuteen luotaavan keskustelun ja voinkin suositella sitä yhdeksi alan tulevaisuudentutkimuksen keskustelu-areenaksi.

Nuorisoalan ja muun ohjaustoiminnan koulutustoimikunnan julkaisema tiedote humanistisen ja kasvatustieteellisen -koulutuksesta ja kelpoisuudesta tarvitsee nopeaa päivitystä ja levitystä työnantajille. Nopean päivityksen toki tekee haasteelliseksi avoimena olevat lainsäädäntöuudistukset.

Ala tarvitsee kehittämisen ja tutkimisen lisäksi laajaa, positiivista nostetta osakseen. Pienen alan ääni on saatava kuuluviin yhteiskunnassamme. Tämän vuoksi haastan koulutuksen järjestäjiä, NuVa-verkostoa, työntekijöitä ja -antajia lisäämään edelleen nuva-osaamisen tietoutta, pitämään heikomman ja pienemmän puolta sekä arvostamaan alaa sen kaiken hyvän tähden, jota sillä on.

Samalla humanistisen ja kasvatustieteellisen valtaapitävien olisi syytä puolustaa alan soveltuvuutta erilaisiin tehtäviin ja otettava rohkeasti ja reilusti kantaa lainsäädännön uudistuksiin, jotka koskevat ohjauksen ja kasvatuksen aloja. Isot alat eivät saa jyrätä pienempiä pois altaan. Ammattiyhdistyksillä on myös iso vastuu puolustaa humanistisen ja kasvatustieteellisen ammatillisten perustutkintojen ääntä työllistymisen esteitä raivatessaan.

”Nuorisotyö tarvitsee myös muita, mutta näyttää siltä, että muut tarvitsevat nuorisotyötä vielä enemmän.” (Parviainen 2009, 38.)

6 LOPUSSA KIITOS SEISOO

Lähdin tälle ammatillisen kasvun matkalle sisuuntuneena yhden alaamme koskevan väitöskirjan kohtaan. Kirjoitin siitä jo YAMK- tutkintoon hakeutumisen yhteydessä vaadittuun esseeseen seuraavasti ”Katariina Soanjärven (2011, 93) väitöstudkimuksessa Soanjärvi maalaillee nuoriso- ja vapaa-ajan perustutkinnosta mielikuvaa ”laulu- ja leikkilinjasta”, jonka suorittaminen ei tarvitse akateemisia taitoja. Soanjärvi on osunut kirjoittamallaan lausunnolla suoraan nuva-alan kouluttajien sydämeen, eikä välttämättä pelkästään positiivisessa mielessä. Nuva-alan koulutusta on kehitettävä.”

Päätän opintoni samaan lainaukseen ja totean, että kasvoinkin tällä matkalla ammattilaisena, kehittäjänä ja kouluttajana. Toivottavasti myös nuva-alan koulutus voisi kehittyä kappaleen matkaa ja mielikuva ”laulu- ja leikkilinjasta” voisi hautautua historiaan. Ainakin tiedän sen, että asiat menevät parhaillaan eteenpäin päätöksenteon rattaistoissa. Kiitos Katariina haasteesta, jonka heitit tietämättäsi minulle. Otin siitä kopin ja heitän pallon seuraavalle. Toivottavasti joku sisuuntuu jostain kehittämistyön kohdasta ja päättää viedä asiaa omalla tutkimuksellaan eteenpäin. Olen edelleen sitä mieltä, että nuva-alan koulutusta on kehitettävä ja uskon, että nuva-alassa on paljon potentiaalia.

Nuorisotyön ammatillinen kenttä on täynnä käveleviä esikuvia usealle nuorelle ja miksei aikuisellekin. Päivi Kaasinen ja Katariina Soanjärvi olivat minulle ammatillisen tien suunnannäyttäjiä (Kiitos teille!). Ajattelin nuorena nuorisotyönideologiaan rakastuneena, että nuorisotyöllä voidaan pelastaa maailma. Kaiken jälkeen uskon naivisti edelleen, että meillä on käsissämme sellaisia työn tekemisen muotoja, malleja ja tapoja, että niillä olisi kysyntää yhteiskunnassamme laajemminkin. Laitetaan siis se hyvä, joka meillä jo on, kiertämään!

Kiitos panelisteille ajastanne ja asiantuntemuksestanne. Kiitos osaavalle, kannustavalle ja positiiviselle ohjaajalle. Kiitos Humakille työn tilaajana. Kiitos kielenkääntäjälle alamme sanaston kesyttämisestä. Kiitos sisällöllisille ja kielellisille huoltajille pilkkuttamisesta. Kiitos kollega-mentorilleni, olet avannut minun silmäni näkemään syvemmälle. Kiitos kannustus- ja tukijoukoille sekä opintotuenmaksajille.

LÄHTEET

Julkaistut lähteet

- Auvinen, Ari-Matti (toim.) 2013. Yhteenveto delfoi-työskentelystä. Suomen eOppimiskeskus ry.
- AMKE 2015. Ammatillisen koulutuksen rahoitus supistuu. Uutinen 28.9.2015. Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry. Viitattu 20.4.2016
<http://www.amke.fi/ajankohtaista/uutiset/uutinen/ammattillisen-koulutuksen-rahoitus-supistuu.html?p22=29>
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.
- Futurix. Tulevaisuuden tutkimus. Viitattu 12.4.2015.
<http://www.futunet.org/fi/materiaalit/etusivu>
- Haapala, Anu 2012. Tulevaisuuskuvat nuorisotyössä. Nuorisotyö kaarnalaivana virrassa vai laivan kapteenina. Teoksessa Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus. Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 128. Helsinki: Hakapaino, 52–63.
- Hakala, Juha T. 2001. Menetelmällisiä koetuksia. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-Kustannus, 10–23.
- Heikkinen, Hannu 2001. Toimintatutkimus– toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-Kustannus, 170–185.
- Hiltunen, Elina 2012. Matkaopas tulevaisuuteen. Helsinki: Talentum.
- Hiltunen, Elina 2013. Heikot signaalit. Teoksessa Kuusi, Osmo & Bergman, Timo & Salminen, Hazel. Miten tutkimme tulevaisuutta. 3., uudistettu painos. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, 296–314.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirvonen, Elina 2009. Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla. Teoksessa Suvi Raitakari & Elina Virokannas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 96, 41–61.
- Horelli, Liisa & Kyttä, Marketta & Kaaja, Mirkka. Lasten ja nuorten osallistumista tukevia menetelmiä. Teoksessa Gretscher (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Askeleita osallisuudesta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Suomen kuntaliitto. 31–47.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opetussuunnitelma 2013–2018. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015. Opinnäytetyöopas. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi amk–tutkinto. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

- Juote, Atso & Anttila, Markus 2006. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon osaamistarpeiden ennakointi vuosille 2015–2020. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Jyväskylän yliopisto 2007. Kasvatustieteiden tiedekunta. Aineistojen hankinta ja tutkittavien kohtelu. Viitattu 28.7.2015 <http://r.jyu.fi/dmV>
- Kananen, Juha 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännönopas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kaunismaa, Pekka & Kouvo, Anne 2013. Nuoriso- ja vapa-ajanohjauksen perustutkinnon ja lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon osaaminen ja profiili. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Kiiski Kataja, Elina. 2016. Megatrendit. Tulevaisuus tapahtuu nyt. Muistio 13.1.2016. Helsinki: Sitra.
- Kuula, Arja 2006. Toimintatutkimus. Luku 5.4. kokonaisuudesta Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto, verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 10.4.2016 <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.
- Kuula, Arja 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Kuusi, Osmo & Kamppinen, Matti 2003. Tulevaisuuden tekeminen. Teoksessa Kamppinen, Matti & Kuusi, Osmo & Söderlund, Sari. Tulevaisuudentutkimus. Perusteet ja sovellukset. 2. Korjattu painos. Helsinki: SKS, 117–170.
- Kuusi, Osmo 2002. Delfoi-menetelmä. Teoksessa Kamppinen, Matti & Kuusi, Osmo & Söderlund, Sari (toim.) Tulevaisuuden tutkimus. Perusteet ja sovellukset. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura, 204–225.
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005.
- Linturi, Hannu 2013. Delfoi –oraakkelin matkassa. Artikkel. Futurix-ympäristö. Viitattu 14.4.2016. http://www.futunet.org/fi/materiaalit/metodit/2_metodit/1_delfix?C:D
- Leppä, Tanja & Palomäki, Tuija 2012. ”Käytännöllinen tyke” Työelämän kehittämis- ja palvelutoiminta nuoriso- ja vapaa-aika-alan työelämän ja koulutuksen järjestäjien yhteisenä kehittämistyökaluna. Teoksessa Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus. Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 128. Helsinki: Hakapaino, 213–228.
- Lundblom, Pia 2009. Ohjaus –mitä se oikein on? Nuorisotutkimus 27. vuosikerä, 1/2009, 66–68.
- Lundblom, Pia 2014. Ehkäisevä työ käsitteenä ja toimintana. Teoksessa Pylkänen, Sanna & Viitanen, Reijo (toim.) Ehkäisevä työ pedagogisesti. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 8–14. Viitattu 19.3.2016 <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/03/Humak-ehkaiseva-tyo-pedagogisesti.pdf>
- Maahanmuuttovirasto 2015. Turvapaikka- ja pakolaistilastot. Viitattu 26.1.2016. http://www.migri.fi/download/64198_TP_tilannekuva_julkaistava_6.12.pdf?742bd5d96025d388

- Malaska, Pentti & Virtanen, Ilkka 2013. Tulevaisuuksienkaikkeus. Teoksessa Kuusi, Osmo & Bergman, Timo & Salminen, Hazel. Miten tutkimme tulevaisuutta. 3., uudistettu painos. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, 125–136.
- Martikainen, Ossi & Vähämäki, Minna 2016. Hyvän elämän malleja. 5.1 Humanismi. Oppimateriaaleja. Otavan Opisto. Viitattu 10.4.2016
<http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/et/et1/index>
- Mäkelä, Keijo. 2006. NUOTTA 2015. Nuorisoalan koulutustoimikunnan alaisen koulutuksen tarveselvitys. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 25.3.2016.
http://www.oph.fi/download/47242_nuotta.pdf
- Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.), Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkoston / Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 21–43.
- Nieminen, Juha 2012. Tiedonintressit nuorisotyön kehittämisessä. Teoksessa Komononen, Katja; Suurpää, Leena & Söderlund, Markus. Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 128. Helsinki: Hakapaino, 36–51.
- Niinistö, Sauli 2016. Valtiopäivien avauspuhe 4.2.2016. Viitattu 22.2.2016.
<http://www.tpk.fi/Public/default.aspx?contentid=341374&nodeid=44810&contentlan=1&culture=fi-FI>
- Nuorisoalan koulutustoimikunta. 2010. Humanistinen ja kasvatusala –koulutus ja kelpoisuus. Tiedote. Nuorisoalan ja muun ohjaustoiminnan koulutustoimikunta. 10.11.2010. Viitattu 23.3.2016.
http://www.edu.fi/download/127372_humanistinen_ja_kasvatusala_koulutus_ja_kelpoisuus.pdf
- Nuorisolaki 72/2006.
- NuVa-verkostopäivät 2015. Keskustelumuistiinpanot 5.-6.11.2015. Pieksämäki. Seurakuntaopisto.
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOY.
- Oman muotoinen koti 2016. Hankkeen internetsivut. Viitattu 10.4.2016.
<http://omanmuotoinenkoti.munstadi.fi/>
- OAJ 2015. Budjetti vie lähes 200 miljoonaa euroa. Uutinen 28.9.2015. Opetusalan ammattijärjestö. Viitattu 20.4.2016
http://www.oaj.fi/cs/oaj/Uutiset?contentID=1408912443501&page_name=Budjetti+vie+lahes+200+miljoonaa+euroa
- OAJ 2016. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 7.3.2016.
<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatuslaki?resolvetemplatefordevice=true>
- Opetushallitus 2014a. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto, Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja. Määräys 70/011/2014. Viitattu 12.3.2016.
http://www.oph.fi/download/162459_nuoriso_ja_vapaa_ajanohjauksen_pt_01082015.pdf
- Opetushallitus 2014b. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, lähihoitaja 2014. Määräys 79/011/2014. Viitattu 12.3.2016.

http://www.oph.fi/download/162460_sosiaali_ja_terveysalan_pt_01082015.pdf

- Opetushallitus 2015a. Ohjauksen ja kasvatuksen tutkintorakenteen kehittämisen työryhmän asettaminen 18.3.2015. Dno 7/041/2015.
- Opetushallitus 2015b. Ohjauksen ja kasvatuksen tutkintorakenteen kehittämisen työryhmän muistio 18.11.2015.
- Opetushallitus 2016. Koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi. Viitattu 17.3.2016.
http://www.oph.fi/tietopalvelut/ennakointi/koulutus_ja_osaamistarpeiden_ennakointi
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksestä HE xx/2010 vp. Luonnos 21.5.2010. Viitattu 20.4.2016
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/ammattillisen_koulutuksen_koeopenhamina-prosessi/Liitteet/Kansallinen_viitekehys_HE_luonnos_210510.pdf
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015a. Asettamispäätös työelämän ohjausryhmän ammatillisen tutkintorakenteen uudistamiseksi 15.4.2015. OKM/14/040/2015
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015b. Suomi osaamisen kasvu-uralle. Ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:14. Viitattu 18.3.2016
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/tr14.pdf?lang=fi>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016a. Varhaiskasvatuslain uudistaminen. Viitattu 18.3.2016.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/index.html
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016b. Nuorisolain uudistaminen. Viitattu 18.3.2016. http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/vireilla_nuoriso/nuorisolaki/
- Parviainen, Immo 2009. Haaste tulevaisuudelle: yhteisöpedagogien (AMK) osaaminen näkyväksi. Teoksessa Lind, Kimmo (toim.). Mahdollisuuksien maailma. Näkökulmia yhteisöpedagogien (AMK) koulutukseen ja työhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja S. Oppimateriaaleja 19. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 38–47.
- Pohjola, Anneli 2009. Nuorisotyön ja sosiaalityön rajapinnoilla. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 96, 21–40.
- Pylkkänen, Sanna & Viitanen, Reijo (toim.) Ehkäisevä työ pedagogisesti. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 8–14. Viitattu 19.3.2016 <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/03/Humak-ehkaiseva-tyo-pedagogisesti.pdf>
- Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina 2009. Yhteisiä teemoja etsimässä. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Nuorisotutkimusseura: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 5–18. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura julkaisuja 96.

- Rubin, Anita 2002. Skenaariopolut tulevaisuuteen. Artikkel. Futurix-ympäristö. Viitattu 11.4.2016.
http://www.futunet.org/fi/materiaalit/metodit/2_metodit/2_skenarix?C:D=347698&selres=347698
- Sisäministeriö 2016. Turvapaikanhakijoita saapui viime vuonna ennätysmäärä. Uutinen. Sisäministeriö. Viitattu 26.1.2016.
<https://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat>
- Soanjärvi, Katariina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Väitöstutkimus. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä studies in education, psychology and social research 413.
- Tapio, Mari & Odell, Heidi 2014. Voimavaraajia kouluttamassa – Osaamisen hiontaa ehkäisevän työn kehittämishankkeella. Teoksessa Pylkkänen, Sanna & Viitanen, Reijo (toim.) Ehkäisevä työ pedagogisesti. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. 30-41. Viitattu 19.3.2016 <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/03/Humak-ehkaiseva-tyo-pedagogisesti.pdf>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen käsitteleminen Suomessa. Helsinki. Viitattu 15.7.2015
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Uusitalo, Mari 2013. Sijoittumiskysely Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkintokoulutuksesta vuosina 2008–2012 valmistuneille. Raportti. G6 Opistot. Viitattu 17.3.2016.
<http://www.epopisto.fi/opintolinjat/materiaali/sijoittumiskysely.pdf>
- Vaarama, Marja 2013. Kaikenikäisille Hyvä Suomi. Sukupolvipolitiikalla sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävään hyvinvointiyhteiskuntaan. Työpaperi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Copy-Set Oy. Viitattu 26.1.2016.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110167/THL_TY%C3%9618_2013web.pdf?sequence=1
- Valtioneuvosto 2015. Toimintasuunnitelma strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi. Hallituksen julkaisusarja 13/2015. Valtioneuvoston kanslia.
- Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 608/2005.
- Van Galeen, Sjef 2016. Theory of Change and the Futures Cone. Viitattu 21.3.2016 <https://www.sjef.nu/theory-of-change-and-the-futures-cone>
- Varhaiskasvatuslaki 36/1973.
- Vuohelainen, Elsi. Näköalaa tarjoamassa – Preventiimin koulutukset syntyvät yhteistyöllä. Teoksessa Pylkkänen, Sanna & Viitanen, Reijo (toim.) Ehkäisevä työ pedagogisesti. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. 42–49. Viitattu 19.3.2016 <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/03/Humak-ehkaiseva-tyo-pedagogisesti.pdf>
- Wilenius, Markku 2015. Tulevaisuuskirja. Metodi seuraavan aikakauden ymmärtämiseen. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Julkaisemattomat lähteet

Huttunen, Katriina & Kansanaho, Minna 2015. Kannanotto sähköpostitse Samuli Leveälahdelle 11.6.2015 julkaisuun Suomi osaamisen kasvu-uralle. Ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle.

Huttunen, Katriina & Luukkonen, Pia 2010. Ideariihi nuva-koulutuksen sisällöistä. Muistiinpanot 19.11.2010. Jämsän ammattiopisto.

Kuusi, Osmo 2016. Tulevaisuuskenttätutkimuksen lähtökohtia ja käytäntöjä. Luentomuistiinpanot 19.2.2016. Delfoi-paja. Otavan Opisto.

LIITTEET

Liite 1: Ohjauksen ja kasvatuksen tutkintojen tutkintorakenteen kehittäminen – työryhmän asettaminen

Liite 2: Delfoi-kysymykset

Liite 3: Kutsukirje panelisteille

Liite 4: Informaatiokirje paneelisteille

Liite 5: Ohjeita eDelfoihin

Liite 6: OHJAKAS-työryhmän tausta-aineistot

Liite 7: Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkimuksen ja kansalais- ja järjestötoiminnan koulutusohjelman, yhteisöpedagogi (AMK) vertailutaulukko

Jakelussa mainituille

OHJAUKSEN JA KASVATUKSEN TUTKINTOJEN TUTKINTORAKENTEEN KEHITTÄMINEN -TYÖRYHMÄN ASETTAMINEN

Tausta

Opetushallitus on valmistelemaan ohjauksen ja kasvatuksen tutkintojen tutkintorakenteen kehittämistä ja siitä mahdollisesti esityksen tekemistä opetus- ja kulttuuriministeriölle. Tällä hetkellä lähinnä koulutusalaan humanistisen ja kasvatustieteiden koulutus kuuluu useita perustutkintoja sekä muutamia ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, joiden tutkintojen osissa ja ammattitaitovaatimuksissa on arvioitu olevan osaamisen päällekkäisyyttä.

Ohjauksen ja kasvatuksen tutkinnot eivät kaikilta osin vastaa työelämän ammattirakennetta tai osaamisvaatimuksia. Lisäksi varhaiskasvatustalainsäädäntöä ollaan uudistamassa, ja sen toisessa vaiheessa tullaan myös ottamaan kantaa ammatinharjoittajien kelpoisuusvaatimuksiin. Tässä yhteydessä on tarpeen selvittää myös yhtymäkohdat sosiaali- ja terveystieteiden tutkintoihin.

On perusteltua, että lasten, nuorten ja aikuisten ohjaamiseen liittyvät tutkinnot muodostaisivat loogisen rakenteen ja jatkumon perustutkinnoista lisäkoulutukseen ja mahdollisesti ammattikorkeakoulutukseen.

Työryhmän tehtävät

Opetushallitus asettaa työryhmän, jonka tehtävänä on

- selvittää nykyisten tutkintojen työelämävastaavuutta ja tarvetta muutoksiin
- selvittää ohjauksen ja kasvatuksen ammatillisiin tutkintoihin liittyvä osaaminen ja niiden tuottamat kelpoisuudet
- vertailla eri tutkintojen tutkinnon osia ja ammattitaitovaatimuksia
- tehdä tarvittaessa vertailua lähialojen tutkintoihin
- tehdä ehdotus suunnitelmaksi tämän alan tutkintojen tutkintorakenteen mahdollisista muutoksista – perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot ja niiden tutkintojen nimistä ja tutkintonimikkeistä.

Työryhmän tulee hyödyntää osaamisen ennakoinnista eri lähteistä saatua tietoa ja muuta tutkimus- tai selvitysaineistoa. Työryhmän tulee myös ottaa opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmässä laadittavat yleiset linjaukset tutkintorakenteen kehittämisestä.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Työryhmän jäsenet

Työryhmän jäseniksi Opetushallitus kutsuu seuraavat henkilöt:

Lehtori Tiina Haaksilahti, Turun kristillinen opisto
 Asiantuntija Marja Pesonen (kasvatuksen koulutus), Kirkkohallitus
 Koulutuspäällikkö Minna Kansanaho, Etelä-Pohjanmaan opisto
 Yliopettaja Reijo Viitanen, Humanistinen ammattikorkeakoulu
 Koulutusvastaava Tamara Palmros-Aalto, Koulunkäynnin tukipalvelujen
 tutkintotoimikunta
 Opettaja Ritva Huhtinen, Lasten ja nuorten erityisohjauksen
 tutkintotoimikunta
 Opetusneuvos Aira Rajamäki, Opetushallitus

Työryhmän tulee kuulla tarvittavia sidosryhmiä ja muita asiantuntijatahoja.

Työryhmän puheenjohtaja toimii opetusneuvos Ulla Aunola ja
 varapuheenjohtajana opetusneuvos Sanna Penttinen.
 Työryhmän sihteerinä toimii opettaja Katriina Huttunen Jämsän
 ammattiopistosta.

Työryhmän toimikausi on 1.3.–30.9.2015. Alustava ehdotus tutkintorakenteen
 mahdollisista muutoksista tulee tehdä kuitenkin jo 1.9.2015 mennessä.

Ylijohtaja

Petri Pohjonen

Opetusneuvos,
 yksikön päällikkö

Sirikka-Liisa Kärki

LIITE

Luettelo Humanistisen ja kasvatustieteiden ja sosiaali- ja terveysalan työryhmän
 tehtävään liittyvistä ammatillisista tutkinnoista

JAKELU

Työryhmän jäsenet

Opetus-, ohjaus- ja kasvatustieteiden koulutustoimikunta
 STM
 OKM

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

LIITE**Humanistisen ja kasvatustieteiden alan ammatilliset tutkinnot/ohjaus ja kasvatus***Perustutkinnot*

Lapsi- ja perhetyön perustutkinto
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto

Ammattitutkinnot

Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto
Romanikulttuuri-ohjaajan ammattitutkinto
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto
Suntion ammattitutkinto

Erikoisammattitutkinnot

Romanikulttuuri-ohjaajan erikoisammattitutkinto
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto

Sosiaali- ja terveystieteiden alan ammatilliset tutkinnot

Sosiaali- ja terveystieteiden alan perustutkinto, lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen osaamisala

Ammattitutkinnot

Perhepäivähoitajan ammattitutkinto
Puhevammaisten tulkin ammattitutkinto
Kehitysvamma-alan ammattitutkinto

Erikoisammattitutkinnot

Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto
Kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto
Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 029 533 1000, faksi 029 533 1035, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnåskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 029 533 1000, fax 029 533 1035, fornamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Liite 2

6 väitettä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon tulevaisuudesta

Mieti oman asiantuntijuutesi näkökulmasta kuinka **TODENNÄKÖISENÄ** ja **TOIVOTTAVANA** pidät esitetyn väitteen toteutumista **Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneiden (myöh. Nuva)** kohdalla vuoteen 2025 mennessä.

Voit väitellä väitteitä vastaan tai niiden puolesta sille varatussa tilassa. Voit myös lukea toisten asiantuntijajanelistien kommentteja ja vastata niihin. Kommentit tallentuvat automaattisesti siirryttäessä seuraavalle sivulle.

Väitteet ovat tarkoituksella osin provokatiivisia, jotta saadaan aikaan aitoa dialogia väitteiden ympärille. Perustelethan tämän vuoksi vastauksesi kommentointikenttään. Voit palata kyselyyn niin monta kertaa kuin haluat.

Koska vastaaminen tapahtuu täysin nimettömästi, etään viittaa kommentoinnissa edellisiin vastauksiisi, koska vastauksia ei voida yhdistää ja yksilöidä.

Kiitos ajastasi ja asiantuntijuudestasi!

Kompetenssit 1/2

Nuva-perustutkinnosta valmistuneiden työn kohderyhmämuutos vuoteen 2025 mennessä.

"Raahaa" vasemmalla olevat siniset laatikot oikealle oleviin laatikoihin. Perustele vastauksesi kommenttikenttään. Mikäli vuonna 2025 on muita kohderyhmiä, kommentoi myös niistä.

	OSAAMISTARVE KASVAA	OSAAMISTARVE VÄHENEÄ	OSAAMISTARVE PYSYY ENNALLAAN	OSAAMISTARVE POISTUU KOKONAAN
Varhaiskasvatusosaaminen				
Ikääntyvien ohjausosaaminen				
Monikulttuurisuusosaaminen				
Nuorten ohjausosaaminen				
Erityisryhmien ohjausosaaminen				
Työikäisten ohjausosaaminen				

Kompetenssit 2/2

Nuva-perustutkinnosta valmistuneiden menetelmäosaamisen muutos vuoteen 2025 mennessä.

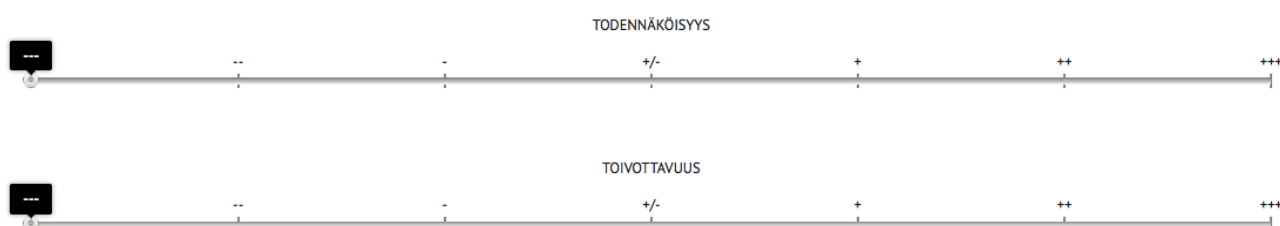
"Raahaa" vasemmalla olevat siniset laatikot oikealle oleviin laatikoihin. Perustele vastauksesi kommenttikenttään. Mikäli vuonna 2025 tarvitaan muuta menetelmäosaamista, kommentoi myös niistä.

	OSAAMISTARVE KASVAA	OSAAMISTARVE VÄHENEÄ	OSAAMISTARVE PYSYY ENNALLAAN	OSAAMISTARVE POISTUU KOKONAAN
Liikunnanohjaus				
Kulttuurinohjaus				
Luonto- ja elämystoiminnanohjaus				
Media- ja verkko-ohjaus				
Teknisten ja kädentaitojen ohjaus				
Tieto- ja neuvontapalveluohjaus				

Kelpoisuus ja soveltuvuus

Nuvasta valmistuneet eivät ole kelpoisia työskentelemään varhaiskasvatuksen parissa vuonna 2025.

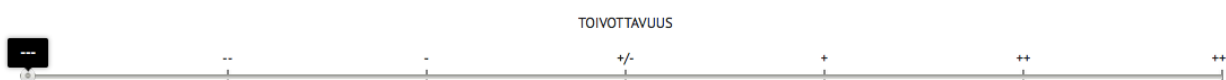
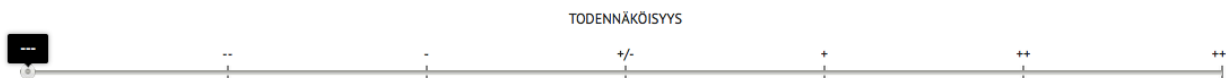
Tällä hetkellä työnantajat tulkitsevat lakia sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista hyvin eri tavoin. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneet voivat toisaalla työllistyä esim. päiväkotiin, mutta toisaalla taas ei.

Työmarkkinat 1/2

Nuvasta valmistuneiden työn painopiste muuttuu ennaltaehkäisevästä työstä korjaavaan työhön vuoteen 2025 mennessä.

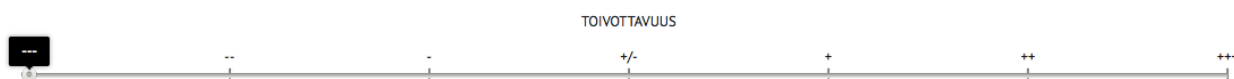
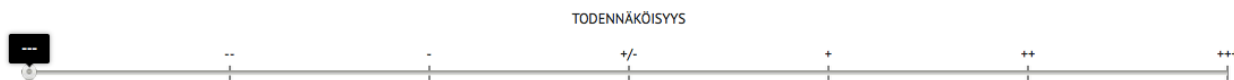
Perustele vastauksesi kommenttikenttään.

Työmarkkinat 2/2

Yhteisöpedagogit (AMK) vievät Nuvasta (ammatillinen perustutkinto) valmistuneiden työt vuoteen 2025 mennessä.

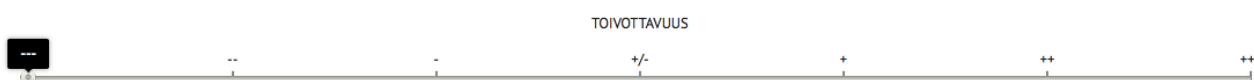
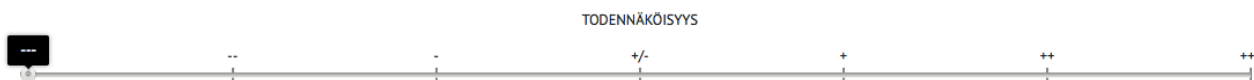
Perustele vastauksesi kommenttikenttään.

Haasteet

Nuoris- ja vapaa-ajanohjaajan ammattinimike poistetaan vuoteen 2025 mennessä.

Perustele vastauksesi kommenttikenttään.

Taustatiedot

IKÄ

- 15-24 vuotta
- 25-34 vuotta
- 35-44 vuotta
- 45-54 vuotta
- 55-64 vuotta
- 65-

ASEMA

- Johtavassa asemassa
- Ylempi toimihenkilö
- Toimihenkilö
- Opiskelija
- Eläkeläinen
- Työtön

KOULUTUSASTE

- Peruskoulu
- Toinen aste (lukio ja ammatillinen koulutus)
- Opistoaste
- Alempi korkeakouluaste
- Ylempi korkeakouluaste
- Tutkijakoulutusaste
- Koulutusaste tuntematon

MAAKUNTA

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa - Åland

AMMATTINIMIKE

EDUSTUS

- Valtio
- Kunta
- Yksityinen sektori
- Kolmassektori
- Muu tai tuntematon

Asiantuntijuutesi

Määrittele alla olevaan matriisiin asiantuntijuutesi. Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.

	NUVA-KOULUTTAJA	NUVA-TYÖNANTAJA	NUVA-OPISKELIJAT (VALMISTUNEET)	TUTKIJU/ KEHITTÄJÄ	NUVA-TYÖNTEKIJÄ
TUTKIMUS/ KEHITTÄMINEN					
KOULUTUS					
HALLINNOINTI					
KENTTÄTYÖ					

Vapaaehtoinen palaute

KIITOS PALAUTTEESTASI!

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Muistathan, että voit palata kyselyyn niin useasti kuin haluat siihen saakka kun kysely on auki.

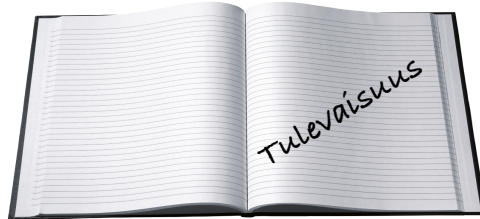
Lähetän teille alustavia tuloksia alkuvuodesta 2016.

KUTSU

Marraskuu 2015

Nuorisotyöllä tulevaisuutta

Kutsu vastaamaan tulevaisuutta koskevaan kyselyyn

Hyvä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon asiantuntija, kouluttaja, opiskelija, tutkija, työnantaja, kehittäjä

Kiinnostaisiko sinua olla mukana katsomassa nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon tulevaisuuteen? Kerään asiantuntijajoukkoa Delfoi-tutkimukseen, joka toteutetaan marras-joulukuun vaihteessa. Kysely on auki ma 23.11.-su 6.12.2015 välillä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee edelleen ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen ja ammatillisten tutkintojen kehittämistä. Humanistisen ja kasvatusalan (tarkemmin ohjauksen ja kasvatuksen) tutkintoja tarkastellaan ja on tarkasteltu myös tässä yhteydessä Opetushallituksen asettaman OHJAKAS-työryhmän toimesta. Olen toiminut tämän työryhmän sihteerinä.

Tutkintojen kehittämistyö vaatii ennakkointia, on katsottava rohkeasti tulevaisuuteen ja ennakoitava sitä mahdollisuuksien mukaan. Tutkimuksen tarkoituksena on saada aikaan eri toimijoiden asiantuntijuuden välistä keskustelua nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon ympärille. Selvittää millaisena alan keskeiset toimijat näkevät nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon tulevaisuuden. Selvittää vastaako työelämän tulevaisuusajatukset kouluttajien ajatuksia. Tutkimus on samalla Humanistisen ammattikorkeakoulun Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelman (YAMK) opinnäytetyö.

eDelfoi-kyselyssä on kuusi väittämää, ja ne kaikki koskevat nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillista perustutkintoa tavalla tai toisella. Toivon, että sinulla olisi aikaa n. 10- 20 minuuttia vastata väitteisiin ja kommentoida sekä väitteitä, että muiden kommentteja. Asiantuntijaryhminä ovat mukana nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon kouluttajat, nuva-työnantajat, nuva-alan opiskelijat sekä nuorisotutkijat ja kehittäjät. Kysely on nimetön ja en edes tutkijana pääse yhdistämään vastauksia vastaajiin.

Mikäli haluat osallistua tutkimukseen, laita minulle vastausviesti katriina.huttunen@humak.edu, niin otan sinuun yhteyttä ja lähetän sinulle eDelfoi-vastauslinkin.

Kiitos yhteistyöstä!

Katriina Huttunen
Humanistinen ammattikorkeakoulu,
Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, Yhteisöpedagogi (YAMK)
p: 044 547 7972 Sposti: katriina.huttunen@humak.edu

INFORMAATIOKIRJE PANEELISTEILLE Marraskuu 2015

Hyvä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon asiantuntija, kouluttaja, opiskelija, tutkija, työnantaja, työntekijä, kehittäjä

Kiitos, että olet mukana. Sinun asiantuntemuksellasi on merkitystä!

”Nuorisotyöllä tulevaisuutta” on kehittämistyö, jossa kiikaroidaan Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon tulevaisuuksia. Kiitos, että olet lupautunut olemaan mukana panelistina eDelfoi-tutkimuksessa. Kerron tässä kirjeessä hieman lisää asiasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee edelleen ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen ja ammatillisten tutkintojen kehittämistä. Humanistisen ja kasvatustieteiden (tarkemmin ohjauksen ja kasvatuksen) tutkintoja tarkastellaan ja on tarkasteltu myös tässä yhteydessä Opetushallituksen asettaman OHJAKAS-työryhmän toimesta. Olen toiminut tämän työryhmän sihteerinä. Tutkintojen kehittämistyö vaatii ennakkointia, on katsottava rohkeasti tulevaisuuteen ja ennakoitava sitä mahdollisuuksien mukaan. Tutkimuksen tarkoituksena on saada aikaan eri toimijoiden asiantuntijuuden välistä keskustelua nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon ympärille. Selvittää millaisena alan keskeiset toimijat näkevät nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon tulevaisuuden. Selvittää vastaako työelämän tulevaisuusajatukset kouluttajien ajatuksia. Muodostaa mahdollisesti em. asiantuntija-kommenttien pohjalta nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon skenaarioita.

Tutkimus toteutetaan Delfoi-kyselyn muodossa, jossa on kuusi tulevaisuutta koskevaa väittämää joiden aikaperspektiivi on kymmenen vuotta. Eli katsomme vuoteen 2025. Nuorisotyöllä tulevaisuutta –kehittämistyö on samalla Humanistisen ammattikorkeakoulun Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelman (YAMK) opinnäytetyö.

Delfoi-tutkimus tiivistetysti

Delfoi on tulevaisuudentutkimuksen tieteenalan asiantuntijamenetelmä, jossa voidaan toteuttaa useita kysely- ja kommentointikerroksia. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään tutkittavaan aiheeseen liittyviä muutossilmioitä ja kehityskulkuja. Delfoin avulla kerätään valittujen asiantuntijoiden mielipiteitä ja tietämystä tulevaisuuden vaihtoehdoista, uhkista ja mahdollisuuksista. Asiantuntijapanelisteilta haetaan yhdistelmää hiljaisesta tiedosta ja asiantuntijatiiedosta. Luonteeltaan Delfoi on laadullinen tutkimus. Tämä Delfoi-kysely toteutetaan yksivaiheisena sähköisenä kyselynä.

Delfoihin osallistutaan nimettömästi, joten kukaan ei pysty yhdistämään vastauksia ja kommentteja vastaajaan. Asiantuntijat osallistuvat prosessiin yksityishenkilöinä, ei esimerkiksi työnantajan tai muun taustaorganisaatio kannan mukaan. Osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja paneelista voi erota milloin tahansa lähettämällä sähköpostia katriina.huttunen@humak.edu. Delfoista löydät lisätietoa esim. [www. https://metodix.wordpress.com/2014/05/19/kuusi-delfoi-metodi/](https://metodix.wordpress.com/2014/05/19/kuusi-delfoi-metodi/)

Käytännön ohjeita

- 1) eDelfoi-kysely on auki marras-joulukuun vaihteessa su 6.12.2015 asti.
- 2) Kyselyyn vastaavaa asiantuntijaryhmää kutsutaan paneeliksi. Panelistiryhmään on kutsuttu Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen ammatillisen perustutkinnon parissa työskenteleviä henkilöitä eri ammattiryhmistä (kouluttajat, tutkijat, opiskelijat, työnantajat, työntekijät, kehittäjät).
- 3) Paneelin työskentely on luottamuksellista ja vastaukset pysyvät yksityisinä. Panelistit eivät missään vaiheessa saa tietää, kuka on vastannut mitenkään. En myöskään tutkijana voi yhdistää vastauksia vastaajiin. Tämän vuoksi, kun perustelet vastauksiasi, älä viittaa edellisiin kommentteihin, koska en pysty yhdistämään niitä toisiinsa. Kun teen loppuraporttia, tulen pyytämään lupaasi julkaista nimesi muiden panelistien joukossa.
- 4) Delfoi-kierroksella pyydän sinua vastaamaan kuuteen väitteeseen ja kommentoimaan niitä. Väitteissä otetaan kantaa onko väite todennäköinen/ei todennäköinen, toivottava/ ei toivottava. Kommentointi tapahtuu väitteiden alla olevassa kommentointi-ikkunassa. Kommentit tallentuvat automaattisesti, kun siirryt seuraavaan väittämään. Kaksi ensimmäistä väitettä ovat hieman eri tyyliä. Niissä pyydän sinua arvioimaan erilaisten osaamistarpeiden kasvua tai vähenemistä.
- 5) Väitteisiin vastaaminen vie aikaasi juuri niin paljon tai vähän kuin haluat. Mutta toivon, että voit varata ainakin aikaasi 10-20 minuuttia vastaamiseen. Voit palata eDelfoihin niin usein kuin haluat ja voit uudelleen ja uudelleen käydä kommentoimassa toistenkin väittämiä. Voit vastata vaikka yhteen kysymykseen kerrallaan. Ohjelmaan pääset takaisin aina lähettämästäni linkistä. Tutkimuksen kannalta on merkittävää, että kommentoit vastauksiasi ja kyseenalaistat, haastat tai puolustat väitteitä ja toisten kommentteja.
- 6) Voit "tilata" sähköpostiisi tiedon, jos joku panelisteista vastaa sinun kommenttiisi eDelfoi-ohjelman oikeassa ylälaudassa olevan käyttäjäprofiiliin kautta. Laita ruksi kohtaan ”Lähetä sähköpostia, kun joku vastaa kommenttiisi”.
- 7) Aikaperspektiivi on kymmenen vuoden päähän eli vuoteen 2025.
- 8) Tulen jakamaan panelisteille alustavia tuloksia vuoden 2016 alussa.

Tervetuloa mukaan aikamatkalle tulevaisuuteen!
Kiitos yhteistyöstä.

Ystävällisesti,
Katriina Huttunen
Humanistinen ammattikorkeakoulu,
Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, Yhteisöpedagogi (YAMK)
044 547 7972, katriina.huttunen@humak.edu

Ohjeita eDelfoihin

1) Väitteisiin vastaaminen

- Kaksi ensimmäistä väitettä ovat ”raahauskysymyksiä”, jossa vasemmalla olevat siniset laatikot ”raahataan” oikealla oleviin laatikoihin oman näkemyksen mukaan.

Kompetenssit 1/2

Nuva-perustutkinnosta valmistuneiden työn kohderyhmämuutos vuoteen 2025 mennessä.

”Raahaa” vasemmalla olevat siniset laatikot oikealla oleviin laatikoihin. Perustele vastauksesi kommenttikenttään. Mikäli vuonna 2025 on muita kohderyhmiä, kommentoi myös niistä.

Varhaiskasvatusosaaminen	OSAAMISTARVE KASVAA	OSAAMISTARVE VÄHENEÄ	OSAAMISTARVE PYSYY ENNALLAAN	OSAAMISTARVE POISTUU KOKONAAN
Ikääntyvien ohjausosaaminen				
Monikulttuurisuusosaaminen				
Nuorten ohjausosaaminen				
Erityisryhmien ohjausosaaminen				
Työikäisten ohjausosaaminen				

- Neljässä seuraavassa väitteessä mieti oman asiantuntijuutesi näkökulmasta kuinka **TODENNÄKÖISENÄ** ja **TOIVOTTAVANA** pidät esitetyn väitteen toteutumista. **Siirrä** mustia palkkeja haluamaasi kohtaan.

Nuvasta valmistuneiden työn painopiste muuttuu ennaltaehkäisevästä työstä korjaavaan työhön vuoteen 2025 mennessä.

Perustele vastauksesi kommenttikenttään.

TODENNÄKÖISYYS

TOIVOTTAVUUS

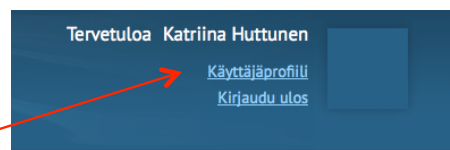
- Kommentit ovat tutkimuksen kannalta **ERITTÄIN MERKITYKSELLISIÄ**, joten muistathan kommentoida väitteitä.
- Kirjoita kommenttikenttään perusteluja vastauksellesi. Voit kirjoittaa myös vastaväitteitä, uusia näkökulmia, uhkia, mahdollisuuksia jne. Voit kommentoida myös muiden panelistien kommentteja.
- Ethän viittaa kommentteissa edellisiin vastauksiisi, koska emme pysty yhdistämään vastauksia toisiinsa emmekä vastaajiin.
- Kommentti tallentuu automaattisesti siirryttäessä eteenpäin.

KOMMENTOI

Voit kirjoittaa kommenttisi tähän. Kun kommenttisi on valmis, voit siirtyä eteenpäin. Kommenttisi tallentuu automaattisesti.

2) Oman profiilin muokkaaminen

- Mikäli haluat saada sähköpostiisi tiedon (paneelin aukioloajan), mikäli joku panelisteista vastaa sinun kommenttiisi, voit tilata siitä ilmoituksen sähköpostiisi.
- Valitse paneelinsivun oikeasta yläkulmasta Käyttäjäprofiili.

- Laita ruksi kohtaan "Lähetä sähköpostia, kun joku vastaa kommenttiisi"
- Päiviä profiili.

Liite 6

OHJAKAS-työryhmän tausta-aineistoja

Aunola, Ulla 2013. Tutkintojen ja tutkintojen sisältöjen alustavaa arviointia. Arviointi. Opetushallitus.

Juote, Atso & Anttila, M 2006. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon osaamistarpeiden ennakointi vuosille 2015–2020. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kaunismaa, Pekka & Kouvo, Anne 2013. Nuoriso- ja vapa-ajanohjauksen perustutkinnon ja lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon osaaminen ja profiili. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Haltia, Pia-Maria & Ilola, Hanna & Nyysölä, Niina & Roisko, Hilikka & Sallinen, Sini 2010. Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittäminen –tutkimus. Loppuraportti. Tampereen yliopisto: Ammatikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus. Saatavissa Internetissä osoitteessa:
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/tutke/liitteet/TUTKE_tilaus_tutkimus_10092010.pdf

Humanistinen ja kasvatusala 2010. Opetushallitus. Informaatioaineistot 2010:24. Saatavissa Internetissä osoitteessa
http://www.oph.fi/download/130987_humanistinen_ja_kasvatusala_esite.pdf

Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo –nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä! Nuorisotutkimusseura, 21–43.

Soanjärvi, Katariina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Väitöstutkimus. Jyväskylä: University of Jyväskylä

Latomaa, Timo 2011. Mitä ohjaus on?: ohjaus pedagogisena toimintana. Kasvatus: Suomen kasvatustieteellinen aikakausikirja 42 (2011): 1, 4. Artikkelit. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.

Julkaisemattomia lähteitä:

G6 –opistojen sijoittumiskyselyt

Opetushallituksen muistiot Humanistisen ja kasvatustalouden kehittämisestä vuosilta 2010-2015:

- Aunola, Ulla 2010. Tutkintojärjestelmän ja tutkintojen kehittäminen, Humanistinen ja kasvatustalouden ala, muistio syyskuu 2010.
- Aunola, Ulla 2011. Ohjaukseen liittyvät ammatilliset tutkinnon, niiden kehittäminen ja yhteensovittaminen. Pöytäkirja 17.6.2011.
- Opetukseen, ohjaukseen ja kasvatukseen liittyvien toimikuntien keskustelutilaisuus 7.5.2012. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Huttunen, Katriina 2014. Nuva-verkoston haasteet. Sähköpostikysely Nuva-verkostopäivien pohjalle.

Cortés Téllez, Mikko 2015. Ajankohtaista lainsäädännöstä. Nuorisolain uudistaminen 2015. Lapsi ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma. Esitysmateriaali. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Åberg, Janne 2015. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön ensimmäisen vaiheen uudistukset. Humanistisen ja kasvatustalouden koulutuksen kehittämispäivä 25.3.2015. Esitysmateriaali. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Leppä, Tanja 2015. Ajatuksia kehittämisen tueksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon näkökulmasta. Humanistisen ja kasvatustalouden kehittämispäivä kommenttipuheenvuoro 25.3.2015. Esitysmateriaali.

Pesonen, Marja 2015. Tutkintorakenteen kehittäminen ja suuntaviivat ohjauksen tutkinnoille- kommenttipuheenvuoro 25.3.2015.

	Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja	Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma, yhteisöpedagogi (AMK)
Arvoperusta	Nuoriso- ja vapaa-aika-alan arvoperustana on humanistinen ihmiskäsitys. Siinä on keskeistä yhteisöllisyys, inhimillisyys, sosiaalisuus, solidaarisuus, oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus, väkivallattomuus ja muut ihmisten yhteistoiminnalle välttämättömät ulottuvuudet. Käytännön ohjaustoiminnassa painottuvat vastuu ohjattavien henkisesti kasvusta, turvallisuudesta ja yhteistoiminnasta, ystävällisyys, luotettavuus, avarakatseisuus ja rehellisyys sekä yksilöllisten lähtökohtien huomioon ottaminen. Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajalla on terve ammatillisuus ja hyvän itsetunnon tuomaa varmuutta kohdata ja ohjata erilaisia ihmisiä.	Ammatillisuus perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen ja inhimillisen työn arvostamiseen. Tälle perustalle rakentuva yhteisöpedagogin tutkinto on laaja-alaisesti nuoriso- ja järjestötyön ammatillista asiantuntijuutta kehittävä kokonaisuus.
Tutkinnon tavoitteet/ kompetenssit/ työllistyminen	• osaa työskennellä monipuolista ammattitaitoaan käyttäen alan eri toimintaympäristöissä työntekijänä, itsenäisenä ammatinharjoittajana tai yrittäjänä alan arvopohjan edellyttämällä tavalla • osaa ohjata, innostaa, motivoida ja osallistaa sekä järjestää tavoitteellista ja elämyksiä tuottavaa toimintaa kaikenikäisille, mutta erityisesti nuorille. • hallitsee ryhmien ohjaamisen ja osaa työssään rakentaa luottamuksellisia sosiaalisia ja toiminnallisia verkostoja sekä tukea ohjattaviensa yhteisöllistä ja yksilöllistä kasvua heidän tarpeensa huomioon ottaen. • Nuorisotyö ja nuorisokasvatus ovat tutkinnossa perusviitekehystenä, mutta ammatillisten valintojen kautta on mahdollista suunnata osaamista myös muihin ikäryhmiin. • Lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia yrittäjyyteen. Koulutuksen tavoitteena on myös tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoil-	• Tavoitteena on kouluttaa kehityshakuisia ja uudistumiskykyisiä pedagogisia osaajia sekä yhteiskuntakriittisiä toimijoita yhteiskunnan kaikille sektoreille. • Yhteisöpedagogit sijoittuvat ohjaus-, kasvatukseen, koulutus-, aktiivointi-, organisointi-, suunnittelu- ja kehittämistehtäviin järjestö- ja nuorisotyön moninaisille työkentille. • Yhteisöpedagogit voivat sijoittua yhteiskunnan eri sektoreille hyvin erilaisin ammattinimikkein. • Tutkinto antaa valmiudet toimia mm. nuorisotyöntekijöinä, nuorisosihteereinä ja -ohjaajina, nuorisotoimenjohtajina, järjestö- ja vapaa-ajan ohjaajina, ohjaajina lastensuojelulaitoksissa, projektipäällikköinä ja -koordinaattoreina, suunnittelijoina, kouluttajina ja palveluyrittäjinä, järjestöjen asiantuntijoina, kehittäjinä tai toiminnanjohtajina. • Yhteisöpedagogin ammattitaidon keskeisiä sisältöjä ovat: ○ osallisuuden tukeminen ○ kansalaisvaikuttaminen ○ ehkäisevä työ ○ sosiaalinen vahvistaminen ○ monikulttuurisuus ○ kansainvälisyys ○ organisaatioiden ja nii-

	le jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. • toimii eri-ikäisten ihmistenparissa ja ohjaa heidän vapaa-aikatoimintaansa yhteisökasvatuksellisia periaatteita ja menetelmiä soveltaen. • ymmärtää aktiivisen kansalaisuuden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden sekä virikkeellisen vapaa-ajan merkityksen ihmisten hyvinvoinnille, viihtyvyydelle sekä työssä ja arkielämässä jaksamiselle ja elinoloille. • osaa luovasti ottaa huomioon eri-ikäisten ja taustoiltaan erilaisten ohjattavien yksilölliset tarpeet ja suunnitella toimintakokonaisuuksia ohjattavien toiveita kuunnellen. • osaa käyttää nuoriso- ja vapaa-aika-alan keskeisiä ohjausmenetelmiä erilaisissa toimintaympäristöissä valitsemiensa opintojen ja työelämän vaatimusten mukaisesti. • Ohjausmenetelmien monipuolinen soveltaminen on työn erityisosaamista. • omaa vankan toiminnanohjaus- ja osallistamistaidot, hyvän ilmaisukyvyn sekä hyvät vuorovaikutustaidot. • osaa työssään edistää suomalaista kulttuuriperinnettä ja sen kehitystä • osaa ottaa huomioon ohjattavien erilaiset kulttuuriset ja sosiaaliset taustat sekä osaa kehittää toimintaa niiden mukaisesti • osaa toimia luontevasti monikulttuurisessa toimintaympäristössä ja luoda eri etnisten ryhmien yhteisymmärrystä vahvistavia tilanteita ja tulee työssään toimeen vähintään yhdellä vieraalla kielellä • osaa työskennellä työryhmän jäsenenä ja toimia myös moniammatillisissa verkostoissa • osaa olla oma-aloitteinen ja luova sekä tehdä itsenäisiä ratkaisuja työntekijänä tai ammatinharjoittajana • osaa ottaa huomioon kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet sekä	den sisäisen viestinnän kehittäminen ○ yhteisöllisyyden ja erityisesti nuoruuden asiantuntijuuden vahvistaminen. ○ Yhteisöpedagogi on myös toiminnallisten menetelmien vahva osaaja. Kompetenssit: Yhteisöllinen osaaminen • ymmärtää yhteisöllisyyden ja osallisuuden merkityksen inhimillisessä toiminnassa. • tunnistaa yhteisöllisyyden moninaisen luonteen lähiyhteisöistä virtuaalisiin yhteisöihin. • osaa innostaa ja vahvistaa yksilöitä ja ryhmä sekä edistää yksilöiden ja ryhmien välistä suvaitsevaisuutta. • osaa ohjata yksilöitä ja yhteisöitä tunnistamaan, hyödyntämään ja edistämään omia kasvamisen ja kehittymisen mahdollisuuksiaan. • tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja osaa toimia sosiaalisen, kulttuurisen, ekologisen ja taloudellisen kestävän kehityksen edistämiseksi lähiyhteisöistä monikulttuurisiin ja kansainvälisiin yhteisöihin. Pedagoginen osaaminen • ymmärtää kasvun, kasvatuksen ja kehityksen teoriaperustan sekä kykenee soveltamaan tätä tietoa käytännössä. • ymmärtää kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä käytettävien pedagogisten ja osallistavien menetelmien tietoperustan, ja osaa käyttää ja soveltaa erilaisia toimintaympäristöön sopivia ohjauksen menetelmiä. • on kyky ohjata eri ikäisistä ihmisistä koostuvia yhteisöjä ja ryhmiä sekä edistää yhteisöllistä toimintaa. • on tietoinen ammattialansa pedagogisista toimintaympäristöistä ja instituutioista sekä osaa toimia niissä ammatillisesti ja eettisesti. • osaa arvioida ja tiedostaa peda-

	vastuullisen kuluttamisen periaatteet työssään ja kansalaisena • pyrkii omassa toiminnassaan aina laadullisesti parhaaseen mahdolliseen suoritukseen sekä arvostaa toimintaympäristön viihtyisyyttä ja kulttuurisia kauneusarvoja • toimii vastuullisesti, oikeudenmukaisesti, taloudellisesti ja sopimusten mukaisesti • noudattaa työssään nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattietiikkaa ja pyrkii aina oikeudenmukaisiin ratkaisuihin • noudattaa hyviä käytöstapoja kaikissa tilanteissa • toimii sovittelevasti kaikissa työhönsä liittyvissä ongelmatilanteissa • osaa käsitellä ja ratkaista eettisiä ongelmia työelämän tarpeiden mukaisesti • on avarakatseinen ja tasa-arvoinen toisia ihmisiä kohtaan • ottaa toiset ihmiset huomioon ja ymmärtää ihmisten erilaisia elämäntilanteita, mielipiteitä ja tunteita • hallitsee omat tunteensa ohjaus- ja muissa vuorovaikutustilanteissa • arvostaa omaa ammattiaan, on motivoitunut kehittämään itseään ja työtään ja osaa arvioida ammatillista kasvuaan ja kehittämistarpeitaan. omaa elinikäisen oppimisen taidot • osaa pitää huolta ohjattavien turvallisuudesta ja terveydestä, ja hän noudattaa työsuojelumääräyksiä ja ohjeita. • on perehtynyt riskien ja vaarojen arviointiin sekä toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana • kiinnittää huomiota työhyvinvointiinsa, noudattaa terveellisiä elintapoja sekä pitää yllä toiminta- ja työkykyään • osaa ottaa huomioon työnsä ympäristövaikutukset ja toimia ympäristöä säästäen • hallitsee menetelmiä käsitellä ympäristökysymyksiä ohjattavien kanssa. • osaa käyttää nykyaikaisen teknologian välineitä ja laitteita. • osaa käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hankinnassa,	gogista osaamistaan osana kehittävää ammatillisuutta. Yhteiskunnallinen osaaminen: • tuntee yhteiskunnan rakenteet, toimintamekanismit ja vaikuttamismahdollisuudet. • ymmärtää ammatillisen toiminnan periaatteet paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. • tiedostaa kansalaistoiminnan ja nuorisotyön merkityksen yhteiskunnassa. • tiedostaa osaa hyödyntää kansalaistoiminnan keinoja vaikuttamisen välineenä. • tuntee ja osaa soveltaa toiminnassaan julkisen ja kolmannen sektorin sekä yrittäjyyden säätelymekanismeja ja toimintatapoja. Kehittämisaosaaminen • on valmiuksia kriittiseen ajatteluun ja toimintatapojen arviointiin. • osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida erilaisia kehittämisprosesseja. • ymmärtää tutkimuksellisen kehittämistoiminnan perusteet ja osaa soveltaa kehittämistoimintaan soveltuvia menetelmiä. • kehittää valmiuksiaan työskennellä reflektiivisellä ja kehittävällä työotteella omalla työ- ja ammattialallaan sekä moniammatillisissa tehtävissä ja monialaisissa verkostoissa. • osaa toiminnassaan ottaa huomioon kehittämistyön edellyttämät resurssit ja voimavarat. • kykenee ennakoivaan toimintaan ja luovaan ongelmanratkaisuun.

	viestinnässä, palvelujen markkinoinnissa sekä nuorten tieto- ja neuvontapalveluissa • tiedostaa verkko-ohjauksen haasteet nuorisotyössä ja osaa huolehtia käytettävien varusteiden, välineiden ja menetelmien turvallisuudesta sekä ympäristön viihtyisyydestä ja järjestyksestä • palvelujen tuottaminen erilaisissa toimintaympäristöissä vaatii joustavuutta ja sopeutumiskykyä sekä taitoa • käyttää hyväksi erilaisia mahdollisuuksia niin toiminnan rahoituksessa kuin muissakin järjestelyissä osalta.	

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon tutkinnon perusteiden kuvaus ammattialan arvoperusta ja perustutkinnon tavoitteet sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman, yhteisöpedagogi (AMK) opetussuunnitelman kuvaus koulutuksesta (Opetushallitus 2014a, 106–108; Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013, 5–6).